

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ . วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดตรัง . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- งานแผนและงบประมาณ กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลห้วยยอด. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 . ตรัง : ตีพิมพ์, 2548.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเกาะลันตาใหญ่ จังหวัดกระบี่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- เทศบาลตำบลห้วยยอด. รายงานกิจการเทศบาลตำบลห้วยยอด ประจำปี 2544 . ตรัง : ตีพิมพ์, 2545.
- นรมิตร ลีวธนมงคล. คู่มือเลือกทำเลดูราศีก่อนอาศัย. กรุงเทพฯ : เอชเอ็นการพิมพ์, 2530.
- บัณฑิต จุลาสัย. การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนชั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- มาโนช ภาษาอังกฤษ. เทคนิคซื้อบ้านและที่ดินตามหลักฮวงจุ้ย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2538.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2531.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2543.
- สนิท พลเดช. ตรัง 11 ทศวรรษ . กรุงเทพฯ : ธรรมสาร, 2536.
- สนิท พลเดช. ทำเนียบห้วยยอด . ตรัง : ตีพิมพ์, 2537.
- สนิท พลเดช. ริมฝั่งอันดามัน . กรุงเทพฯ : ธรรมสาร, 2546.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515.

ภาษาอังกฤษ

- Alan Dobby. Conservation and Planning. London: Hutchinson, 1978.
- Antony J. Catanese and James. C. Snyder. Introduction to Urban Planning. New York: Mc Graw Hill, 1979.
- Coleman, Brell E. Rural Finance in the People's Democratic Republic : Demand, Supply and Sustainability. Manila: Asian Development Board, 2000.
- Hann, Bernard. Sustainable Development and the Future of Cities. London: Intermediate Technology Publications, 1998.
- Hans Deflef Kammeier, Towards a Conservation and Development Plan for Phuket. Bangkok: Asian Institute of Technology, 1984.
- Roy Worskett, The Character of Town: An Approach to Conservation. London: The Architectural Press, 1998.
- Sanoff, Henry. Designing with Community Participation. New York: Mc Graw Hill, 1978.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในเมืองห้วยยอด

เมืองห้วยยอด ถือเป็นเมืองที่คุณค่าและความสำคัญทั้งในด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ด้านเศรษฐกิจ ด้านความงาม และด้านสังคมวัฒนธรรม โดยองค์ประกอบอย่างหนึ่งของเมืองที่สะท้อนคุณค่าและเอกลักษณ์ในด้านต่างๆ ของเมืองได้เป็นอย่างดีนั่นก็คือ อาคารและสถาปัตยกรรม ดังนั้นในกระบวนการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดจึงให้ความสำคัญกับการประเมินคุณค่าของอาคารและสถาปัตยกรรมในพื้นที่ทั้งนี้เพื่อกำหนดขอบเขตของเมืองเก่า อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์ที่มีความสอดคล้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ของเมือง

โดยในการประเมินคุณค่าและความสำคัญของอาคารและสถาปัตยกรรมในเมืองห้วยยอดอาศัยแนวทางการประเมินคุณค่าอาคารจากระบบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมซึ่งระบุคุณค่าอาคารตามเกณฑ์ต่างๆ 4 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ประเด็นด้วยกัน คือ อายุสมัย ความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สำคัญ และการเป็นหลักฐานทางโบราณคดี กลุ่มที่ 2 คุณค่าด้านความงาม ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ประเด็น คือ ศิลปกรรมและเทคนิคความงามและความประทับใจ และลักษณะพิเศษเฉพาะหรือความหายาก กลุ่มที่ 3 คุณค่าด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ประเด็น คือ การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เคารพบูชาเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย การเป็นสัญลักษณ์ท้องถิ่น ลักษณะพื้นที่ถิ่นที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความผูกพันและการเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น และการเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า และกลุ่มที่ 4 คุณค่าความแท้ดั้งเดิม (Authenticity) คือการระบุระดับของการคงอยู่และความดั้งเดิมของอาคารด้านต่างๆ คือ ที่ตั้งอาคาร (ระบุว่าอยู่ที่เดิมหรือมีการย้ายจากที่อื่น) สภาพแวดล้อมโดยรอบ วัสดุการก่อสร้าง รูปแบบ และมีมือช่าง

การให้ค่าน้ำหนักคะแนนในการประเมินคุณค่าอาคารและสถาปัตยกรรมในแต่ละตัวชี้วัดเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อย เนื่องจากค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดจะแปรเปลี่ยนและแตกต่างไปตามบริบทของเมืองแต่ละเมือง ดังนั้นการให้ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดในการประเมินคุณค่าของอาคารและสถาปัตยกรรมของเมืองห้วยยอดจึงให้ความสำคัญกับการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนชาวบ้าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัดตรัง ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอห้วยยอด ประชาชนชาวบ้าน และประธานชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดทั้ง 8 ชุมชน และได้ข้อสรุปค่าน้ำหนักคะแนนตามที่ระบุเอาไว้ในตารางที่ ก1

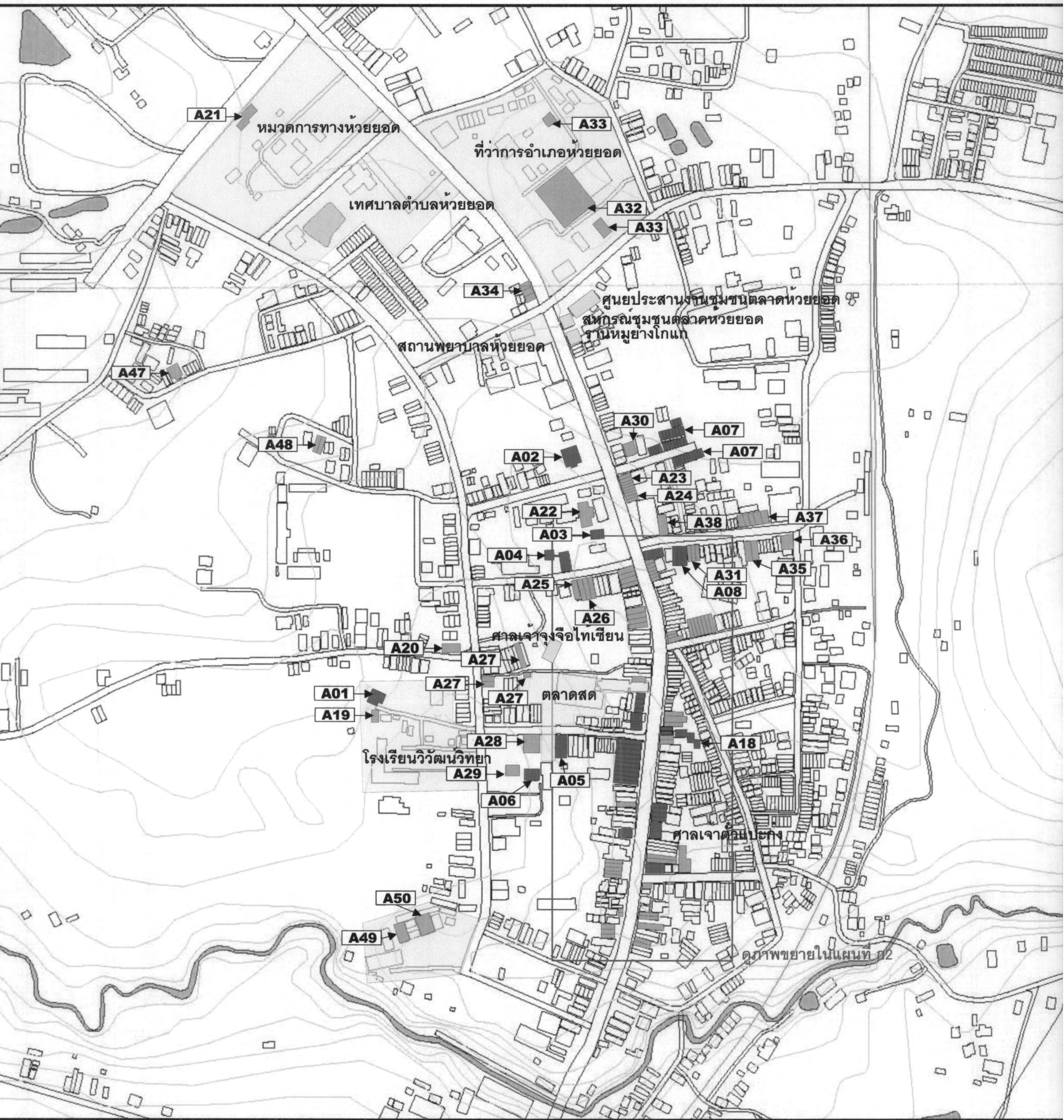
อนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการสำรวจและการนำเสนอข้อมูลคุณค่าของอาคารและสถาปัตยกรรมจึงแบ่งการประเมินคุณค่าอาคารและสถาปัตยกรรมตามพื้นที่ชุมชน 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตลาดห้วยยอด ชุมชนถนนแพรง ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ชุมชนหลังวัดห้วยยอด ชุมชนกวนอู ชุมชนวัฒนา ชุมชนตาชี ชุมชนควนหนังฆ่า ซึ่งในแต่ละชุมชนมีอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามากน้อยแตกต่างกัน โดยการจัดทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของเมืองห้วยยอดได้คัดเลือกอาคารและสถาปัตยกรรมที่ผ่านการประเมินคุณค่าในระดับปานกลางและระดับสูง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอดร่วมกับประธานและกรรมการชุมชนในวันที่ 16 – 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 พบว่าในชุมชนตลาดห้วยยอดประกอบด้วย สถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข A01 ศาลบรรพบุรุษ วงศ์หนองเตย มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบศาลเจ้าที่มีรูปแบบเฉพาะอาคารมีโครงสร้างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็กผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเลื่อนไม้ตีเกล็ดทางตั้งประตูด้านข้างเป็นประตูบานเพี้ยมเหล็ก ซึ่งถือเป็นอาคารหลังแรกที่ใช้เหล็กเป็นวัสดุในการทำประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงศาลเจ้าจีนมุงกระเบื้องดินเผาแบบจีนคือกระเบื้องตัวเมีย กับกระเบื้องตัวผู้วางเรียงสลับกัน ปัจจุบันเป็นสถานที่เก็บรูปภาพบรรพบุรุษของตระกูลวงศ์หนองเตย และยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A02 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 8 เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีน ขนาดใหญ่ ประกอบด้วยอาคาร 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ โครงสร้างอาคารชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ทั้งหมดผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้แนวนอน หน้าต่างบานเปิดไม้เปิดยาวตลอดถึงพื้น มีลูกกรงกันตกเดิมมีบันไดทางขึ้นทางลงสองฝั่ง ปัจจุบันใช้เป็นอาคารพักอาศัยและยังคงรูปแบบและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก1 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนตลาดห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

<p>ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน</p> <p>วันที่ 16-25 เมษายน 2549</p>	<p>หมายเหตุ</p>
---	-----------------

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ

xxx → หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก2 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนตลาดห้วยยอด (ขยาย)

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน

วันที่ 16-25 เมษายน 2549

หมายเหตุ

A01 ศาลบรรพบุรุษวงศหนองคาย

A02 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 8

ภาพที่ ก1 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A03 อาคารศูนย์เยาวชนเทศบาลตำบลห้วยยอด (อาคารสำนักงานไปรษณีย์หลังเก่า) เป็นอาคารที่มีส่วนผสมของอาคารราชการและรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างอาคารเป็นเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูน มีช่องระบายอากาศเป็นหน้าต่างบานกระทุ้งเหนือช่องหน้าต่างบานเปิดไม้ หน้าต่างด้านหน้าเป็นบานเปิดไม้ลูกฟัก ระจกยาวลงมาถึงพื้นมีลูกกรงไม้กันตก เหนือช่องหน้าต่างมีกันสาดคอนกรีตเสริมเหล็กประดับลวดลายแบบยุโรป ผนังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลังคาอาคารทรงปั้นหยา มุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม เดิมเป็นสำนักงานไปรษณีย์ปัจจุบันใช้เป็นศูนย์เยาวชนเทศบาลตำบลห้วยยอด แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนวัสดุบางอย่าง เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้สอยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

อาคารหมายเลข A04 อาคารบ้านพักพนักงานไปรษณีย์ เป็นบ้านพักที่มีรูปแบบอาคารราชการเป็นเรือนหมู่หลายหลังเชื่อมต่อกันด้วยทางเดินไม้บริเวณชั้นสอง ชั้นล่างเป็นที่โล่งว่างยกใต้ถุนสูง โครงสร้างไม้ ผนังตีเกล็ดไม้แนวนอน มีบันไดไม้ขึ้นจากชั้นล่าง 2 ทาง หลังคาทรงปรางค์มุงกระเบื้องลอนคู่ ปัจจุบันยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเอาไว้เป็นอย่างดี

A03 อาคารไปรษณีย์หลังเก่า

A04 บ้านพักเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์

ภาพที่ ก2 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A05 บ้านพักอาศัยบริเวณตลาดเช้า เป็นบ้านพักอาศัยขนาดใหญ่ยกใต้ถุนสูง รูปทรงสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่น โครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางนอนมีช่องระบายอากาศตีไม้ระแนงเฉียงไขว้กันเป็นรูปตารางระดับได้อะเส หลังคาทรงปั้นหยา มีมุขหลังคายื่นออกมาทางด้านหน้าซึ่งมีช่องระบายอากาศตีเกล็ดไม้แนวนอนบริเวณหน้าบัน วัสดุมุขหลังคาเป็นกระเบื้องปัจจุบันใช้เป็นบ้านพักอาศัยกิ่งพาณิชย์ และยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A06 บ้านพักอาศัยบริเวณหลังตลาดเช้า เป็นบ้านพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่นยกใต้ถุนสูง โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องแสงประดับกระจกสีเหนือช่องหน้าต่าง ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขยื่นออกมาทางด้านหน้า หลังคาทรงปั้นหยา บริเวณมุขยื่นด้านหน้าหลังคาทรงปั้นหยา มินิลา วัสดุมุขหลังคาเป็นกระเบื้องว่าว ปัจจุบันยังรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

A05 บ้านพักอาศัยในตลาดเช้า

A06 บ้านพักอาศัยด้านหลังตลาดเช้า

ภาพที่ ก3 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A07 บ้านกุลิจีนบริเวณตรอกซึ่หมา เป็นบ้านพักอาศัยที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกในอำเภอห้วยยอดกำลังเฟื่องฟูจึงเกิดกลุ่มบ้านซึ่งสร้างให้เป็นที่พักอาศัยของกรรมกรจีนขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ของเมืองห้วยยอด ซึ่งชาวบ้านเรียกบ้านแถวไม้ชั้นเดียวลักษณะนี้ว่า บ้านกุลิจีน ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรม แบบเรือนไม้พื้นถิ่น โครงสร้างอาคารเป็นเสาดมอคอนกรีตเสริมเหล็กต่อด้วยเสาไม้ ผนังส่วนล่างของบ้านเป็นผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ผนังส่วนบนของบ้านตีเกล็ดไม้แนวอนนมีช่องระบายอากาศ ตีระแนงไม้ทางตั้งและทางนอนซ้อนกัน เป็นรูปตารางหลังคาซ้อนกันสองชั้นชั้นบนเป็นหลังคาทรงจั่ว หลังคาชั้นล่างเป็นทรงเพิงหมาแหงน และมีกันสาดยื่นออกมาด้านหน้าใต้ช่องระบายอากาศ บ้านกุลิจีนเหล่านี้ยาวติดต่อกัน 4 - 5 หลัง เรียงขนานกันประมาณ 8 กลุ่ม นับเป็นกลุ่มบ้านกุลิจีนขนาดใหญ่ที่สุด ที่คงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A08 อาคารพาณิชย์ริมถนนนครกิจบำรุง เป็นอาคารพาณิชย์สูงสองชั้น สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2495 มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์โครงสร้างอาคารเป็นเสาดมคานคอนกรีตเสริมเหล็กผนังเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเฟี้ยมไม้ เหนือช่องประตูมีช่องระบายอากาศคอนกรีตหล่อเสริมลวดเหล็กลวดลายแบบจีน เหนือช่องหน้าต่างมีช่องระบายอากาศคอนกรีตทางตั้งและตีเกล็ดไม้ทางนอน ซ้อนกันสองชั้น หลังคาลาดฟ้าเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีระเบียงกันตก ประดับลวดลาย แบบจีนและยุโรป อาคารยาวติดต่อกัน 3 คูหา แบ่งอาคารออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหน้าสูงสองชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียว เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันอาคารยังคงถูกใช้เป็นอาคารพาณิชย์และยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

A07 บ้านกุลิจีนในตรอกซึ่หมา

A08 อาคารพาณิชย์ริมถนนนครกิจบำรุง

ภาพที่ ก4 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A09 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม (โรงแรมห้วยยอด) เป็นอาคารพาณิชย์ติดต่อกัน 2 คูหา มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเสาและคานากรีตเสริมเหล็ก ผนังเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเป็นชั้น ๆ ประตูบานเพี้ยมไม้ มีช่องระบายอากาศคอนกรีตเสริมเหล็กตีเส้นตามอนแบบจีนหลังคาตาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็กมีราวกันตกคอนกรีตเสริมเหล็ก อาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูง 1 ชั้น เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสง ซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันอาคารถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยจากโรงแรมมาเป็นบ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ แต่ยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A10 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นอาคารพาณิชย์สูง 3 ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเป็นเสาและคานากรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเพี้ยมไม้ หน้าต่างบานเปิดไม้ ช่องแสงประดับกระจกสีเหนือวงกบหน้าต่างด้านบน ได้ระดับอะเสมีช่องระบายอากาศคอนกรีตหล่อเสริมลวดเหล็ก ลวดลายเฉพาะของท้องถิ่น ค้ำยันประดับลวดลายแบบยุโรป อาคารชั้น 3 ต่อขึ้นไป เฉพาะคูหาตรงกลาง ผนังหลังคาตาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็ก ระเบียงกันตกประดับลวดลายแบบจีน ปัจจุบันอาคารยังถูกใช้เพื่อการค้าเนื่องจากตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม และยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

ภาพที่ ก5 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A11 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นอาคารพาณิชย์สูงสองชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสแท้ ผนังด้านข้างรับน้ำหนักคอนกรีตเสริมเหล็กหนา ประมาณ 10 นิ้ว ผนังด้านหน้าอาคารคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประดับลวดลายแบบจีนหลังคาทรงจั่ว เดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าอาคารจะถูก

เปลี่ยนแปลงวัสดุก่อสร้างอาคารบางอย่างไป แต่ก็ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

อาคารหมายเลข A12 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นอาคารพาณิชย์สูงสองชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสแท้ ผนังรับน้ำหนักคอนกรีตเสริมเหล็กหนาประมาณ 10 นิ้ว ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ หน้าต่างบานเกล็ดไม้ ผนังอาคารด้านหน้าประดับลวดลายแบบจีน หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าอาคารจะถูกเปลี่ยนแปลงวัสดุก่อสร้างอาคารบางอย่างไป แต่ก็ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 6 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A13 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมติดกับถนนนครกิจบำรุง เป็นอาคารพาณิชย์สูง 2 ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเสาและคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเฟี้ยมไม้ประดับช่องระบายอากาศลวดลายแบบจีนเหนือช่องประตูและหน้าต่างบานเกล็ดไม้ช่องแสงครึ่งวงกลมประดับกระจกลีแบบยุโรป พื้นชั้นสองมีเฉลียงยื่นออกมาด้านหน้าอาคาร หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม อาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียว เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงและเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เพื่อประกอบธุรกิจการค้า และแม้ว่าจะถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมยุคดิจิทัล แต่คุณค่าของอาคารก็ไม่ได้ลดน้อยลง กลับยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

อาคารหมายเลข A14 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมบริเวณด้านหน้าตลาดศรีศุภผล เป็นอาคารพาณิชย์สูง 2 ชั้น ติดต่อกัน 4 คูหา มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์

โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเป็นชั้น ๆ ประตูบานเพี้ยมไม่มีช่องระบายอากาศปูนปั้นลวดลายแบบจีนประดับเหนือช่องประตู หน้าต่างบานเปิดไม้ลูกฟักบานเกล็ดไม้มีช่องระบายอากาศคอนกรีตหล่อเสริมลวดเหล็กรูปครึ่งวงกลมแบบจีนประดับเหนือช่องหน้าต่าง และช่องระบายลมรูปวงกลมแบบจีน หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม อาคาร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน เชื่อมตรงกลางด้วยช่องเปิดรับแสงและเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันเป็นอาคารที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์ และยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

A13 อาคารพาณิชย์บริเวณทางแยกถนนเพชรเกษม

A14 อาคารพาณิชย์ด้านหน้าตลาดศรีศุภผล

ภาพที่ ก7 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A15 บ้านแถวริมถนนเพชรเกษมบริเวณทางเข้าตลาดเช้า เป็นบ้านแถวครึ่งตึกครึ่งไม้ รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีน ผนังชั้นล่าง เป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังชั้นบนทำเกล็ดไม้ทั้งตั้งมีช่องระบายอากาศสี่ระแนงไม้เฉียงไขว้กันเป็นรูปตาราง หน้าต่างบานเปิดไม้ประดับลูกฟักบานเกล็ดไม้ หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม อาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน อาคารส่วนหน้าสูง 2 ชั้น อาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียว เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงใช้เป็นอาคารพาณิชย์และรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

อาคารหมายเลข A16 บ้านแถวริมถนนเพชรเกษมบริเวณทางเข้าตลาดเช้า เป็นบ้านแถวครึ่งตึกครึ่งไม้รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีน ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศสี่ระแนงไม้เฉียงไขว้กันเป็นรูปตาราง หน้าต่างบานเปิดไม้ประดับบานเกล็ดไม้ หลังคาทรงจั่ว มุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนคู่ ชายคาประดับค้ำยันลวดลายแบบอังกฤษ อาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน อาคารส่วนหน้าสูง 2 ชั้น อาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียว เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงใช้เป็นอาคารพาณิชย์และรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

A15 บ้านแถวบริเวณทางเข้าตลาดเช้า

A16 บ้านแถวบริเวณทางเข้าตลาดเช้า

ภาพที่ ๓๘ ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดหัวยอด

อาคารหมายเลข A17 บ้านแถวริมถนนเพชรเกษมบริเวณทางเข้าโรงพยาบาล เพชรเกษม ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เป็นศูนย์กลางความบันเทิงของเมืองหัวยอดและพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงภาพยนตร์เพชรเกษมหนึ่งในสองของโรงภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงซึ่งปัจจุบันปิดกิจการไปแล้ว และยังเป็นที่ตั้งของสำนักโคมเทียว ซึ่งเป็นสถานบันเทิงสำหรับผู้เดินทางผ่านไปมาระหว่างหัวเมือง มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นดินโครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางตั้ง ประตูบานเพี้ยมยาวตลอดช่องอาคารมีชั้นระบายนอกอากาศตีระแนงไม้เฉลียงไขว้กันไว้เป็นรูปตาราง และช่องระบายนอกอากาศตีระแนงไม้ทางตั้งเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงปั้นหยา มุงกระเบื้องว่าว หัวเสาไม้ประดับลวดลายไม้แกะสลักแบบยุโรป ปัจจุบันเป็นอาคารที่พักอาศัย ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A18 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม (บ้านจันทร์ประทีป) เป็นบ้านพักอาศัยกิ่งพานิชย์สูง 5 ชั้น มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีสประยุกต์ เป็นอาคารที่สำคัญอย่างยิ่งในอดีตเนื่องจากเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลังเป็นแห่งแรกของอำเภอหัวยอด อีกทั้งยังเป็นสำนักงานของนายทุนชาวจีนที่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมเมืองแร่ที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอหัวยอดอีกด้วย พื้นที่บริเวณนี้ซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของอำเภอหัวยอดในขณะนั้น อาคารเหล่านี้มีโครงสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลังประตูและหน้าต่างบานเปิดไม่มีช่องระบายนอกอากาศเป็นหน้าต่างบานกระทุ้งกรอบไม้ ลูกฟักกระจกฝ้าประดับอยู่เหนือช่องประตูและหน้าต่างระดับใต้อะเสมีช่องระบายนอกอากาศคอนกรีตแบบจีนซึ่งเป็นลวดลายเฉพาะของอาคารหลังนี้ ราวกันตกและราวบันไดประดับลูกกรง ลวดลายแบบจีน บริเวณชั้นล่างสุดประดับช่องแสงรูปครึ่งวงกลมลูกฟักกระจกสีแบบยุโรป นับเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมและด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง

A17 บ้านแถวบริเวณโรงพยาบาลศรีเพชรเกษม

A18 บ้านจันทร์ประทีป

ภาพที่ ก9 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

นอกจากสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับสูงแล้วในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอดยังประกอบด้วยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางอีกหลายแห่ง ได้แก่

อาคารหมายเลข A19 อาคารบ้านพักอาศัยด้านข้างศาลบรรพบุรุษตระกูลวงศ์หนองเตย เป็นบ้านพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบบ้านจีนโบราณโครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเปิดไม้ มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้งเหนือช่องประตู หลังคาทรงจั่วซ้อนบนหลังคาทรงเพิงหมาแหงนด้านหลังอาคารหลังคาเดิมมาจาก ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าวัสดุอาคารบางอย่างถูกเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย แต่ก็ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดีพอสมควร

อาคารหมายเลข A20 ศาลาขายอาหารริมถนนเทศบาล 7 เป็นศาลาชั้นเดียว โครงสร้างไม้ทั้งหลัง หลังคาทรงจั่วสองชั้นมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางนอนระหว่างหลังคาแต่ละชั้นโครงหลังคาเป็นโครงถัก (Truss) ไม้หลังคามุงด้วยสังกะสีแบบเก่า ปัจจุบันยังคงใช้เป็นศาลาขายอาหารซึ่งเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนในช่วงเช้าถึงกลางวัน และยังคงรักษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมถึงคุณค่าความสำคัญทางสังคมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

A19 บ้านพักด้านข้างศาลากลางจังหวัดหนองคาย

A20 ศาลาขายอาหาร

ภาพที่ ก10 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A21 บ้านพักข้าราชการหมวดการทางห้วยยอด มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถื่นยกใต้ถุนสูงโครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังอาคารเข้าเกล็ดไม้ทางนอน มีบันไดรูปตัว L ขึ้นจากด้านล่างรับกับเฉลียงด้านบนอาคารเป็นลักษณะเรือนหมู่เชื่อมต่อกันด้วยทางเดินไม้ชั้นสอง มีช่องระบายอากาศเป็นบานกระทุ้งไม้ประดับกระจกสีเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วสลับกับทรงปั้นหยาลังคาเดิมเป็นกระเบื้องว่าวปัจจุบันเป็นกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าวัสดุอาคารบางส่วนอาคารจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแต่ก็ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้พอสมควร

อาคารหมายเลข A22 อาคารสถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยยอด เป็นอาคารที่มีรูปแบบเฉพาะเป็นอาคารราชการ เดิมเป็นอาคารโครงสร้างไม้ทั้งหลังปัจจุบันทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ยังคงเหลือเฉพาะมุขด้านหน้าที่ยังคงสภาพเดิมส่วนที่เหลือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก แต่ด้วยสภาพที่ตั้งซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นที่ตั้งเก่าของที่ว่าการอำเภอห้วยยอดทำให้อาคารแห่งนี้ ยังคงรักษาบทบาทและความสำคัญอยู่ในกระทั่งปัจจุบัน

A21 บ้านพักเจ้าหน้าที่หมวดการทาง

A22 สถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยยอด

ภาพที่ ก11 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A23 อาคารริมถนนเพชรเกษม บริเวณด้านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยยอด เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างอาคารเป็นเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ มีช่องระบายอากาศเหนือช่องประตูและช่องหน้าต่างลดทอนแบบจีน หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ ปัจจุบันวัสดุอาคารและโครงสร้างบางส่วนถูกเปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยอาคาร แต่คุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่

อาคารหมายเลข A24 บ้านแถวริมถนนเพชรเกษมบริเวณด้านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยยอด เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้โครงสร้างอาคารชั้นล่างเป็นเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ อาคารชั้นบนโครงสร้างไม้ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอนมีกันสาด ประตูบานเฟี้ยมไม้ ช่องหน้าต่างด้านบนมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉลียงไขว้กันเป็นรูปตารางเชื่อมต่อกันโดยรอบอาคาร หลังคาทรงปั้นหยา มุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันอาคารชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลาแต่ก็ยังคงคุณค่าของรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

A23 อาคารด้านหน้า สภอ. ห้วยยอด

A24 อาคารด้านหน้า สภอ. ห้วยยอด

ภาพที่ ก12 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A25 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 9 เป็นบ้านแถวครึ่งปูนครึ่งไม้แบบจีน โครงสร้างอาคารชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ทั้งชั้นผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ยกเว้นด้านหน้าอาคารตีเกล็ดไม้ทางตั้งสลับกัน หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม อาคารแบ่งออกเป็นสองส่วน อาคารส่วนหน้าสูงสองชั้น อาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียว คันทกลางดาวน์ช่องเปิดแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ดีพอสมควร

อาคารหมายเลข A26 อาคารพาณิชย์ริมถนนเทศบาล 9 เป็นอาคารพาณิชย์แบบชิโน-โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็กผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเฟี้ยมไม่มีช่องระบายอากาศเหนือช่องประตู และมีช่องแสงกระจกสีเหนือช่องประตูชั้น 2 มีระเบียงยื่นออกมารับด้วยค้ำยันลวดลายแบบยุโรปประกอบกับภาวะเบียงคอนกรีตแบบจีน หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนเล็ก อาคารแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ อาคารส่วนหน้าสูงสองชั้นและอาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียวเชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันวัสดุและโครงสร้างอาคารบางส่วนถูกเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยแต่ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบเดิมเอาไว้ค่อนข้างดี

อาคารหมายเลข A27 บ้านกุสึจินด้านหน้าศาลเจ้าจุงจื่อไห้เขียนเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวแบบพื้นดิน โครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางตั้ง ประตูบานเฟี้ยมไม้ ช่องระบายอากาศตั้งระแนวไม้ทางตั้ง ผนังด้านข้างตีเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่วซ้อนทับหลังคาเพิงหมาแหงน ปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรมแต่ยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

ภาพที่ ก13 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A28 บ้านพักอาศัยริมถนนเพียรพร้อมในตลาดเช้าเป็นอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเพี้ยมไม้ หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอาคารบางอย่างเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย แต่ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A29 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 5 ด้านหลังตลาดศรีศุภผล เป็นบ้านพักอาศัยไม้สองชั้น เดิมชั้นล่างเป็นโครงสร้างไม้ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นเสาคานคอนกรีต และผนังก่ออิฐฉาบปูน ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอนหลังคาทรงจั่ว เดิมมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างบางส่วนเพราะโครงสร้างเดิมชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลา

A28 บ้านพักอาศัยริมถนนเพียรพร้อม

A29 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 5

ภาพที่ ก14 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A30 บ้านพักอาศัยในตรอกชีหามา เป็นบ้านไม้พื้นถิ่นสูงสองชั้น โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังอาคารตีเกล็ดไม้ทางนอนมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เว้นช่องทางตั้งระดับอะเส ชั้นสองมีระเบียงยื่นออกมาด้านหน้า ราวกันตกไม้ตีระแนงคู่ แบบบ้านสวน หลังคาอาคารด้านหน้ารูปทรงจั่ว และหลังคาด้านหลังทรงปั้นหยาชนิดเดิมมุงกระเบื้องว่าวแต่ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าในปัจจุบันวัสดุอาคารบางส่วนจะเปลี่ยนแปลงไปแต่ละรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมก็ยังคงถูกเก็บรักษาเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A31 บ้านพักอาศัยกิ่งพาดินชัย บริเวณริมถนนนครกิจบำรุง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีสประยุกต์ กล่าวคือ โครงสร้างอาคารเป็นเสาคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ มีช่องแสงกระจกเหนือช่องประตูและหน้าต่างชั้นบน และมีช่องลมเป็นระแนงไม้ตีเส้นคู่เว้นช่องทางตั้ง หลังคามุงกระเบื้องคอนกรีตลอนเหลี่ยม อาคารแบ่งออกเป็นสองส่วน เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็น

ที่ตั้งของบ่อน้ำกลางบ้าน ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอาคารบางส่วนที่ชำรุดทรุดโทรม แต่ยังคงเห็นเค้าโครงของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมอยู่พอสมควร

A30 บ้านพักอาศัยในตรอกซึ่หมา (บ้านครูแปลก)

A31 บ้านพักกิ่งพาณิชย์ริมถนนนครกิจบำรุง

ภาพที่ ก15 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A32 อาคารที่ว่าการอำเภอห้วยยอด เป็นอาคารที่มีรูปแบบเฉพาะแบบสถาบันราชการ สร้างในปี พ.ศ. 2528 โครงการอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลัง หลังคาทรงไทยแบบเรือนไทยภาคกลางปัจจุบันใช้เป็นอาคารราชการระดับภูมิภาค

อาคารหมายเลข A33 บ้านพักราชการอำเภอห้วยยอด เป็นอาคารที่มีรูปแบบเฉพาะแบบอาคารสถาบันราชการ โครงสร้างอาคารชั้นล่างเป็นเสาและคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ชั้นบนผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้ง ช่องเปิดแสงกระจกใสยาวแต่งตั้งระดับช่องระบายอากาศลงมาถึงระดับชานพักบันได หลังคาทรงปั้นหยา มุงกระเบื้องลอนเล็ก ปัจจุบันใช้เป็นบ้านพักราชการและยังคงควรรูปและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

A32 อาคารที่ว่าการอำเภอห้วยยอด

A33 อาคารบ้านพักข้าราชการอำเภอห้วยยอด

ภาพที่ ก16 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A34 บ้านพักอาศัยริมถนนพลรัษฎุทิศ เป็นอาคารไม้สูงสองชั้นมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่นโครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉียงไขว้กันเป็นรูปตาราง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียวเชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสงตรงกลางซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

อาคารหมายเลข A35 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง เป็นอาคารบ้านแถวไม้สูงสองชั้นแบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีเกล็ดไม้ทางนอนใต้ระดับอะเส หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียว เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันแม้จะอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A34 บ้านพักอาศัยริมถนนพลรัษฎุทิศ

A35 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง

ภาพที่ 17 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A36 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน ผนังไม้ตีเกล็ดทางนอน หลังคาทรงจั่ว มุงสังกะสีแบบเก่า เหนือช่องประตูมีกันสาดยื่นออกมาด้านหน้า เหนือกันสาดเป็นช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางนอน ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม แต่ยังคงเป็นรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้เป็นอย่างดี

อาคารหมายเลข A37 บ้านพักอาศัยกิ่งพาณิชย์ริมถนนนครกิจบำรุง เป็นบ้านแถวไม้ 2 ชั้นแบบจีน ยาวติดต่อกัน 5 คูหา โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางตั้ง ผนังด้านข้างอาคารตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูชั้นล่างเป็นบานเฟี้ยมไม่มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้ง และระแนงไม้ตีเฉียงไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง อาคารถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหน้าสูงสองชั้น

ส่วนหลังสูงชั้นเดียว คั่นกลางด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

A36 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง A37 บ้านพักอาศัยกิ่งพานิชยริมถนนนครกิจบำรุง

ภาพที่ ก18 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A38 บ้านพักอาศัยกิ่งพานิชยริมถนนนครกิจบำรุง เป็นบ้านแถวไม้ 2 ชั้น แบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลังผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางนอนเหนือช่องหน้าต่างชั้นบน ประตูบานเพี้ยมไม้ หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอาคารบางส่วน แต่ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ดีพอสมควร

อาคารหมายเลข A39 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม บริเวณหน้าธนาคารกรุงเทพสาขา ห้วยยอด ประกอบด้วยอาคาร 2 ส่วน ส่วนหน้ามีรูปแบบสถาปัตยกรรม บ้านแถวไม้แบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอนประตูบานเพี้ยมไม้ มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เหลี่ยม ไขว้กันเป็นรูปตาราง เหนือช่องหน้าต่างด้านบนหลังคาทรงจั่ว มุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารส่วนหลังมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีสประยุกต์สูงสองชั้น เสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ มีช่องแสงประดับกระจกสีเหนือช่องประตูและหน้าต่างบานเกล็ด กระจกหนาแบบโบราณ อาคารสองหลังคั่นกลางด้วยครัวและบ่อน้ำ 2 บ่อ ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A38 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง

A39 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก19 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A40 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม ซ้างศาลเจ้าตัวแปะก่งเป็นบ้านแถวไม้แบบจีนครึ่งปูนครึ่งไม้โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วนส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียวคั่นกลางด้วยช่องเปิดรับแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้พอสมควร

อาคารหมายเลข A41 อาคารบ้านแถวไม้ริมถนนเพชรเกษมด้านหน้าทางเข้าตลาดเช้า เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้แบบจีน โครงสร้างอาคารชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ส่วนผนังด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้ง ประตูปานเทียมไม้ มีช่องระบายอากาศตีระแนงเป็นไม้เฉียงแบ่งเป็น 2 ส่วนเชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

A40 บ้านพักอาศัยข้างศาลเจ้าตัวแปะก่ง

A41 บ้านพักอาศัยบริเวณทางเข้าตลาดเช้า

ภาพที่ ก20 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A42 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมบริเวณด้านหน้าตลาดศรีศุภผล เป็นอาคารพาณิชย์แบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์สูง 4 ชั้น โครงสร้างเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ประตูบานเพี้ยมไม่มีช่องแสงประดับกระจก เหนือช่องประตูและช่องหน้าต่าง หลังคาตาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็ก รวากันตกแบบยุโรป ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมไว้ได้อย่างดีพอสมควร

อาคารหมายเลข A43 บ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมตรงข้ามตลาดศรีศุภผล เป็นเรือนแถวไม้แบบจีน โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็กผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉียงไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านกาแฟและยังคงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A42 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

A43 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก21 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A44 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม บริเวณสถานีตำรวจภูธร อำเภอ ห้วยยอด เป็นบ้านแถวแบบจีน โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางตั้ง มีช่องระบายอากาศบานเกล็ดไม้ เหนือช่องหน้าต่างซึ่งประดับลูกฟักบานเกล็ดไม้ ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม แต่ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข A45 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นอาคารที่มีรูปแบบชิโน - โปรตุเกสแท้ผนังคอนกรีตเสริมเหล็กรับน้ำหนักโครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางตั้ง หน้าต่างประดับลูกฟักเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้ง เหนือช่องประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงสังกะสีและกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูงชั้นเดียว

เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันมีการใช้วัสดุอาคารสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ของเก่าที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมแต่เอาไว้อย่างครบถ้วน

A44 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

A45 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก22 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A46 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กสูง 2 ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดแบบทันสมัย (Modernism) มีการประดับตกแต่งอาคารสถานที่ซึ่งสะท้อนถึงความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของคนในยุคนี้

A46 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

A46 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก23 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A47 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 20 เป็นบ้านเดี่ยวสูงสองชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ประตูบานเพ็ญไม้ เหนือช่องประตูมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางทอน ชั้นบนมีระเบียงยื่นออกมาหลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ ปัจจุบันโครงสร้างบางส่วนอาคารถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้บางส่วน

อาคารหมายเลข A48 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 8 เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน โครงสร้างอาคารเป็นเสาดอมคอกอนกรีตเสริมเหล็กต่อด้วยเสาไม้ ผนังส่วนล่างของบ้านเป็นผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ผนังส่วนบนของบ้านตีเกล็ดไม้แนวอนนมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้งและทางนอนซ้อนกัน เป็นรูปตารางหลังคาซ้อนกันสองชั้นชั้นบนเป็นหลังคาทรงจั่ว หลังคาชั้นล่างเป็นทรงเพิงหมาแหงน และมีกันสาดยื่นออกมาด้านหน้าใต้ช่องระบายอากาศ ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม

A47 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 20

A48 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 8

ภาพที่ ก24 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A49 อาคารศาลเจ้าแม่กวนอิม สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2495 เนืองศาลเจ้าปูนเก่ากึ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งเดิมของศาลเจ้าแม่กวนอิมมีพื้นที่ที่จำกัดจึงย้ายศาลเจ้าแม่กวนอิมและอาคารโรงเจออกมาในพื้นที่ริมคลองห้วยยอด อาคารศาลเจ้าแม่กวนอิมมีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย กล่าวคือ ด้านหน้าอาคารหันเข้ามาคลองด้านทิศเหนือ ส่วนด้านทิศใต้มีเนินเขาขนาดเล็ก โครงสร้างอาคารเป็นคอนกรีตเสริมทั้งหลัง ผนังด้านประดับหินอ่อนสีชมพูจากประเทศจีน เสาปูนปั้นประดับลวดลายมังกรและสัตว์มงคลตามความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ประตูด้านหน้าเป็นบานเปิดไม้ขนาดใหญ่ 3 บาน หลังคาทรงจั่วเดิมมุงกระเบื้องดินเผาแบบจีน แต่ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่

อาคารหมายเลข A50 อาคารศาลเจ้ากิวอ๋อง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2507 ใกล้ๆ กับศาลเจ้าแม่กวนอิมเนืองศาลเจ้าปูนเก่ากึ่ง บริเวณริมคลองห้วยยอด อาคารศาลเจ้ากิวอ๋องมีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย กล่าวคือ ด้านหน้าอาคารหันเข้ามาคลองด้าน

ทิศเหนือ ส่วนด้านทิศใต้มีเนินเขาขนาดเล็ก โครงสร้างอาคารเป็นคอนกรีตเสริมทังหลัง เสาปูนบัน
 ประดับลวดลายมังกรและสัตว์มงคลตามความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ประตูด้านหน้าเป็นบานเปิดไม้ขนาดใหญ่
 หลังคาทรงจั่วเดิมมุงกระเบื้องดินเผาแบบจีน แต่ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่

ภาพที่ ก25 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A51 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นอาคารพาณิชย์ติดต่อกัน 2
 คูหา มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเสาและคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนัง
 เป็นคอนกรีตหล่อเสริมเป็นชั้น ๆ ประตูบานเพ็ญไม้ มีช่องระบายอากาศคอนกรีตเสริมเหล็กตีเส้น
 ตามนอนแบบจีนหลังคาตาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็กมีราวกันตกคอนกรีตเสริมเหล็ก อาคารแบ่ง
 ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหน้าสูง 2 ชั้น ส่วนหลังสูง 1 ชั้น เชื่อมต่อกันด้วยช่องเปิดรับแสง ซึ่งเป็น
 ที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันอาคารถูกต่อเติมชั้นบนเพื่อเพิ่มประโยชน์ใช้สอย แต่ยังคงรักษาคุณค่าของ
 รูปแบบและองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมเอาไว้พอสมควร

อาคารหมายเลข A52 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนสูงสองชั้นจีน
 โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็กผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้าง
 ชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เจลิ้ง
 ไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน
 คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านขายอุปกรณ์การเกษตรและยังคุณค่า
 ทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A51 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

A52 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก26 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A53 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนสูงสองชั้นจันทันยาวติดต่อกัน 6 คูหา โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉลียงไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านขายอุปกรณ์การเกษตรและยังคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

อาคารหมายเลข A54 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนสูงสองชั้นจันทัน โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉลียงไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านขายอุปกรณ์การเกษตรและยังคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A53 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

A54 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก27 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

อาคารหมายเลข A55 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนสูงสองชั้นจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ ทางตั้งเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านขายอุปกรณ์การเกษตรและยังคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

อาคารหมายเลข A56 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนสูงสองชั้นจีน ยาวติดต่อกัน 3 คูหา โครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็กผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ด้านหน้าตีเกล็ดไม้ทางตั้งมีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เฉลี่ยไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือช่องหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องลอนคู่ อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน คั่นกลางด้วยช่องเปิดแสงเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันใช้เป็นร้านขายอุปกรณ์การเกษตรและยังคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

A55 อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

A56 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ 28 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

นอกจากสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าแล้วชุมชนตลาดห้วยยอดยังประกอบด้วยสถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าแม่กวนอิม ศาลเจ้าพ่อกิวอ่อง คลองห้วยยอด โรงเรียนวิวัฒน์วิทยา สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด หมวดการทางห้วยยอด สถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยยอด สำนักงานไปรษณีย์ห้วยยอด ตลาดศรีศุภผล ที่ว่าการอำเภอห้วยยอด ศาลเจ้าจุงจือไท่เซียนและศาลเจ้าตัวแปะกั๋ง

ภาพที่ ก29 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

2. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนถนนแพรกร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 15-16 มกราคม พ.ศ. 2549 พบว่าในชุมชนถนนแพรก ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมก็ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข B01 อาคารเรียนโรงเรียนห้วยยอดดลิ่งวิทยาจารย์ (อาคารอนุสรณ์ศรีทธา) เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่น หลังคาทรงปั้นหยาชนิดไม้ โครงสร้างอาคารเป็นไม้ทั้งหลัง มุงกระเบื้องซีเมนต์ เดิมอาคารหลังนี้ตั้งอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต ภายในโรงเรียนภูเก็ตใช้เป็นที่โรงเรียนนักเรียนฝึกหัดครู มณฑลภูเก็ต และย้ายมาตั้งที่โรงเรียนห้วยยอดดลิ่งวิทยาจารย์ในปีพ.ศ. 2471 - 2474 อาคารเรียนหลังนี้ได้รับการบูรณะซ่อมแซมหลายครั้ง แต่ยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมจนได้รับการยกย่องให้เป็นสถาปัตยกรรมอนุรักษ์ดีเด่น ของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก3 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนถนนแพรก

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

<p>ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน</p> <p>วันที่ 15-16 มกราคม 2549</p>	<p>หมายเหตุ</p>
---	-----------------

B01 อาคารเรียน โรงเรียนห้วยยอดกสิกรรมวิทยาลัย

ภาพที่ ก30 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

อาคารหมายเลข B02 สวนสาธารณะตำหนักกรัณมย์ เป็นสวนสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ระหว่างทางเสด็จไปยังถ้าเขาปิยะและทะเลสองห้อง ในปีพ.ศ.2548 โดยตั้งชื่อว่า "ตำหนักกรัณมย์" ปัจจุบันไม่หลงเหลือร่องรอยของพระตำหนักอยู่แล้ว แต่พระตำหนักเดิมแห่งนี้ก็ยังคงคุณค่าความสำคัญในฐานะ สวนสาธารณะที่สำคัญแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลห้วยยอด

อาคารหมายเลข B03 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม มีลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนไม้พื้นดินซึ่งได้รับอิทธิพลทางความเชื่อของชาวจีนโดยการจัดวางอาคารถือหลักฮวงจุ้ย หลังคาทรงปั้นหยามนิลามุงกระเบื้องว่าว โครงสร้างไม้ทั้งหมด ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมและวัสดุก่อสร้างแบบดั้งเดิมไว้อย่างดีเยี่ยม

B02 สวนสาธารณะตำหนักกรัณมย์

B03 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก31 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

อาคารหมายเลข B04 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาลรัฐฯ เป็นบ้านเดี่ยวสองชั้นมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสยุคที่ประดับด้วยลวดลายแบบจีนและยุโรป เช่น ช่องระบาย

อากาศ แบบวงกลม ไม้ฉลุลายประดับบริเวณเชิงกันสาด เป็นต้น รูปทรงหลังคาอาคารแบบปั้นหยามานีสา วัสดุผนังหลังคาก็เป็นกระเบื้องว่าว ปัจจุบันเป็นกระเบื้องลอนคู่ โครงสร้างอาคารเป็นเสาและคานคอนกรีต ผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กปัจจุบันไม่มีผู้อยู่อาศัย

B04 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาลราชฎา

ภาพที่ ก32 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

นอกจากนี้ ภายในชุมชนถนนแพรกยังสามารถพบสถาปัตยกรรมที่ยังคงบอกเล่าเรื่องราวของประวัติศาสตร์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมของชุมชนได้อีกหลายแห่ง แต่ปัจจุบันอาคารเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา บ้างก็ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบและวัสดุเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จึงจัดกลุ่มอาคารเหล่านี้ไว้ในกลุ่มอาคารที่มีคุณค่าระดับปานกลาง ประกอบด้วย

อาคารหมายเลข B05 โรงยางโกปือก มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเฉพาะแบบโรงยางซึ่งพบทั่วไปในจังหวัดตรังแต่มีขนาดเล็กกว่าเดิมเป็นอาคารไม้ทั้งหลัง ปัจจุบันโครงสร้างบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาทรงสูงสองชั้นมีช่องระบายอากาศระหว่างชั้น

อาคารหมายเลข B06 บ้านพักอาศัยบริเวณด้านข้างโรงเรียนห้วยยอดดลิ่งวิทยาคาร ซึ่งเดิมเรียกว่าบ้านกุสัจฉิน เนื่องจากเป็นที่พักอาศัยของลูกจ้างกรรมกรชาวจีนที่ทำงานในเหมืองแร่ดีบุกและสวนยางพาราหรือที่เรียกกันในสมัยนั้นว่า "สวนจีน" ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่น เป็นบ้านแถวไม้ปลูกติดๆ กัน โครงสร้างอาคารเป็นไม้ทั้งหลังมีช่องระบายอากาศเหนือประตู และมีกันสาดยื่นออกมาด้านหน้า เดิมหลังคามุงด้วยจากหรือหญ้าคาปัจจุบันมุงด้วยสังกะสี

B05 โรงยางโกป๊อก B06 บ้านพักอาศัยข้างโรงเรียนห้วยยอดกิ่งวิทยาการ

ภาพที่ ก33 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

นอกจากนั้น ภายในชุมชนถนนแพรกยังมีสถานที่สำคัญในระดับเมืองอีกหลายแห่ง เช่น โรงเรียนห้วยยอดกิ่งวิทยาการ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลตำบลห้วยยอด ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี บ้านพักข้าราชการครูโรงเรียนห้วยยอด การประปาส่วนภูมิภาคอำเภอห้วยยอด เป็นต้น

โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลตำบลห้วยยอด

ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่ทำการประธานชุมชน

การประปาห้วยยอด

ภาพที่ ก34 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

3. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 23-24 ธันวาคม พ.ศ. 2548 พบว่าในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดประกอบด้วย สถาปัตยกรรมก็ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

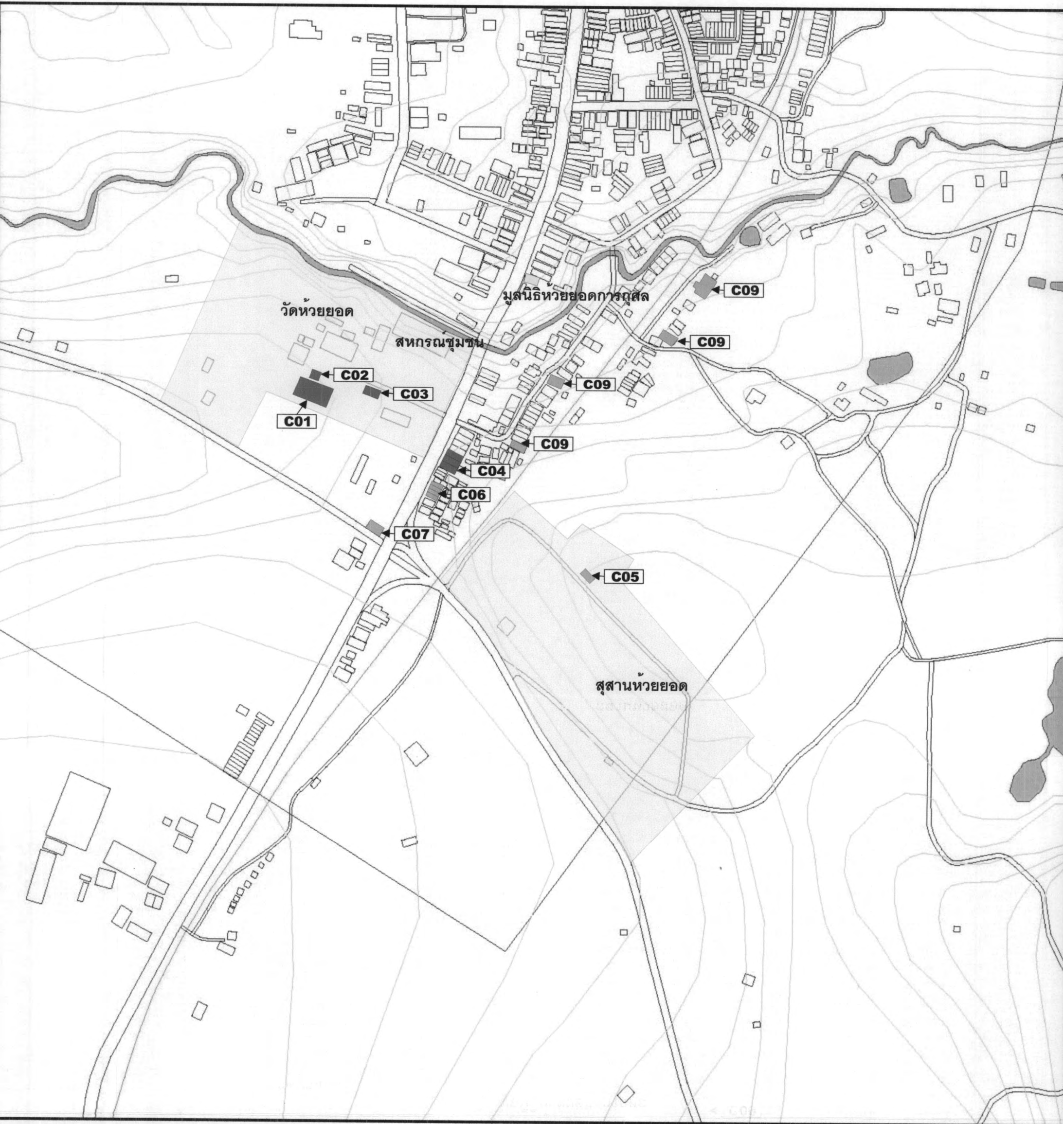
อาคารหมายเลข C01 พระอุโบสถวัดห้วยยอด สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2448 โดยหลวงนครกิจบำรุง นายอำเภอเขาขาวในสมัยนั้น ได้ชักชวนราษฎรจัดตั้งวัดขึ้นริมคลองห้วยยอด ตามคำสั่งของพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี ซึ่งให้สร้างวัดใกล้ที่ว่าการอำเภอเพื่อสะดวกในการทำบุญ นามว่า "วัดนครราษฎร์สถาทา" ชาวบ้านเรียกว่า "วัดใหม่" ภายหลังมีสภาพชำรุดทรุดโทรม พระยาสุรินทร เทศาภิบาลผู้สำเร็จราชการมณฑลภูเก็ต จึงให้ทางอำเภอบูรณะวัดและเปลี่ยนชื่อเป็น "วัดห้วยยอด" ตามชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ

C01 พระอุโบสถวัดห้วยยอด

ภาพที่ ก35 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข C02 หอระฆังวัดห้วยยอด สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2500 เป็นหอระฆังโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทยผสมกับยุโรป ตัวหอระฆังทรงสูงมีระเบียงยื่นออกมาแบบจตุรมุข หลังคาฐานสี่เหลี่ยม ยอดทรงโดมครึ่งวงกลม ยอดหลังคาทรงสถูปเจดีย์ ตกแต่งด้วยลวดลายกระจังหน้ายักษ์โดยรอบฐานหลังคา ได้รับการบูรณะซ่อมแซมหลายครั้งแต่ยังรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมอยู่

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ

xxx → หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก4 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

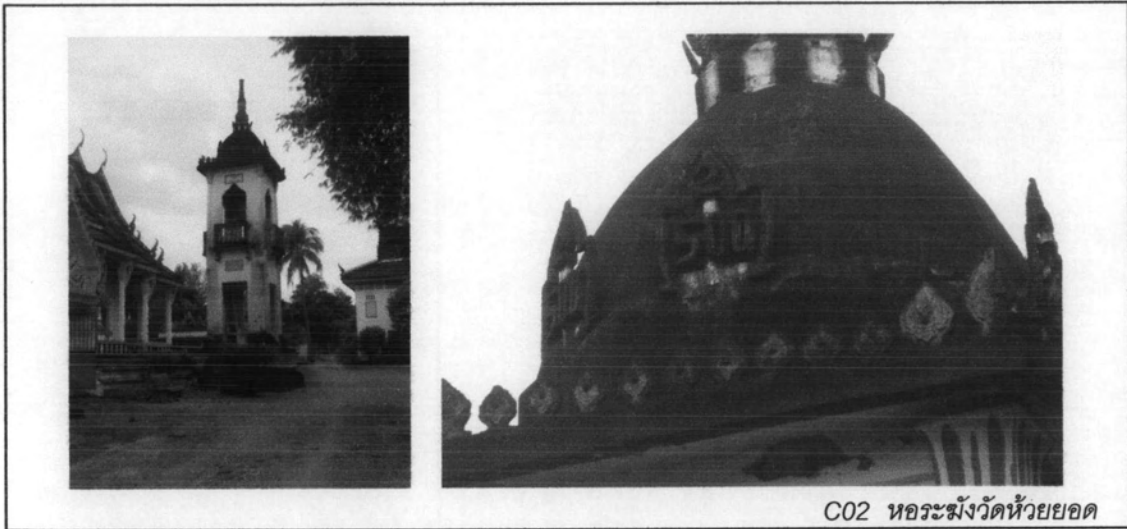
แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน
วันที่ 23-24 ธันวาคม 2548

หมายเหตุ

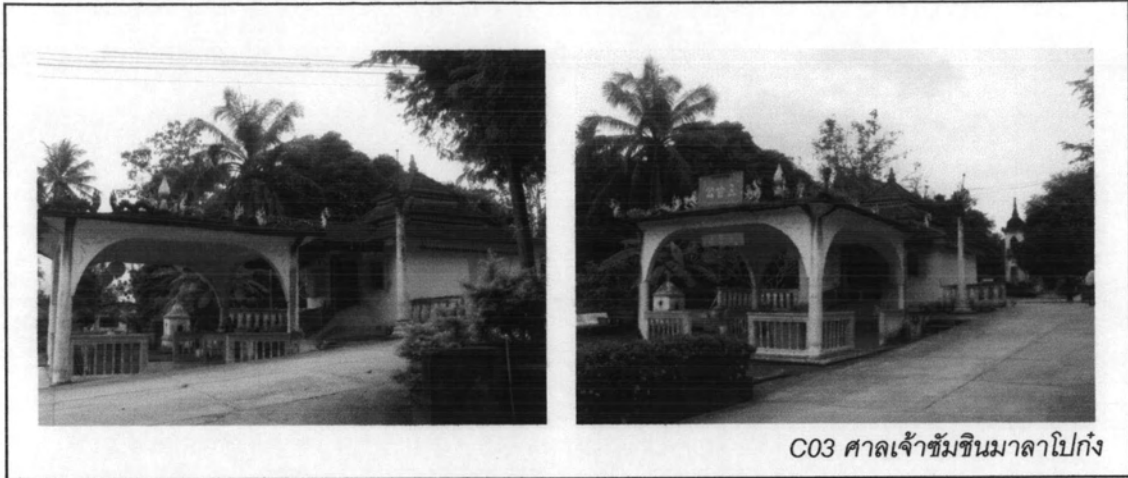

C02 หอระฆังวัดห้วยยอด

ภาพที่ ก36 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข C03 ศาลเจ้าซัมซิมมาลาโปกัง หรือศาลเจ้าปูนเกล้ากุง สร้างขึ้นในปีพ.ศ. 2477 ในช่วงที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในพื้นที่บ้านท่ามะปรางและบ้านป่าซี้ทรายกำลังเฟื่องฟู โดยนายเหมืองชาวจีนรวบรวมทุนทรัพย์ในการก่อสร้าง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับกรรมกรชาวจีนที่ทำงานในเหมืองแร่ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต ซึ่งมีตำนานเล่าขานว่า พระพุทธรูปองค์นี้ลอยน้ำมาทางแม่น้ำตรังมาหยุดที่บริเวณอำเภอห้วยยอด ชาวบ้านจึงอัญเชิญมาประดิษฐานภายในศาลเจ้าจนกระทั่งปัจจุบัน รูปทรงอาคารถอดแบบตามความเชื่อเกี่ยวกับที่มาของหลวงพ่อดโต โดยออกแบบอาคารศาลเจ้าให้มีลักษณะคล้ายเรือสำเภาที่กำลังลอยอยู่บนผิวน้ำ อาคารด้านหลังเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน หลังคาทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซ้อนกัน 3 ชั้น เเชิงชายประดับไม้ฉลุลาย หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์แบบลอนเหลี่ยม บริเวณยอดหลังคาประดับน้ำเต้าตามความเชื่อของชาวจีน อาคารด้านหน้าเป็นศาลาทงเข้าศาลเจ้าใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมของศาสนิกชน หลังคาทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสชั้นเดียวประดับด้วยปะติมากรรมรูปมังกร ดอกบัวและสัตว์มงคลอื่นๆ ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน

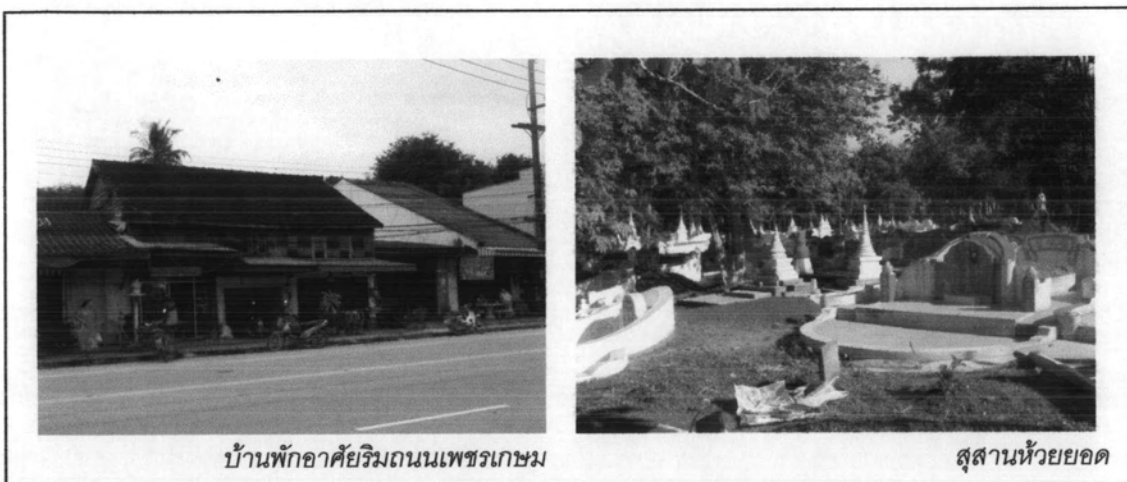

C03 ศาลเจ้าชัมชินมาลาโป๊ง

ภาพที่ ก37 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข C04 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีน เป็นบ้านแถวไม้ติดต่อกัน 3 คูหา โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องลมตีเป็นรูปตารางเหนือช่องประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันใช้ประโยชน์เพื่อการค้าและยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมและวัสดุแบบดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข C05 สุสานห้วยยอด สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2503 โดยมีเศรษฐีชาวจีน ซึ่งมีฮวงจู้ยและสถานที่ของบรรพบุรุษอยู่ในบริเวณเนินเขาข้างเขตทางการรถไฟ ได้บริจาคที่ดินบริเวณนี้ให้เป็นสุสานสำหรับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเมืองห้วยยอด สุสานแห่งนี้ตั้งอยู่บนเนินเขาขนาดใหญ่ ล้อมรอบด้วยถนนซึ่งเชื่อมต่อกับถนนกัลป์ศาสนา ฮวงจู้ยหลายร้อยแห่งถูกประดับตกแต่งอย่างสวยงามเพื่อเป็นการให้เกียรติสูงสุดแก่ผู้เสียชีวิต ในช่วงต้นเดือนเมษายนประชาชนจะเข้ากราบไหว้บรรพบุรุษในช่วงเทศกาลชิงเม้ง จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากความงดงามของทัศนียภาพภายในสุสานห้วยยอดแล้ว สถานที่แห่งนี้ยังมีความสำคัญในฐานะศูนย์รวมด้านจิตวิญญาณของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดอีกด้วย

บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

สุสานห้วยยอด

ภาพที่ ก38 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

นอกจากนี้ ภายในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดยังประกอบด้วย สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ารองลงมา อีกหลายแห่ง ได้แก่

อาคารหมายเลข C06 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม บริเวณทางแยกถนนกัลปาศาสตร์ เป็นอาคารเรือนแถวไม้แบบจีนติดกัน 3 คูหา โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องลมตีระแนงไม้ทางตั้งเหนือของประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วเดิมมุงกระเบื้องว่าว แต่ปัจจุบันมุงสังกะสี ปัจจุบันอาคารเหล่านี้ถูกใช้ในบ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์และมีสภาพที่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา

อาคารหมายเลข C07 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม บริเวณสี่แยกไฟแดง เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีสประยุกต์ โครงสร้างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังหล่อคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นชั้นๆ มีระเบียงยื่นออกมาจากชั้นสอง หลังคาทรงปั้นหยา เดิมมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกระเบื้องลอนคู่ แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

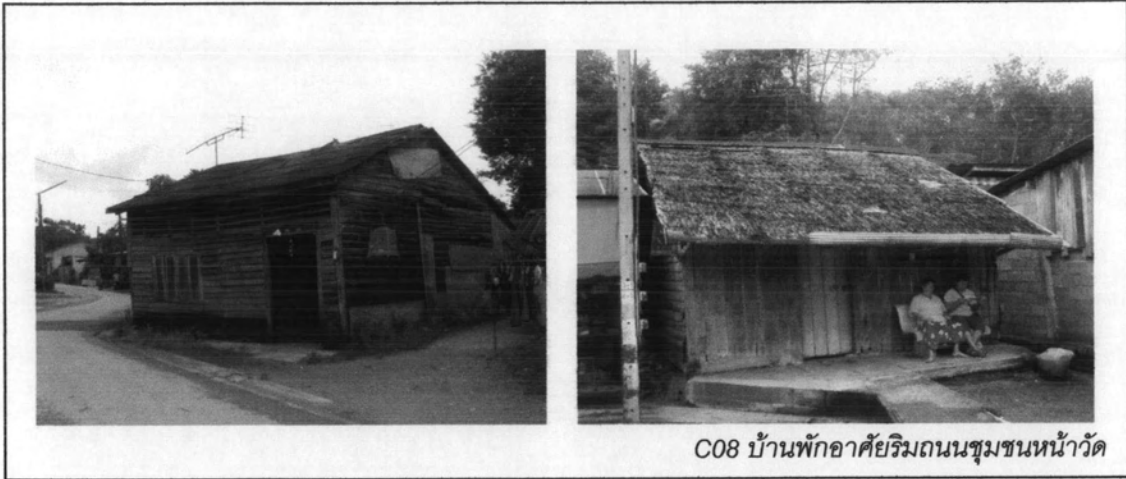

C06 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

C07 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก39 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข C08 บ้านอาศัยริมถนนชุมชนหน้าวัด บริเวณชุมชนหน้าวัดเดิมเป็นชุมชนกุลิจีน กล่าวคือ เป็นที่อยู่อาศัยของชาวจีนที่ทำงานในเมืองแร่ ปัจจุบันยังคงหลงเหลือบ้านกุลิจีนลักษณะอยู่นี้อยู่บ้าง กระจายตามถนนชุมชนหน้าวัด ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบบ้านแถวไม้ชั้นเดียว ผนังตีเกล็ดไม้ทางตั้งหรือทางนอนขึ้นอยู่กับช่างก่อสร้าง หลังคาทรงจั่วมุงจากหรือหญ้าคา ปัจจุบันแม้ว่าบ้านอาศัยเหล่านี้จะอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ก็ยังคงรูปแบบอาคารแบบดั้งเดิมไว้ได้อย่างดี

C08 บ้านพักอาศัยริมถนนชุมชนหน้าวัด

ภาพที่ ก40 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

นอกจากสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าแล้วชุมชนหน้าวัดห้วยยอดยังประกอบด้วย สถานที่ ซึ่งมีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกหลายแห่ง เช่น โรงเลื่อยไม้ศรีพุทธ คลองห้วยยอด สมาคมห้วยยอดการกุศล (อนุสรณ์สงครามระหัดคนอนาถา) เป็นต้น

วัดห้วยยอด

สมาคมห้วยยอดการกุศล

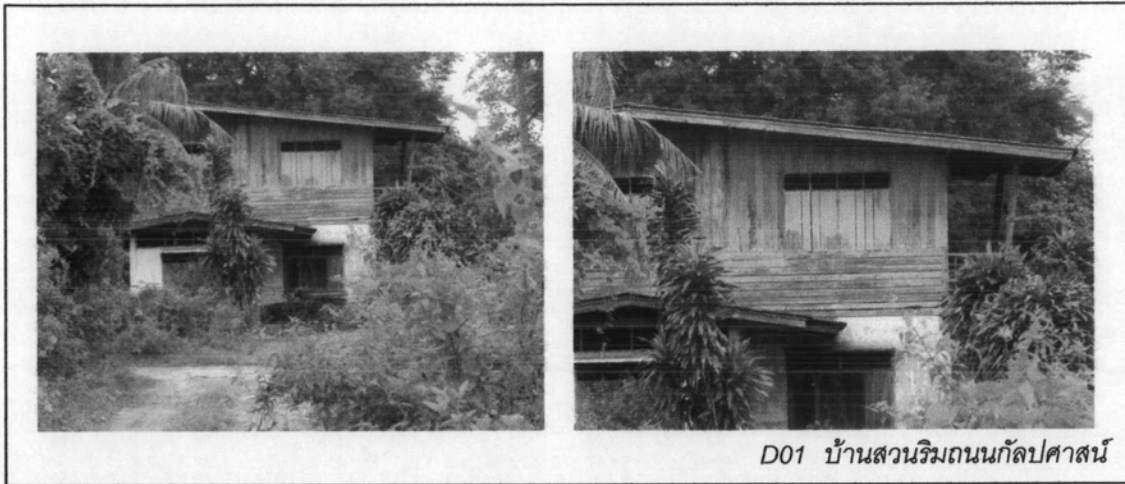
ภาพที่ ก41 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

2. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอดร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 21-22 ธันวาคม พ.ศ. 2548 พบว่าในชุมชนหลังวัดห้วยยอดไม่พบสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับสูง พบเพียงสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าปานกลาง ได้แก่

อาคารหมายเลข D01 บ้านสวนริมถนนกัลปาศาสตร์ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนพื้นถิ่น โครงสร้างครึ่งปูนครึ่งไม้ โครงสร้างชั้นล่างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูน มีช่องแสงประดับกระจกเหนือช่องประตูและหน้าต่าง เหนือช่องประตูมีช่องระบายอากาศตีเกล็ดไม้แนวนอน

หลังคาเดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ เป็นรูปแบบของบ้านสวนที่พบทั่วไปในชุมชน

D01 บ้านสวนริมถนนกัลปาศาสตร์

ภาพที่ ก42 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข D02 บ้านแถวไม้ริมถนนกัลปาศาสตร์ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถิ่นสร้างโดยช่างชาวจีน จึงได้รับการออกแบบจากอิทธิพลความเชื่อของชาวจีน กล่าวคือ อาคารด้านหน้าที่ติดกับถนนมีหลังคาสูงเพื่อเปิดรับความเจริญรุ่งเรือง จากการทำการค้าในขณะที่อาคารด้านหลังมีหลังคาต่ำใช้เป็นที่อยู่อาศัย ตรงกลางระหว่างอาคารทั้งสองหลังเปิดเป็นช่องแสง และสร้างบ่อน้ำ เพื่อเก็บน้ำฝนไว้ใช้ และเชื่อว่าเป็นการเปิดรับเอาความสุขจากสวรรค์ โครงสร้างอาคารเป็นไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศ ติไม้ระแนงไขว้กันเป็นตาราง เหนือช่องประตูบานเพี้ยมไม้ ซึ่งเป็นรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่พบเห็นได้ทั่วไปในชุมชนชาวจีนในบริบทของพื้นที่ชนบท

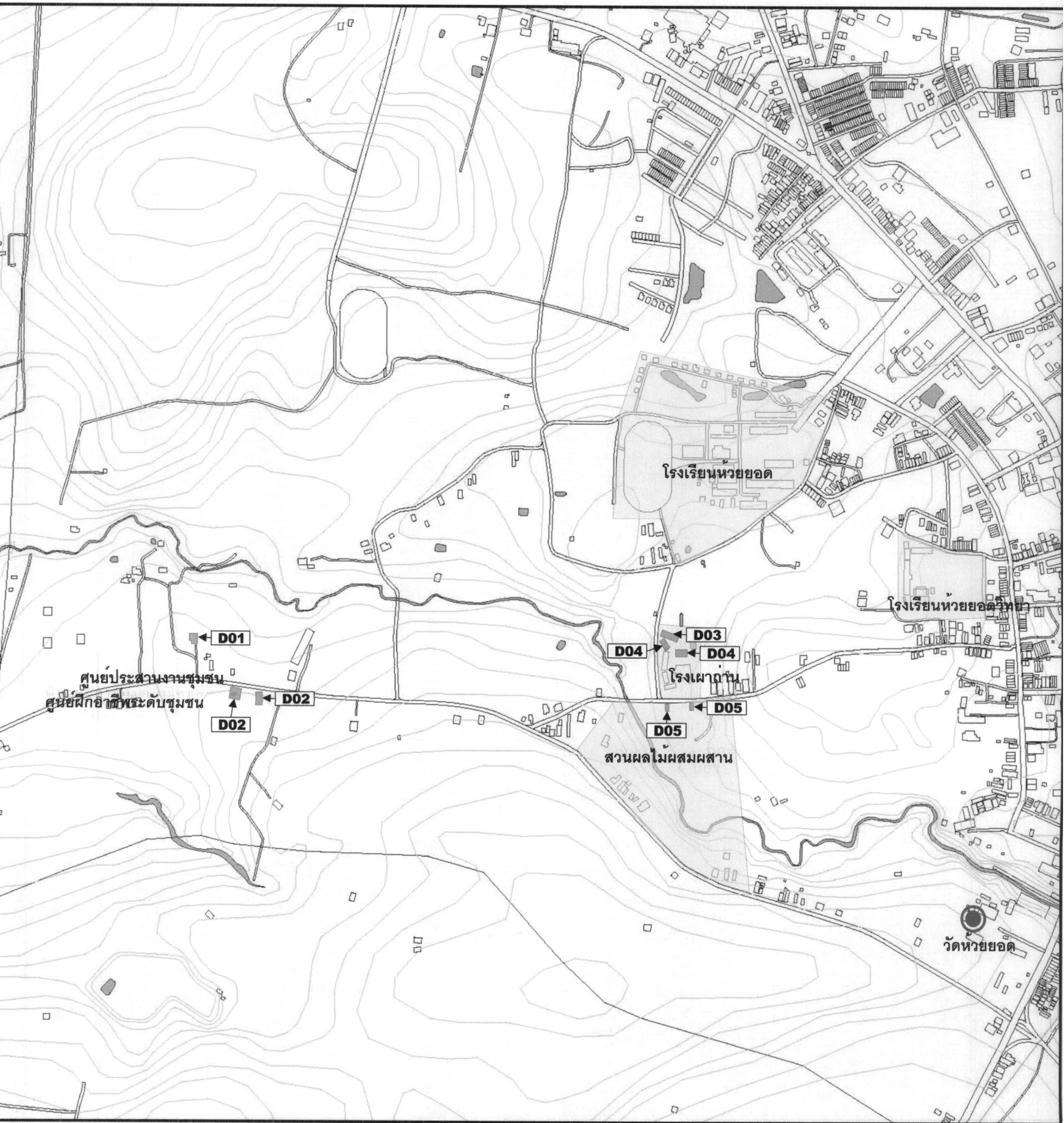

D02 บ้านแถวไม้ริมถนนกัลปาศาสตร์

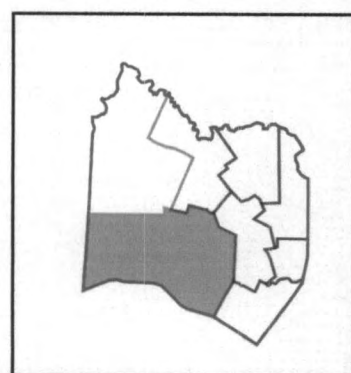
D02 บ้านแถวไม้ริมถนนกัลปาศาสตร์

ภาพที่ ก43 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

- สัญลักษณ์**
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
  - อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
  - สถานที่สำคัญ
  - ระดับเส้นชั้นความสูง
  - แหล่งน้ำ
  - หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก5 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนหลังวัดห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน
วันที่ 21-22 ธันวาคม 2548

หมายเหตุ

อาคารหมายเลข D03 โรงเผาถ่าน เป็นโรงงานเผาถ่านเก่า ซึ่งปัจจุบันปล่องทิ้งร้างไว้ เนื่องจากขาดแคลนไม้ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตถ่าน ปัจจุบันยังคงเหลือร่องรอยเตาเผาถ่าน ก่อด้วยอิฐมอญฉาบด้านนอกด้วยดินเหนียวผสมกับดินจอมปลวก ลักษณะเป็นภูเขาขนาดย่อม

อาคารหมายเลข D04 โรงเก็บถ่าน เป็นเรือนไม้ พื้นถื่นสูงชันเดียว ผนังตีปีกไม้ยงทางตั้งซ้อนกันสองชั้น เพื่อป้องกันความชื้นจากภายนอก หลังคามุงหญ้าคา ภายในเป็นที่โล่งว่างใช้สำหรับเก็บถ่านที่สุกแล้วก่อนจำหน่ายให้กับพ่อค้าส่งจากตำบลต่างๆ ในอำเภอห้วยยอด ปัจจุบันใช้เป็นโกดังเก็บของ

D03 โรงเผาถ่าน

D04 โรงเก็บถ่าน

ภาพที่ ก44 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

อาคารหมายเลข D05 บ้านพักอาศัย ริมถนนเทศบาล 7 มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนไม้พื้นถื่น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในสวนผลไม้ มีลักษณะเป็นบ้านสวนผสมผสานกับความเชื่อแบบจีน คือ ตัวบ้านแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนหน้าบ้านมีหลังคาสูง เพื่อเปิดรับความเจริญรุ่งเรือง อาคารส่วนหลังเป็นห้องครัวหลังคาต่ำกว่า ส่วนเชื่อมต่อระหว่างอาคารส่วนหน้าและอาคารส่วนหลัง เป็นที่โล่งว่างเปิดรับแสงและมักจะเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำภายในบ้าน บ้านสวนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง ผนังเป็นระแนงไม้ไผ่ตีตามตั้งหรือฝาไม้ไผ่สานขัดดตะแบบสายสอง หลังคาทรงจั่วมุงจาก หรือหญ้าคา ปัจจุบันบ้านสวนเหล่านี้อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม เพราะขาดเงินทุนในการดูแลรักษาและซ่อมแซม บางหลังปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์อาคารไปตามยุคตามสมัย เช่น เปลี่ยนจากหลังคามุงจากเป็นหลังคามุงกระเบื้อง เป็นต้น

D05 บ้านแถวไม้ริมถนนเทศบาล 7

D05 บ้านแถวไม้ริมถนนเทศบาล 7

ภาพที่ ก45 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

นอกจากสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าแล้วภายในชุมชนหลังวัดห้วยยอด ยังประกอบด้วยสถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง ได้แก่ คลองห้วยยอด โรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา(เปิดสอนระดับประถม) โรงเรียนห้วยยอด(เปิดสอนระดับมัธยม) หนองหญ้าปล้อง และบึงภายในโรงเรียนห้วยยอด

โรงเรียนห้วยยอด

โรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา

ภาพที่ ก46 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

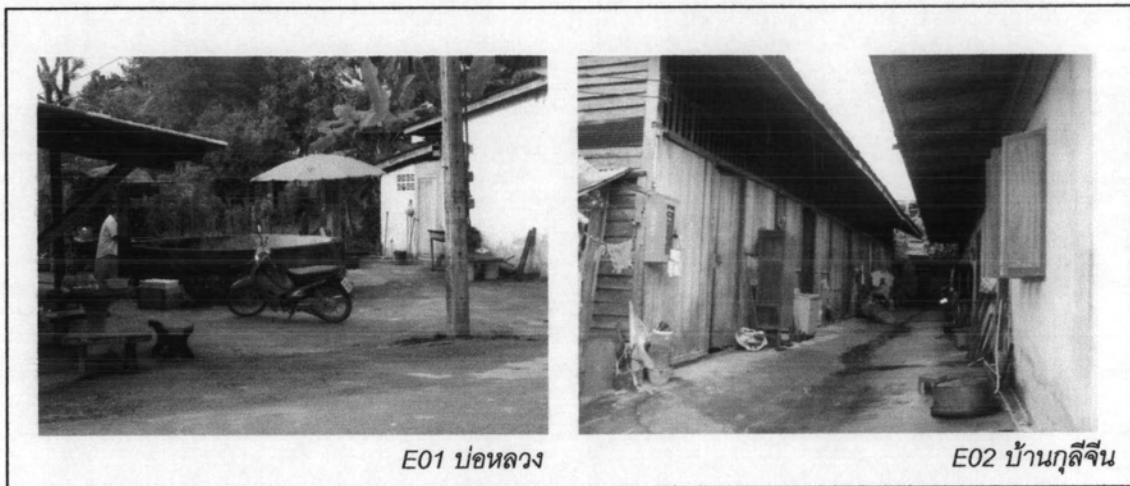
5. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนกวนอู

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนกวนอู ร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 17-19 ธันวาคม พ.ศ. 2548 พบว่าในชุมชนกวนอู ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข E01 บ่อหลวง เป็นบ่อน้ำจืดขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 เมตร ในอดีตบ่อหลวงแห่งนี้เป็นบ่อน้ำสาธารณะ (คำว่า "หลวง" ชาวบ้านใช้เรียกต่อท้ายสิ่งของหรือ

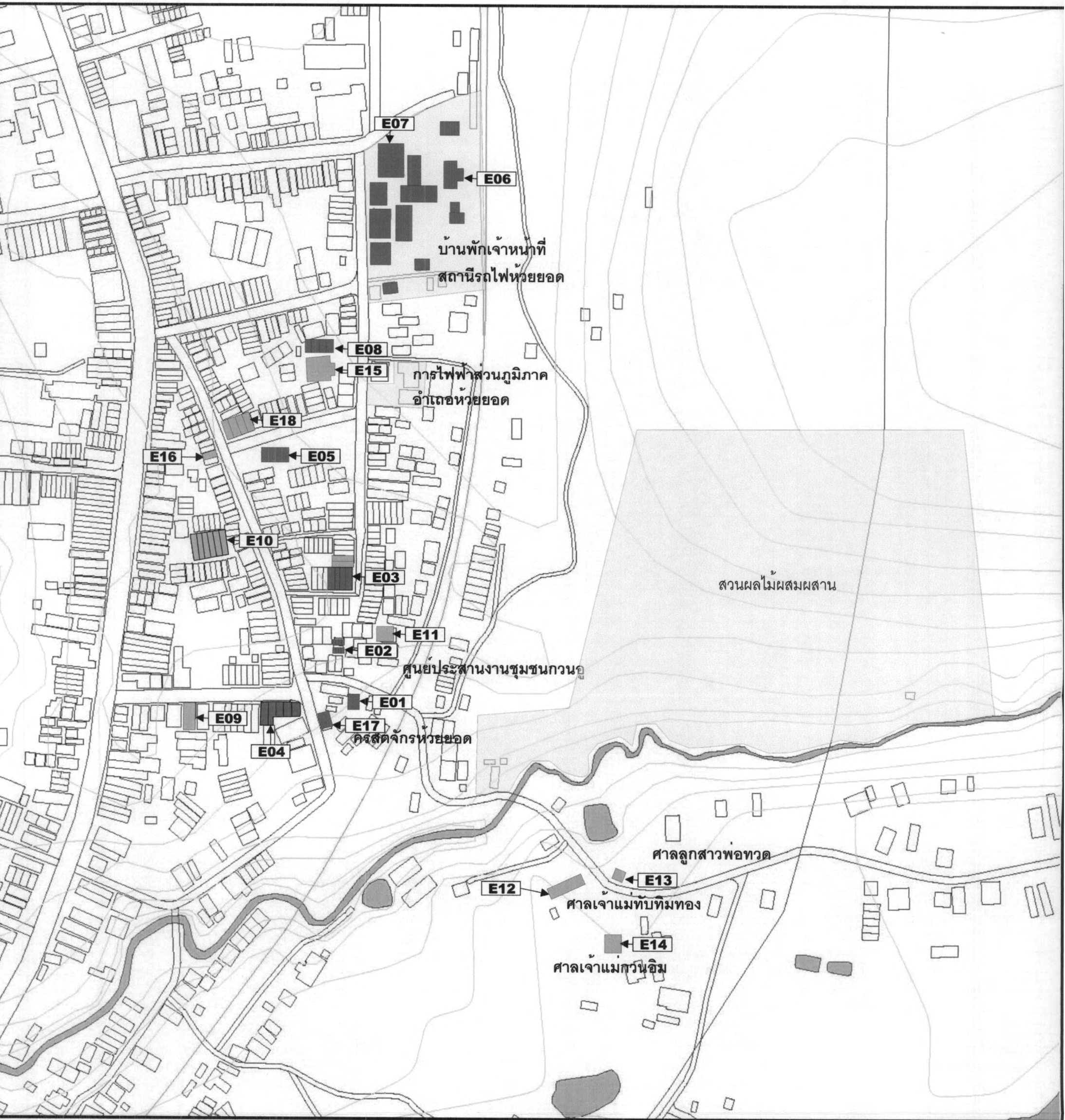
บริการที่มาจากรัฐ) ซึ่งชาวบ้านในชุมชนตลาดห้วยยอด ชุมชนกวนอู และ ชุมชนวิวัฒนา เข้ามาใช้ใน การอุปโภคและบริโภคในช่วงฤดูแล้ง แม้ว่าในปัจจุบันระบบประปาจะครอบคลุมทั่วพื้นที่เทศบาล แต่ บ่อหลวงก็ยังคงถูกใช้เป็นบ่อน้ำสาธารณะที่ต้อนรับบุคคลทั่วไปอยู่เสมอ

อาคารหมายเลข E02 บ้านกุลีจีน บนถนนเทศบาล 6 เป็นบ้านพักอาศัยแบบเรือนไม้พื้นดิน ชั้นเดียวได้รับอิทธิพลจากความเชื่อของคนจีน โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง ประตูบานเพ็ญไม้มีช่อง ระบายอากาศ ติไม้ระแนงทางตั้งเหนือช่องประตู หลังคาทรงจั่วมุงสังกะสีแบบดั้งเดิม เรือนแถวไม้ เหล่านี้ยาวติดต่อกันประมาณ 5 – 7 คูหา หันหน้าเข้าหากัน คั่นตรงกลางด้วยทางเดินเท้า

ภาพที่ ก47 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E03 บ้านกุลีจีนบนถนนเทศบาล 10 เป็นบ้านพักอาศัยแบบเรือนแถวไม้พื้น ดินสูงชั้นเดียว ยกพื้นสูงเป็นช่องระบายอากาศและป้องกันแมลงหรือสัตว์รบกวน โครงสร้างเป็นไม้ทั้ง หลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอนหรือทางตั้งขึ้นอยู่กับฝีมือช่าง มีช่องระบายอากาศ บานเกล็ดไม้เหนือช่อง ประตูหน้าต่าง บริเวณหน้าบ้านมีกันสาดยื่นออกมาจากใต้หลังคา เพื่อกันแดดกันฝน ประตูบาน เพ็ญไม้มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้รูปตารางเหนือช่องประตู หลังคาเดิมมุงหญ้าคา ปัจจุบันมุง สังกะสีและกระเบื้องลอนเล็ก

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- xxx** → หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก6 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนกวนอู

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

<p>ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน</p> <p>วันที่ 17-19 ธันวาคม 2548</p>	<p>หมายเหตุ</p>
--	-----------------

E03 บ้านกุลีจีนริมถนนเทศบาล 10

E03 บ้านกุลีจีนริมถนนเทศบาล 10

ภาพที่ ก48 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E04 โรงแรมพรสวรรค์ เป็นโรงแรมหนึ่งในห้าแห่งที่เคยเฟื่องฟูในยุคที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของเมือง มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีสประยุกต์ มีช่องแสงเป็นกระจกสีเหนือช่องประตูและหน้าต่าง ประตูบานเพี้ยมไม้ มีลวดลายลูกกรงแบบจีน ปัจจุบันเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยจากโรงแรมเป็นร้านค้าพาณิชย์กรรม

อาคารหมายเลข E05 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 14 เป็นบ้านพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น ยกใต้ถุนสูง โครงสร้างไม้ทั้งหลัง มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางตั้งเหนือช่องประตูหน้าต่าง ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีมุขยื่นออกมาบริเวณทางเข้าตัวบ้านผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงปั้นหยา หลังคาบริเวณด้านหน้าทรงจั่ว วัสดุผนังหลังคาเป็นกระเบื้องหางว่าว ปัจจุบันยังคงรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไว้ได้อย่างครบถ้วน

E04 โรงแรมพรสวรรค์

E05 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 14

ภาพที่ ก49 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E06 กลุ่มบ้านพักเจ้าหน้าที่ทางรถไฟ เป็นอาคารโครงสร้างไม้ทั้งหลัง สูง 1 - 2 ชั้น รูปทรงอาคารแตกต่างกันตามประโยชน์ใช้สอย ปัจจุบันยังคงเอกลักษณ์ของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเฉพาะเอาไว้เป็นอย่างดี

E06 อาคารสำนักงานกองบำรุงเขตทาง

E06 อาคารบ้านพักเจ้าหน้าที่การรถไฟ

ภาพที่ ก50 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E07 อาคารบ้านแถวด้านหน้าสถานีรถไฟห้วยยอด เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ สูง 2 ชั้น มีลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสแท้ กล่าวคือ มีผนังรับน้ำหนักเป็นโครงสร้างของอาคาร ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอนใต้วงกบหน้าต่างด้านล่าง ส่วนเหนือหน้าต่างด้านล่างตีเกล็ดไม้ซ้อนกันทางตั้งมีช่องระบายอากาศ ตีระแนงไม้ทางตั้งเหนือช่องหน้าต่าง อาคารถูกแบ่งเป็นสองส่วน คือ อาคารส่วนหน้ามี 2 ชั้น หลังคาทรงจั่ว ส่วนอาคารด้านหลังมีชั้นเดียวหลังคาทรงจั่วเช่นกัน วัสดุผนังหลังคาเป็นกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยมแบบดั้งเดิม ตรงกลางระหว่างอาคารส่วนหน้าและส่วนหลังเปิดเป็นช่องแสง และเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันกลุ่มอาคารเหล่านี้ยังคงรักษา รูปแบบ ทางสถาปัตยกรรมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข E08 กลุ่มบ้านกุลิจีนด้านข้างบ้านพักขุนชลฯ เป็นอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อแบบจีน เป็นโครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางนอนเหนือช่องประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

E07 บ้านแถวด้านหน้าสถานีรถไฟห้วยยอด

E08 บ้านกุลีจีนด้านข้างบ้านพักขุนชลาฯ

ภาพที่ ก51 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนกวนอู

นอกจากนั้น ในพื้นที่ชุมชนกวนอูยังพบสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญจำนวนมากที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรมในระดับปานกลาง ได้แก่

อาคารหมายเลข E09 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 6 มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีนสูง 2 ชั้น โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเฟี้ยมไม้ มีช่องระบายอากาศเหนือช่องประตู และหน้าต่าง หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ดีพอสมควร

อาคารหมายเลข E10 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 10 เป็นตึกแถวไม้ชั้นเดียวยกใต้ถุนสูง เพื่อระบายอากาศ และป้องกันแมลงหรือสัตว์รบกวน ประตูบานเฟี้ยมไม้ มีช่องระบายอากาศเหนือช่องประตู หลังคาเป็นจั่วแฝดเว้นช่องว่างตรงกลางเพื่อรับแสงและเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำภายในบ้าน ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ดีพอสมควร

E09 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 6

E10 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 10

ภาพที่ ก52 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E11 ศาลเจ้าพ่อกวนอู เป็นศาลเจ้าที่ตั้งขึ้นพร้อมๆ กับการตั้งถิ่นฐานของชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนกวนอู เป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านเพราะเชื่อว่าจะช่วยป้องกันภัยอันตรายได้ ปัจจุบันอาคารศาลเจ้าหลังเดิมถูกรื้อถอนไป เนื่องจากชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ต่อมาชาวบ้านได้เรียกรายเงินเพื่อสร้างอาคารหลังใหม่เป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นเจ้าพ่อกวนอู อันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองห้วยยอด

อาคารหมายเลข E12 ศาลเจ้าแม่ทับทิมทอง เป็นศาลเจ้าซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวชุมชนกวนอูเป็นอย่างมาก ในช่วงเทศกาลกินเจ โรงเจของศาลเจ้าแม่ทับทิมทองจะคราคร่ำไปด้วยผู้คนจากทั่วสารทิศ เข้ามากราบไหว้ขอพรจากองค์เจ้าแม่ทับทิมทองให้ประสบแต่ความสุขความเจริญ

E11 ศาลเจ้าพ่อกวนอู

E12 ศาลเจ้าแม่ทับทิมทอง

ภาพที่ ก53 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E13 ศาลลูกสาวพ่อทวด เป็นศาลร้างทรงที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของชุมชนกวนอู ตั้งอยู่ริมถนนเทศบาล 6

อาคารหมายเลข E14 ศาลเจ้าแม่กวนอิม ตั้งอยู่ริมถนนเทศบาล 6 เป็นศาลเจ้าแม่กวนอิมที่แยกตัวออกมา สร้างขึ้นด้วยแรงศรัทธาของชาวบ้านที่เคารพนับถือเจ้าแม่กวนอิม ในช่วงเทศกาลกินเจ จะมีผู้คนจำนวนมากเข้ามาขอพรจากองค์เจ้าแม่กวนอิมและถือศีลกินเจ

ศาลลูกสาวพ่อทวด

ศาลเจ้าแม่กวนอิม

ภาพที่ ก54 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E15 บ้านพักขุนชลาฯ เป็นบ้านตึกขนาดใหญ่สูง 2 ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบซิโน - โปรตุเกสประยุกต์ ประดับด้วยลวดลายแบบจีนและยุโรป ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม ขาดการดูแลรักษาที่ดี

อาคารหมายเลข E16 บ้านพักกุหลิน ริมถนนขุนชลาอุทิศ เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียว แบบจีน มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น เป็นอาคารโครงสร้างไม้ทั้งหลังปัจจุบันปรับเปลี่ยนวัสดุอาคารตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

E15 บ้านพักขุนชลาฯ

E16 บ้านกุหลินริมถนนขุนชลาอุทิศ

ภาพที่ ก55 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนกวนอู

อาคารหมายเลข E17 คริสตจักรห้วยยอด เกิดขึ้นพร้อมกับการเข้ามาของบริษัทของชาวอังกฤษจากประเทศออสเตรเลียที่เข้ามาประกอบกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ในปี พ.ศ. 2465 โดยตั้งสำนักงานบริเวณตรงข้ามมูลนิธิการกุศลห้วยยอดในปัจจุบันอาคารโบสถ์คริสต์หลังเก่ามีรูปแบบอาคารร่วมสมัย มีลักษณะคล้ายเป็นโรงเรียนศาสนา ส่วนโบสถ์หลังใหม่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทันสมัย (Modernism) ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางของคริสตศาสนาในอำเภอห้วยยอด

อาคารหมายเลข E18 โรงแยกแร่เก่า เป็นอาคารห้องแถวไม้ชั้นเดียว โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ประดับบานเพี้ยมไม้ขนาดใหญ่ตีระแนงไม้ทางตั้งเว้นช่องเพื่อระบายอากาศ มีช่องระบายอากาศเหนือช่องประตูตีระแนงไม้ทางนอน หลังคาทรงผีเสื้อสูงกว่าบ้านพักอาศัยปกติ ในอดีตใช้เป็นโรงแยกแร่ ออกเป็นแร่คุณภาพระดับต่างๆ เพื่อส่งขายต่อไปยังเกาะปีนัง ปัจจุบันใช้เป็นอาคารเก็บของ

ภาพที่ ก56 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมและสถานที่สำคัญที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนกวนอู

นอกจากสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าแล้ว ชุมชนกวนอูยังประกอบด้วยสถานที่สำคัญอีกหลายแห่งเช่น คลองห้วยยอด การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคห้วยยอด เป็นต้น

ภาพที่ ก57 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนกวนอู

6. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนวัฒนา ร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 23-24 มกราคม พ.ศ. 2549 พบว่าในชุมชนวัฒนา ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมก็ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข F01 บ้านพักอาศัยบริเวณหลังที่ว่าการอำเภอห้วยยอด มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนพื้นถิ่นยกใต้ถุนสูง โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่วเตี้ยมุงกระเบื้องซีเมนต์ บริเวณห้องครัวหลังคาเพิงหมาแหงน ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข F02 อาคารโรงเรียนธาดานุสรณ์หลังเก่า เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนไม้พื้นถิ่นแบบจีน โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเป็นชั้นๆ ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูชั้นล่างเป็นบานเพี้ยมไม้เปิดออกสู่ถนนชุมชนฯ อุทิศ ประตูชั้นบนเป็นบานเปิดไม้ หน้าต่างบานเปิดตีเกล็ดไม้ทางนอนเพื่อระบายอากาศ มีช่องลมเหนือประตูเสริมเหล็กเส้นแนวนอนแบบจีน หลังคาทรงปั้นหยาชนิดลาด โครงสร้างไม้มุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

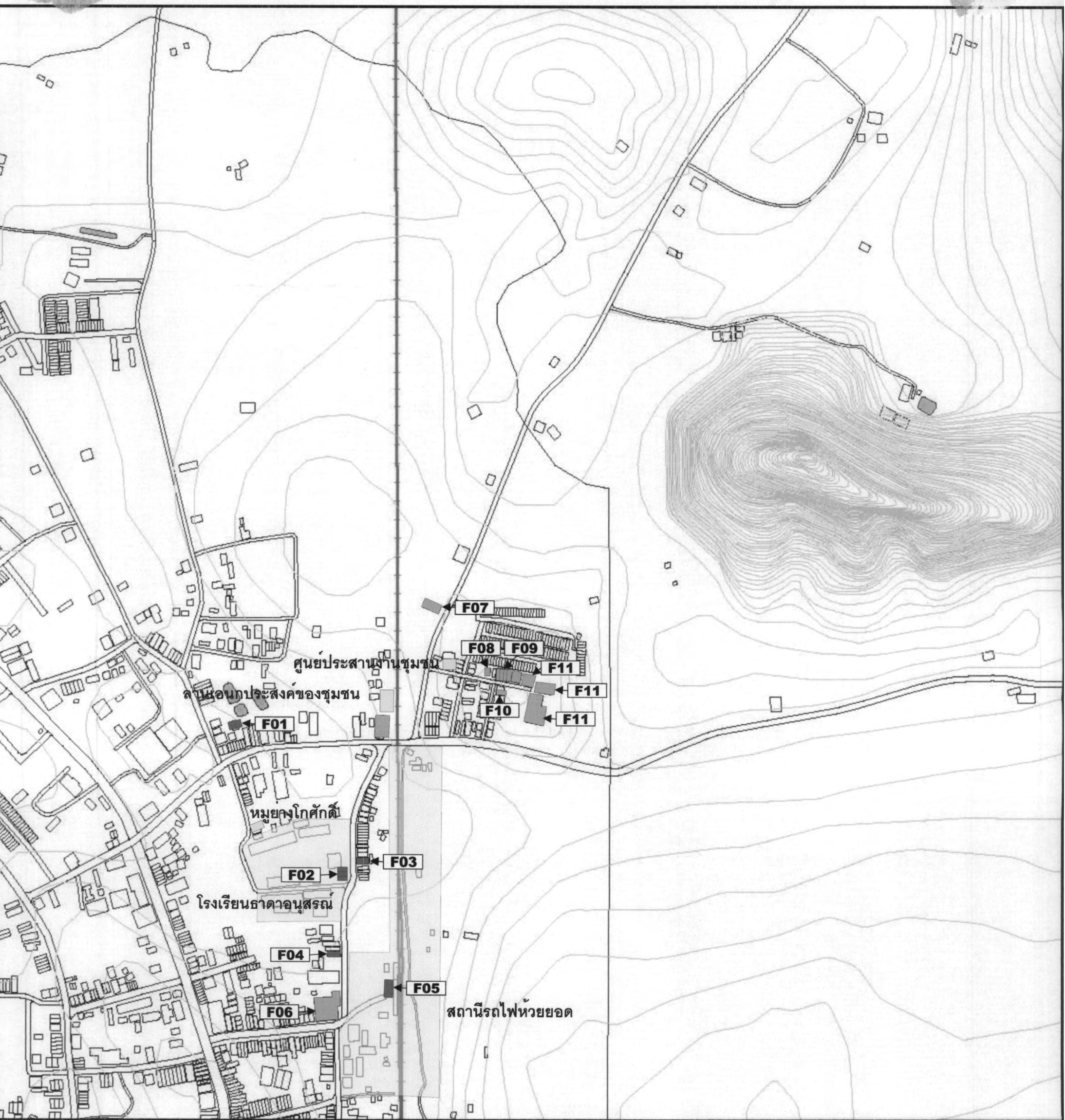

F01 บ้านพักอาศัยหลังที่ว่าการอำเภอ

F02 อาคารเรียนโรงเรียนธาดานุสรณ์หลังเก่า

ภาพที่ ก58 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

อาคารหมายเลข F03 บ้านพักอาคารตรงข้ามโรงเรียนธาดานุสรณ์ เป็นอาคารบ้านแถวไม้แบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศเหนือช่องหน้าต่างชั้นบนเป็นบานเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่ว โครงสร้างไม้มุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ชั้นล่างมีกันสาดมุงสังกะสีเหนือช่องประตู ปัจจุบันใช้เป็นที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์ และยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบด้านสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก7 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนวัดนา

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

<p>ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน</p>	<p>วันที่ 23-24 มกราคม 2549</p>
<p>หมายเหตุ</p>	

อาคารหมายเลข F04 บ้านพักอาศัยด้านข้างโรงเรียนธาดานุสรณ์ เป็นอาคารบ้านแถวครึ่งปูนครึ่งไม้แบบจีน โครงสร้างเป็นเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้นๆ ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเฟี้ยมไม้มีช่องระบายอากาศ ตีเกล็ดไม้ทางนอนเหนือช่องประตู และช่องลมตีระแนงไม้เฉลี่ยไขว้กันเป็นรูปตารางเหนือของหน้าต่าง อาคารส่วนหน้ามีสองชั้น อาคารส่วนหลังเป็นอาคารชั้นเดียว คั่นกลางด้วยช่องแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ หลังคาอาคารทั้งสองส่วนเป็นโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันใช้เป็นที่พักอาศัยและยังคงรักษารูปแบบ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

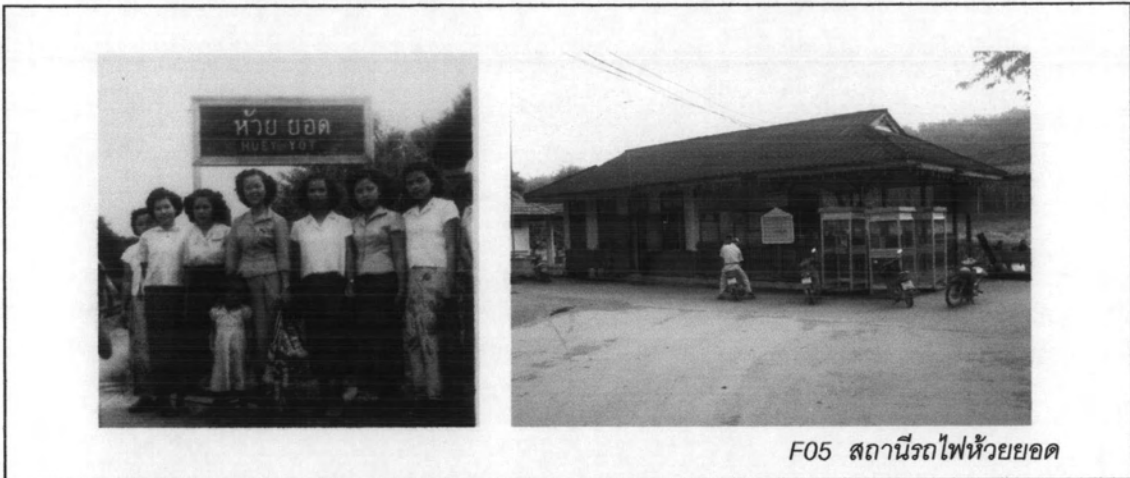

F03 บ้านพักอาศัยตรงข้ามโรงเรียนธาดานุสรณ์

F04 บ้านพักอาศัยข้างโรงเรียนธาดานุสรณ์

ภาพที่ ก9 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนวัดมณา

อาคารหมายเลข F05 อาคารสถานีรถไฟห้วยยอด เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว รูปแบบสถาปัตยกรรมมีลักษณะเฉพาะแบบอาคารราชการ โครงสร้างอาคารเป็นไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูหน้าต่างบานเปิดคู่ มีช่องระบายอากาศ ตีเกล็ดไม้ทางนอนเหนือช่องประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงปั้นหยาเดิมมุงกระเบื้องกว่าปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอาคารบ้างเล็กน้อย แต่รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมตลอดจนคุณค่าความสำคัญในฐานะศูนย์กลางด้านการคมนาคมในระดับภูมิภาคยังคงได้รับการรักษาไว้อย่างดี

F05 สถานีรถไฟห้วยยอด

ภาพที่ 60 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรม

นอกจากนี้สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงแล้ว อาคารบางหลังแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบหรือประโยชน์ใช้สอยไปแต่ก็ยังคงคุณค่าในฐานะหลักฐานที่บอกเล่าความเป็นมาของชุมชนได้เป็นอย่างดีจึงจัดอยู่ในกลุ่ม สถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับปานกลาง ได้แก่

อาคารหมายเลข F06 บ้านพักอาศัยริมถนนนครกิจบำรุง เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบบ้านแถวไม้พื้นดิน แต่ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมจนไม่หลงเหลือรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเหลืออยู่ มีเพียงเค้าโครงเดิมเท่านั้นที่ยังคงเก็บรักษาไว้

อาคารหมายเลข F07 บ้านพักอาศัยริมทางหลวงท้องถิ่นสายห้วยยอด – ท่าจิว – บ้านโนนเตา มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเรือนแถวไม้พื้นดินชั้นเดียว โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้ทางนอนเหนือช่องประตูด้านหน้า หลังคาทรงเพิงหมาแหงนมุมกระเบื้องลอนเล็ก ด้านหน้ามีกันสาดมุงสังกะสียื่นออกไปจากเหนือช่องประตู ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างบางส่วนที่ผุพังตามกาลเวลา แต่ยังรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างดี

F06 บ้านพักอาศัยด้านหน้าสถานีรถไฟ

F07 บ้านพักอาศัยริมถนนทางหลวงท้องถิ่น

ภาพที่ 61 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรม

อาคารหมายเลข F08 บ้านกุลีจันในหมู่บ้านวัฒนา เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังอาคารตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเพี้ยมไม่มีช่องระบายอากาศ ติระแนงไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงสังกะสี ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ มีกันสาดยื่นออกมาจากเหนือของ ระบายอากาศ ระหว่างกันสาดและหลังคาด้านบนมีช่องลมตีเกล็ดไม้ทางนอน อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน เชื่อมต่อกันโดยช่องแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ วัสดุอาคารและโครงสร้างบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนไป ตามยุคตามสมัย แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

อาคารหมายเลข F09 บ้านพักคนงานโรงเลื่อยห้วยยอด เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน ยาวติดต่อกัน 3 คูหา โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูเดิมเป็นบานเพี้ยมไม้ ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นประตูเหล็กยึด มีกันสาดเหนือช่องประตู หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงสังกะสีปัจจุบันมุง กระเบื้องลอนคู่ มีช่องระบายอากาศ ติไม้ระแนงเป็นรูปตัวอักษร H และ I สลับกัน อาคารแบ่งเป็นสอง ส่วนเชื่อมกันด้วยช่องแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำวัสดุอาคารถูกปรับเปลี่ยนเพื่อสะดวกในการใช้สอย แต่ ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

ภาพที่ 62 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

อาคารหมายเลข F10 บ้านกุลีจันในหมู่บ้านวัฒนา เป็นบ้านแถวไม้ชั้นเดียวแบบจีน โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังอาคารตีเกล็ดไม้ทางนอน ประตูบานเพี้ยมไม่มีช่องระบายอากาศ ติระแนงไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงสังกะสี ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่ มีกันสาดยื่นออกมาจากเหนือของ ระบายอากาศ ระหว่างกันสาดและหลังคาด้านบนมีช่องลมระแนงไม้ทางตั้ง อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน เชื่อมต่อกันโดยช่องแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ วัสดุอาคารและโครงสร้างบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนไป ตามยุคตามสมัย แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

อาคารหมายเลข F11 โรงเลื่อยห้วยยอด เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเฉพาะมี ลักษณะเป็นอาคารราชการ โครงสร้างไม้ทั้งหลัง ผนังตีเกล็ดไม้ทางนอน ทั้งชั้นล่างและชั้นบน หลังคา

ทรงจั่ว มุงสังกะสี อาคารเชื่อมต่อกันเป็นแนวยาว ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม เพราะถูกปล้นยี้ทั้ง
ร้างไม่มีการใช้ประโยชน์ภายในอาคาร

F10 บ้านกุสัจฉินในชุมชนวัฒนา

F11 โรงเลื่อยห้วยยอด

ภาพที่ 63 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

นอกจากสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าแล้วในชุมชนวัฒนายังประกอบด้วยสถานที่สำคัญอีกหลาย
แห่งด้วยกัน ได้แก่ สถานีรถไฟห้วยยอด โรงเรียนธาดานุสรณ์ และยังเป็นที่ตั้งของโครงการสวนเฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา ซึ่งได้รับงบประมาณจาก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง และสำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด ซึ่งจะกลายเป็นสวนสาธารณะ
ที่สำคัญแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลห้วยยอดต่อไปในอนาคตอันใกล้

โรงเรียนธาดานุสรณ์

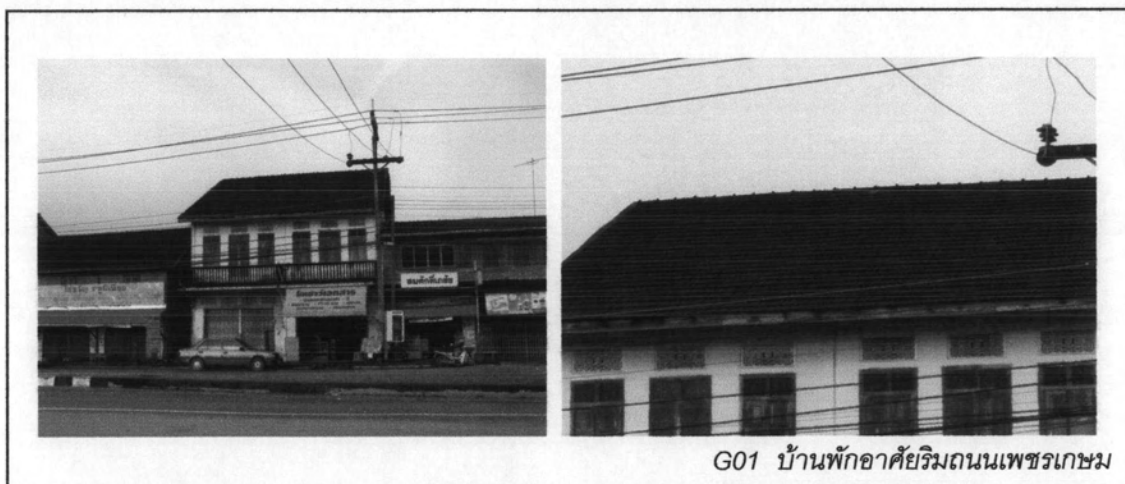
โครงการสวนเฉลิมพระเกียรติ

ภาพที่ 64 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

7. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนตาชี

การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนกวนอู ร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 17-19 ธันวาคม พ.ศ. 2548 พบว่าในชุมชนกวนอู ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมก็ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข G01 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ โครงสร้างเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ มีช่องระบายอากาศลดทอนแบบจีนเหนือช่องประตูและหน้าต่าง มีช่องแสงประดับกระจกสีลายฉลุเหนือวงกบประตูและหน้าต่างหลังคาทรงจั่ว มุงกระเบื้องซีเมนต์แบบลอนเหลี่ยม อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน อาคารส่วนหน้าสูงสองชั้น อาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียวเชื่อมต่อกันด้วยช่องแสง ซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

G01 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ ก65 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนตาชี

นอกจากนั้น จากการศึกษายังพบอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลางอีกหลายแห่งได้แก่

อาคารหมายเลข G02 บ้านพักอาศัยกิ่งพาดิษริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนยาวติดต่อกัน 5 คูหา โครงสร้างครึ่งปูนครึ่งไม้ เสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังชั้นบนตีเกล็ดสลับกันทางตั้ง มีช่องระบายอากาศ ตีเหล็กเส้นทางนอนแบบจีนหลังคาทรงจั่วเตี้ยเดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนคู่บริเวณทางเข้าด้านหน้ามีกันสาดยื่นออกไปเหนือช่องประตู ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและโครงสร้างบางอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะและการใช้สอยอาคารที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก8 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนตาชี

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

<p>ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน</p> <p>วันที่ 19-20 มกราคม 2549</p>	<p>หมายเหตุ</p>
---	-----------------

อาคารหมายเลข G03 บ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม เป็นบ้านแถวไม้แบบจีนยาวติดต่อกัน 3 คูหาโครงสร้างครึ่งปูนครึ่งไม้ เสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ผนังชั้นบนตีเกล็ดไม้สลับกันทางตั้ง มีช่องระบายอากาศตีระแนงไม้เจลิ้งไขว้กันเป็นตารางหลังคาทรงจันทันเตี้ยเดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงกระเบื้องลอนบริเวณทางเข้าด้านหน้ามีกันสาดยื่นออกไปเหนือช่องประตู ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและโครงสร้างบางอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะและการใช้สอยอาคารที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี

G02 บ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม G03 บ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษม

ภาพที่ 66 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตาชี

อาคารหมายเลข G04 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีสประยุกต์โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ มีช่องระบายอากาศลวดลายแบบจีนเหนือช่องประตูและหน้าต่าง มีช่องแสงประดับกระจกเหนือวงกบประตูและหน้าต่าง หลังคาทรงจันทันมุงกระเบื้องซีเมนต์แบบลอนเหลี่ยมอาคารแบ่งเป็น 2 ส่วนอาคารส่วนหน้าสูงสองชั้น อาคารส่วนหลังสูงชั้นเดียวเชื่อมต่อกันด้วยช่องแสงซึ่งเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ปัจจุบันยังคงรักษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้อย่างครบถ้วน

อาคารหมายเลข G05 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 20 เป็นบ้านพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทันสมัย โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูนประกอบด้วยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่สะท้อนแนวความคิด Modernism

G04 บ้านพักอาศัยริมถนนเพชรเกษม

G05 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 10

ภาพที่ ก67 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตาชี

อาคารหมายเลข G06 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 22 ด้านหลังที่ว่าการอำเภอห้วยยอด เป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้แบบจีนโครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังด้านบนตีเกล็ดไม้ทางนอน หลังคาทรงจั่วเดิมมุงกระเบื้องซีเมนต์ลอนเหลี่ยม ปัจจุบันมุงสังกะสี มีกันสาดเหนือช่องประตูและหน้าต่างทุกบาน ปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมแต่ยังคงรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่เอาไว้ได้อย่างดี

G06 บ้านพักอาศัยริมถนนเทศบาล 22

ภาพที่ ก68 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับปานกลางในพื้นที่ชุมชนตาชี

นอกจากสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าแล้ว ชุมชนตาชียังประกอบด้วยสถานที่สำคัญหลายแห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพอบตาชี คลองห้วยแห้ง ศาลเจ้าห้วยแห้ง สุสานสกุลหล่อ อีกด้วย

สุสานสกุลหล่อ

ศาลาเอนกประสงค์ชุมชนตาชี

ศาลเจ้าพ่อตาชี

ศาลเจ้าพ่อห้วยแห้ง

ภาพที่ ก69 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนตาชี

5. ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ

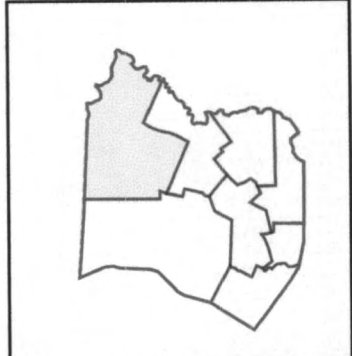
การสำรวจอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ ร่วมกับประธานและกรรมการชุมชน ในวันที่ 10-11 มกราคม พ.ศ. 2549 พบว่าในชุมชนควนหนังชำ ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมก็ทรงคุณค่าระดับสูง ได้แก่

อาคารหมายเลข H01 บ้านพักอาศัยริมถนนนามสมมิตร เป็นบ้านพักอาศัยครึ่งปูนครึ่งไม้ ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบบ้านจีนโครงสร้างชั้นล่างเป็นเสาะและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก โครงสร้างชั้นบนเป็นไม้ทั้งหมด ผนังชั้นล่างเป็นคอนกรีตหล่อเสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ ผนังชั้นบนตีระแนงไม้แนวนอน มีมุขยื่นออกมาเหนือช่องประตูบานเพี้ยมไม้และมีช่องลมหล่อคอนกรีตแบบสี่เหลี่ยมและวงกลม หลังคาทรงปั้นหยา มุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันยังคงรักษาคุณค่าของรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน

สัญลักษณ์

- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับสูง
- อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง
- สถานที่สำคัญ
- ระดับเส้นชั้นความสูง
- แหล่งน้ำ
- **xxx** → หมายเลขทะเบียนอาคาร

แผนที่ ก9 ทะเบียนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในชุมชนควนหมื่นห้า

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

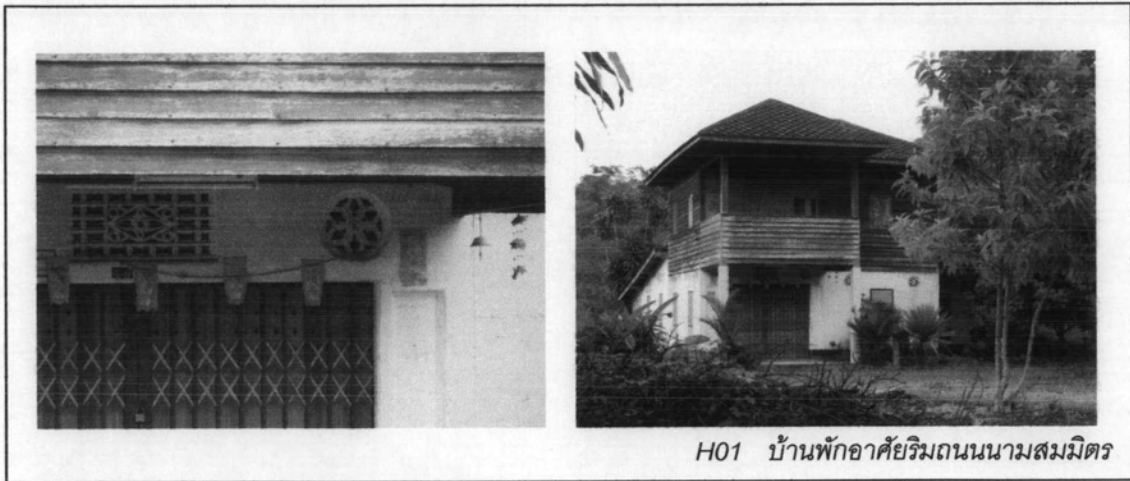
แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน
วันที่ 10 -11 มกราคม 2549

หมายเหตุ

H01 บ้านพักอาศัยริมถนนนามสมมิตร

ภาพที่ ก70 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ

นอกจากสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าแล้วภายในชุมชนควนหนังชำยังประกอบด้วยสถานที่สำคัญหลายแห่งด้วยกันได้แก่ สนามกีฬาากลางอำเภอห้วยยอด บริษัทคอนกรีตบางละมุง วัดเขาพระยอดคลองห้วยแห้ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาศูนย์ตรัง

คลองห้วยแห้ง

สนามกีฬาากลางอำเภอห้วยยอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วัดเขาพระยอด

ภาพที่ ก71 ตัวอย่างสถานที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม						กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
			อำนวยการ	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า	วัดคุณค่า		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
A 01	ศาลบรรพบุรุษ		8	8	6	10	18	10	10	5	5	9	9	5	8	10	18	20	4	163	สูง
A 02	บ้านพักอาศัย		10	9	10	10	19	10	5	14	5	10	10	5	10	8	20	18	10	183	สูง
A 03	สถานที่ราชการ		10	10	10	10	14	8	0	12	5	6	10	5	10	6	18	20	10	164	สูง
A 04	บ้านพักอาศัย		7	6	8	10	17	7	0	12	5	10	10	5	10	9	18	20	8	162	สูง
A 05	บ้านพักอาศัย		10	10	10	10	15	10	0	20	5	10	10	5	10	4	20	19	10	178	สูง
A 06	บ้านพักอาศัย		10	10	10	10	20	8	0	16	5	10	8	5	10	10	20	20	10	182	สูง
A 07	บ้านพักอาศัย		9	7	7	6	18	8	4	20	5	9	10	5	10	8	18	20	6	170	สูง
A 08	อาคารพาณิชย์		8	10	10	10	20	10	0	20	5	8	10	5	10	9	20	16	10	181	สูง
A 09	อาคารพาณิชย์		9	10	10	8	16	8	0	20	5	10	10	5	10	8	16	17	9	171	สูง
A 10	อาคารพาณิชย์		10	10	10	8	19	6	0	20	5	8	9	5	10	10	19	20	10	179	สูง
A 11	อาคารพาณิชย์		10	10	10	10	15	10	0	20	5	5	7	5	10	4	14	18	10	163	สูง
A 12	อาคารพาณิชย์		10	10	10	10	18	10	0	20	5	8	8	5	10	6	10	19	10	169	สูง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด		กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
		ตัวชี้วัด	คะแนนเต็ม	อายุสมัย	คุณค่าประวัติศาสตร์	คุณค่าทางศิลปกรรมและเทคนิค	คุณค่าทางศิลปะ/ช่าง	คุณค่าทางสถาปัตยกรรม	การเป็นเอกลักษณ์	ความโดดเด่น	สิ่งแวดล้อม/บริบท	ลักษณะเด่น	ความเชื่อมโยงกับพื้นที่	ความเชื่อมโยงกับพื้นที่	ความเชื่อมโยงกับพื้นที่	คุณค่าทางประวัติศาสตร์	คุณค่าทางศิลปกรรม	คุณค่าทางสถาปัตยกรรม	คุณค่าทางวิทยาศาสตร์		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
A 13	อาคารพาณิชย์		10	10	10	10	15	10	0	20	5	8	10	5	10	8	20	16	10	177	สูง
A 14	อาคารพาณิชย์		10	10	10	10	20	9	0	20	5	8	10	5	10	6	20	20	10	183	สูง
A 15	บ้านแถว		8	9	8	10	18	6	0	18	5	10	8	5	10	9	18	17	10	169	สูง
A 16	บ้านแถว		8	9	8	10	16	5	0	18	5	10	8	5	10	7	16	17	9	161	สูง
A 17	บ้านแถว		9	10	10	10	11	10	0	20	5	8	8	5	9	6	18	16	8	163	สูง
A 18	บ้านพักอาศัย		10	10	10	10	18	10	0	20	5	7	10	5	6	6	17	20	10	174	สูง
A 19	บ้านพักอาศัย		8	7	6	7	16	6	0	15	4	6	7	5	10	9	15	14	6	141	ปานกลาง
A 20	ศาลาขายอาหาร		6	6	5	5	14	10	0	18	4	5	10	5	10	6	18	17	6	145	ปานกลาง
A 21	บ้านพักอาศัย		5	5	5	8	17	8	0	11	5	9	2	5	10	10	18	19	8	145	ปานกลาง
A 22	อาคารราชการ		6	9	9	6	13	10	0	10	5	8	10	5	10	3	11	13	9	137	ปานกลาง
A 23	อาคารพาณิชย์		5	3	4	6	12	7	0	20	5	8	8	5	10	4	14	11	7	129	ปานกลาง
A 24	บ้านแถว		9	8	8	6	7	8	0	20	5	7	8	5	10	3	13	17	9	143	ปานกลาง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม						กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
			อายุ	ความละเอียดประณีตของรายละเอียด	การบูรณะ/การเก็บรักษา	ศิลปะและงานช่าง	ความงาม/ความโดดเด่น	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า	การเป็นเอกลักษณ์	ความแข็งแรงทนทาน	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า	การเป็นเอกลักษณ์	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า	การเป็นเอกลักษณ์	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า	การเป็นเอกลักษณ์	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า	การเป็นเอกลักษณ์	ความเหมาะสม/ความคุ้มค่า		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
A 25	อาคารพาณิชย์		8	3	3	6	14	5	0	16	5	7	7	5	10	7	16	17	8	137	ปานกลาง
A 26	อาคารพาณิชย์		8	3	4	7	14	5	0	14	5	8	8	5	10	7	15	17	9	139	ปานกลาง
A 27	บ้านแถว		10	10	10	6	11	6	0	16	5	8	8	5	8	8	15	18	6	150	ปานกลาง
A 28	บ้านแถว		10	10	10	6	12	6	0	20	5	8	8	5	10	6	16	16	5	153	ปานกลาง
A 29	บ้านพักอาศัย		8	6	6	5	14	7	0	17	4	6	5	5	10	8	12	12	7	132	ปานกลาง
A 30	บ้านพักอาศัย		6	6	9	9	15	9	0	12	5	8	10	5	10	6	15	20	8	153	ปานกลาง
A 31	อาคารพาณิชย์		9	10	10	6	10	5	0	20	5	6	8	5	10	5	15	15	9	148	ปานกลาง
A 32	อาคารราชการ		4	9	8	6	10	10	5	18	5	5	10	5	5	10	15	15	6	146	ปานกลาง
A 33	อาคารราชการ		4	6	6	8	15	8	0	5	5	10	5	5	10	10	15	17	6	135	ปานกลาง
A 34	บ้านแถว		8	7	7	8	10	5	0	15	5	8	7	5	8	5	16	17	8	139	ปานกลาง
A 35	บ้านแถว		8	6	6	5	8	5	0	16	5	8	6	5	10	5	15	15	5	128	ปานกลาง
A 36	บ้านแถว		8	6	8	3	6	5	0	16	5	5	9	5	10	4	12	12	7	121	ปานกลาง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม						กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนน คะแนนเต็ม	ระดับ ระดับของคะแนน
			อายุสมัย	ความเกี่ยวข้องับประวัติศาสตร์	การเป็นหลักฐานทางโบราณคดี	ศิลปกรรมและเทคโนโลยี	ความงาม/ความประทับใจ	ลักษณะเฉพาะที่หายาก	การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์	ความสำคัญทางเศรษฐกิจ	สัญลักษณ์ของเป็นตัวแทน	ลักษณะเป็นความกลมกลืน	ความผูกพันกับท้องถิ่น	ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า	ที่ตั้งอาคาร	สภาพแวดล้อม	วัสดุการก่อสร้าง	รูปแบบอาคาร	ฝีมือช่างเทคนิค/ช่างศิลป์		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
A 37	บ้านแถว		6	5	5	8	18	5	0	18	5	9	8	5	10	10	16	20	8	156	ปานกลาง
A 38	บ้านแถว		6	5	5	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	4	16	18	7	138	ปานกลาง
A 39	บ้านแถว		7	6	6	7	15	7	0	18	5	7	7	5	10	4	14	16	6	140	ปานกลาง
A 40	บ้านแถว		8	8	9	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	6	16	18	7	149	ปานกลาง
A 41	บ้านแถว		6	6	8	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	4	17	20	8	146	ปานกลาง
A 42	อาคารพาณิชย์		6	8	8	8	15	9	0	19	5	6	7	5	10	5	17	18	9	155	ปานกลาง
A 43	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	ปานกลาง
A 44	อาคารพาณิชย์		8	8	7	3	5	5	0	18	4	2	9	5	10	4	12	13	7	120	ปานกลาง
A 45	อาคารพาณิชย์		10	8	9	10	12	9	0	18	5	3	8	5	10	8	6	18	6	145	ปานกลาง
A 46	อาคารพาณิชย์		6	2	2	8	11	8	0	16	3	2	8	5	10	6	16	18	6	127	ปานกลาง
A 47	บ้านพักอาศัย		5	5	5	8	17	8	0	11	5	9	2	5	10	10	18	19	8	145	ปานกลาง
A 48	บ้านแถว		6	6	8	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	4	16	14	8	139	ปานกลาง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม						กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
			อายุสมัย	คุณค่าประวัติศาสตร์	คุณค่าทางศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าสถาปัตยกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม	คุณค่าศิลปกรรม			
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
A 49	อาคารทางศาสนา		8	10	10	8	16	10	10	5	5	6	10	5	3	10	16	18	7	157	ปานกลาง
A 50	อาคารทางศาสนา		7	8	7	8	14	10	10	0	5	6	10	5	3	10	15	18	4	140	ปานกลาง
A 51	อาคารพาณิชย์		9	8	8	8	7	6	5	19	5	7	8	5	10	5	10	4	8	132	ปานกลาง
A 52	บ้านแถว		9	5	6	8	8	4	0	18	4	8	8	5	10	5	15	18	5	136	ปานกลาง
A 53	บ้านแถว		8	8	7	3	5	5	0	18	4	2	9	5	10	6	10	13	7	120	ปานกลาง
A 54	บ้านแถว		8	8	9	8	14	9	0	18	5	3	8	5	10	2	15	18	6	146	ปานกลาง
A 55	บ้านแถว		6	5	5	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	4	14	18	7	136	ปานกลาง
A 56	บ้านแถว		7	5	4	8	15	4	0	16	5	8	8	5	10	6	15	18	6	140	ปานกลาง
B 01	อาคารราชการ		10	10	10	10	20	10	5	10	5	10	10	5	8	10	20	20	10	183	สูง
B 02	อาคารราชการ		10	10	10	8	16	10	8	2	5	5	10	5	0	10	10	10	8	137	สูง
B 03	บ้านพักอาศัย		10	9	9	10	20	10	0	20	5	10	8	5	10	10	20	20	10	186	สูง
B 04	บ้านพักอาศัย		9	9	9	10	20	10	5	20	4	8	9	5	10	10	17	20	10	185	สูง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์				กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม				กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
		ตัวชี้วัด	อายุสมัย	ความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์	การเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม	ศิลปะและสถาปัตยกรรม	ความงาม	เอกลักษณ์/คุณค่า	การเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม	ความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์	ความสำคัญเชิงเศรษฐกิจและสังคม	ความสำคัญเชิงสังคม	ความสำคัญเชิงวัฒนธรรม	ความสำคัญเชิงศิลปะ	ความสำคัญเชิงคุณค่า	ความสำคัญเชิงคุณค่า	ความสำคัญเชิงคุณค่า	ความสำคัญเชิงคุณค่า	ความสำคัญเชิงคุณค่า	ความสำคัญเชิงคุณค่า		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200		
B 05	โรงงานอุตสาหกรรม		8	7	7	8	14	10	0	20	5	9	10	5	10	6	12	14	6	151	ปานกลาง	
B 06	บ้านแถว		8	6	8	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	4	14	18	7	142	ปานกลาง	
C 01	อาคารทางศาสนา		10	10	10	9	18	10	10	0	5	10	10	5	10	10	19	19	10	175	สูง	
C 02	อาคารทางศาสนา		8	10	10	8	16	10	10	0	5	10	10	5	10	10	20	20	10	172	สูง	
C 03	อาคารทางศาสนา		10	10	10	10	20	10	10	0	5	10	10	5	10	10	16	20	10	176	สูง	
C 04	บ้านแถว		9	8	8	8	18	6	0	18	5	8	8	5	10	8	18	18	8	163	สูง	
C 05	อาคารทางศาสนา		8	10	10	10	20	10	10	0	5	10	10	5	10	10	15	15	8	166	สูง	
C 06	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	ปานกลาง	
C 07	อาคารพาณิชย์		6	8	8	8	15	9	0	19	5	6	7	5	10	5	17	18	9	155	ปานกลาง	
C 08	บ้านพักอาศัย		6	6	8	7	14	5	0	12	4	6	8	5	10	4	20	20	6	141	ปานกลาง	

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่าด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่าด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่าความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของคะแนน	
			อายุ	ระดับชาติ/ระดับนานาชาติ	การอนุรักษ์/บูรณะ	ศิลปะ/สถาปัตยกรรม	ประเพณี/วัฒนธรรม	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ	การอนุรักษ์/บูรณะ			
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
D 01	บ้านพักอาศัย		6	5	5	8	14	6	0	10	5	9	8	5	10	10	15	18	6	140	ปานกลาง
D 02	บ้านแถว		6	5	5	7	14	5	0	15	4	6	8	5	10	4	16	18	7	135	ปานกลาง
D 03	โรงงานอุตสาหกรรม		8	8	9	8	14	9	0	18	5	8	8	5	10	9	15	9	2	145	ปานกลาง
D 04	โรงงานอุตสาหกรรม		8	8	9	8	14	9	0	18	5	9	8	5	10	10	15	18	2	156	ปานกลาง
D 05	บ้านพักอาศัย		9	5	6	8	8	4	0	12	4	8	8	5	10	5	15	18	5	130	ปานกลาง
E 01	อาคารสาธารณะ		10	10	10	10	16	10	2	8	5	8	10	5	10	10	10	19	10	163	สูง
E 02	บ้านแถว		10	10	10	8	16	8	0	19	5	10	8	5	10	6	16	18	5	164	สูง
E 03	บ้านแถว		8	10	10	8	18	5	0	18	5	8	7	5	8	10	16	17	8	161	สูง
E 04	อาคารพาณิชย์		8	10	10	10	11	8	0	18	5	8	8	5	10	9	15	18	9	162	สูง
E 05	บ้านพักอาศัย		10	10	10	8	18	10	6	0	5	10	8	5	10	10	18	20	9	167	สูง
E 06	อาคารราชการ		8	10	10	10	18	10	0	20	5	8	10	5	10	10	15	20	8	177	สูง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด		กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของระดับ
		อายุ	ตัวชี้วัด	อายุ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ		
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
E 07	อาคารพาณิชย์		9	8	8	8	18	6	0	18	5	8	8	5	10	8	18	18	8	163	สูง
E 08	บ้านแถว		10	9	9	10	15	10	0	20	5	10	8	5	10	10	18	16	10	175	สูง
E 09	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	ปานกลาง
E 10	อาคารพาณิชย์		8	8	9	8	14	9	0	18	5	9	8	5	10	10	15	18	2	156	ปานกลาง
E 11	อาคารทางศาสนา		10	10	10	8	10	10	10	5	5	8	10	5	3	10	12	16	7	149	ปานกลาง
E 12	อาคารทางศาสนา		7	8	7	8	14	10	10	0	5	6	10	5	3	10	15	18	4	140	ปานกลาง
E 13	อาคารทางศาสนา		5	8	8	6	14	5	10	0	5	6	6	5	3	6	12	14	7	120	ปานกลาง
E 14	อาคารทางศาสนา		5	2	2	3	14	8	10	0	5	6	10	5	6	10	12	18	4	120	ปานกลาง
E 15	บ้านพักอาศัย		10	10	10	10	12	10	0	15	5	10	10	5	10	0	10	2	10	139	ปานกลาง
E 16	บ้านแถว		8	5	5	5	15	5	0	12	5	10	8	5	10	5	15	16	5	134	ปานกลาง
E 17	อาคารทางศาสนา		8	9	9	6	15	8	10	5	5	0	8	5	6	10	15	12	5	136	ปานกลาง
E 18	โรงงานอุตสาหกรรม		10	10	10	2	18	8	0	18	5	8	5	5	10	6	15	16	5	151	ปานกลาง

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่า ด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่า ด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่า ด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่า ความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของคุณค่า	
			อายุสมัย	ความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์	การเป็นหลักฐานทางโบราณคดี	ศิลปกรรมและเทคนิค	ความงาม/ความประทับใจ	ลักษณะพิเศษ/ความหายาก	การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์	ความสำคัญทางเศรษฐกิจ	สัญลักษณ์ท้องถิ่น/การเป็นตัวแทน	ลักษณะพื้นถิ่น/ความกลมกลืน	ความผูกพันกับท้องถิ่น	ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า	ที่ตั้งอาคาร	สภาพแวดล้อม	วัสดุการก่อสร้าง	รูปแบบอาคาร			มีชื่อทางเทคนิคการก่อสร้าง
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
F 01	บ้านพักอาศัย		10	10	10	10	18	10	0	20	5	7	10	5	6	6	17	20	10	174	สูง
F 02	บ้านพักอาศัย		9	8	8	8	18	6	0	18	5	8	8	5	10	8	18	18	8	163	สูง
F 03	บ้านแถว		8	9	8	10	18	6	0	18	5	10	8	5	10	9	18	17	10	169	สูง
F 04	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	สูง
F 05	อาคารราชการ		8	10	10	10	16	10	0	20	5	8	10	5	10	8	15	19	8	172	สูง
F 06	บ้านพักอาศัย		10	9	9	10	15	10	0	20	5	10	8	5	10	10	10	12	10	163	ปานกลาง
F 07	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	ปานกลาง
F 08	บ้านแถว		9	5	6	8	8	4	0	18	4	8	8	5	10	5	15	18	5	136	ปานกลาง
F 09	บ้านแถว		8	8	9	7	14	5	0	18	4	6	8	5	10	6	16	18	7	149	ปานกลาง
F 10	บ้านแถว		8	6	6	5	8	5	0	16	5	8	6	5	10	5	15	15	5	128	ปานกลาง
F 11	อาคารราชการ		8	10	10	10	12	10	0	20	5	8	10	5	10	8	18	20	8	172	ปานกลาง

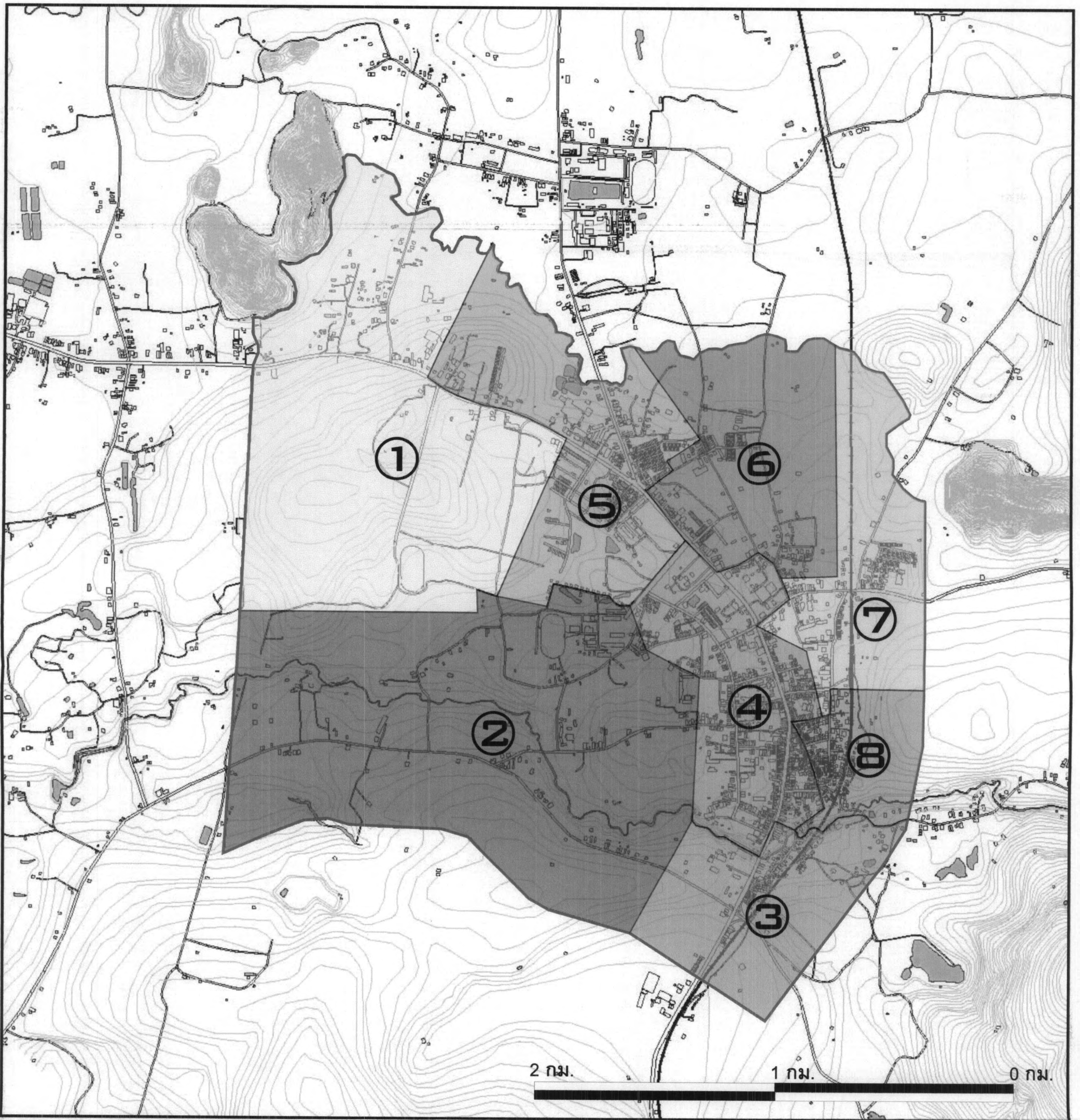
ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มตัวชี้วัด	กลุ่มที่ 1 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์			กลุ่มที่ 2 คุณค่าด้านความงาม			กลุ่มที่ 3 คุณค่าด้านเศรษฐกิจและสังคม					กลุ่มที่ 4 คุณค่าความเป็นของแท้ดั้งเดิม					คะแนนรวม	ระดับของคุณค่า	
			อายุสมัย	ความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์	การเป็นหลักฐานทางโบราณคดี	ศิลปกรรมและเทคนิค	ความงาม/ความประทับใจ	ลักษณะพิเศษ/ความหายาก	การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์	ความสำคัญทางเศรษฐกิจ	สัญลักษณ์ท้องถิ่น/การเป็นตัวแทน	ลักษณะพื้นถิ่น/ความกลมกลืน	ความผูกพันกับมรดกท้องถิ่น	ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า	ที่ตั้งอาคาร	สภาพแวดล้อม	วัสดุการก่อสร้าง	รูปแบบอาคาร			ฝีมือช่าง/เทคนิคการก่อสร้าง
รหัสอาคาร	ประเภท	คะแนนเต็ม	10	10	10	10	20	10	10	20	5	10	10	5	10	10	20	20	10	200	
G 01	อาคารพาณิชย์		8	10	8	8	19	6	0	18	5	8	9	5	10	8	18	20	9	169	สูง
G 02	บ้านแถว		8	8	7	8	16	8	0	17	5	8	8	5	10	2	17	20	7	154	ปานกลาง
G 03	บ้านแถว		9	8	8	6	7	8	0	20	5	7	8	5	10	3	13	17	9	143	ปานกลาง
G 04	อาคารพาณิชย์		6	2	2	8	11	8	0	16	3	2	8	5	10	6	16	18	6	127	ปานกลาง
G 05	บ้านพักอาศัย		5	5	5	8	17	8	0	11	5	9	2	5	10	10	18	19	8	145	ปานกลาง
G 06	บ้านพักอาศัย		8	7	6	7	16	6	0	15	4	6	7	5	10	9	14	16	6	142	ปานกลาง
H 01	บ้านพักอาศัย		10	9	9	10	20	10	0	16	5	7	8	5	6	6	17	20	10	168	สูง

ภาคผนวก ข สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาระดับชุมชน

ในขั้นตอนการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ระดับชุมชน เป็นการแบ่งพื้นที่ ในเขตเทศบาล ออกเป็นพื้นที่ย่อย โดยการแบ่งชุมชนมีหลักเกณฑ์สำคัญได้แก่ 1) ภาพรวมด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ 2) การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในบริบท ต่างๆ เช่น ในบริบทเมือง ชุมชนดั้งเดิมในอดีต ชุมชนเกษตรกรรม เป็นต้น 3) การเจริญเติบโตของ เมือง ความเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโครงสร้างเมือง (Urban Structure) และ 4) สภาพแวดล้อม และสัญญาณของเมืองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนอยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่ง ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณลักษณะทางกายภาพ สภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของ ผู้คนในท้องถิ่น ปรากฏเป็นคุณค่าและเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนโดยในกระบวนการศึกษาแบ่ง ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดเป็น 8 ชุมชนได้แก่ ชุมชนตลาดห้วยยอด ชุมชนถนนแพรง ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ชุมชนหลังวัดห้วยยอด ชุมชนกวนอู ชุมชนวัฒนา ชุมชนตาชี ชุมชนควน หนึ่งขำ

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

ชุมชนตลาดห้วยยอดเป็นชุมชนศูนย์กลางของเทศบาลห้วยยอด มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็น อันดับ 3 เมื่อเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด คือ มีเนื้อที่ 0.54 ตาราง กิโลเมตร หรือประมาณ 400 ไร่ ตั้งอยู่ตรงกลางของเขตเทศบาลมีอาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับ ชุมชนถนนแพรง และชุมชนตาชี ทิศตะวันออกติดกับชุมชนวัฒนา และชุมชนกวนอู ทิศใต้ติด กับชุมชนหน้าวัดห้วยยอด และทิศตะวันตกติดกับชุมชนหลังวัดห้วยยอด โครงสร้างหลักของ ชุมชนประกอบด้วย แกนหลักในแนวเหนือ-ใต้ได้แก่ ถนนเพชรเกษม และถนนเทศบาล 5 และ แกนหลักในแนวตะวันออก-ตะวันตกประกอบด้วยถนนเพ็ชรพร้อม ถนนพลรักษ์อุทิศ ถนนพิศาล สีมารักษ์ ถนนนครกิจบำรุง ถนนเทศบาล 8 ถนนเทศบาล 9 ถนนเทศบาล 6 และถนน เทศบาล 7 ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนตลาดห้วย

สัญลักษณ์

- ① ชุมชนควนหนังชำ
- ② ชุมชนหลังวัดห้วยยอด
- ③ ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด
- ④ ชุมชนตลาดห้วยยอด
- ⑤ ชุมชนถนนแพรก
- ⑥ ชุมชนตาซี
- ⑦ ชุมชนวัดผา
- ⑧ ชุมชนควนคู

แผนที่ 4.6 ขอบเขตชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

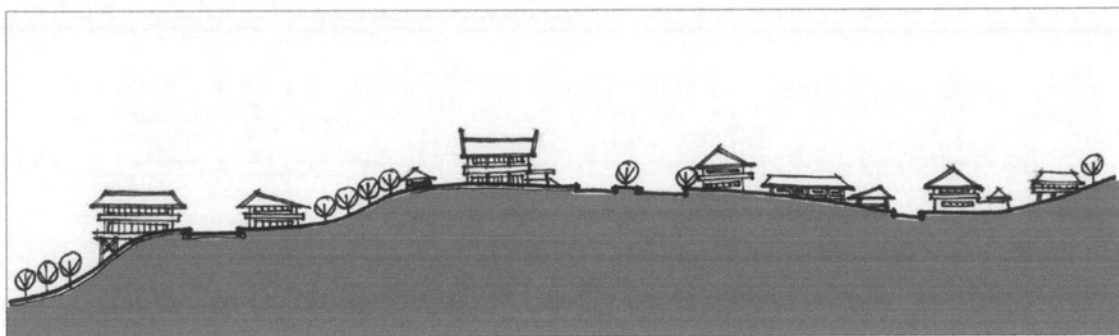
ที่มา : กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลห้วยยอด

หมายเหตุ

ภาพที่ ๑๑ ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด พ.ศ. ๒๕๔๗

ภาพที่ ข2 ภาพตัดแสดงสภาพภูมิประเทศของชุมชนตลาดห้วยยอด

ที่มา : พัฒนมาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงาน

โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ยอดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับกับเป็นเขาเตี้ย ๆ เป็นลูกคลื่น ระดับความสูงของพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชนไม่ต่างกันมากนักการตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือนของประชาชนจะกระจุกตัวอย่างหนาแน่นบริเวณริมถนนสายหลักได้แก่ ถนนเพชรเกษม และถนนเทศบาล 5 และค้อย ๆ กระจายตัว บางลงในถนนสายย่อยที่แยกตัวออกจากถนนสายหลัก ชุมชนตลาดห้วยยอด ถือเป็นศูนย์กลางของความหลากหลาย และเป็นเสมือนหัวใจสำคัญที่หล่อเลี้ยงเมืองห้วยยอด ให้ยังคงก้าวเดินต่อไป ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

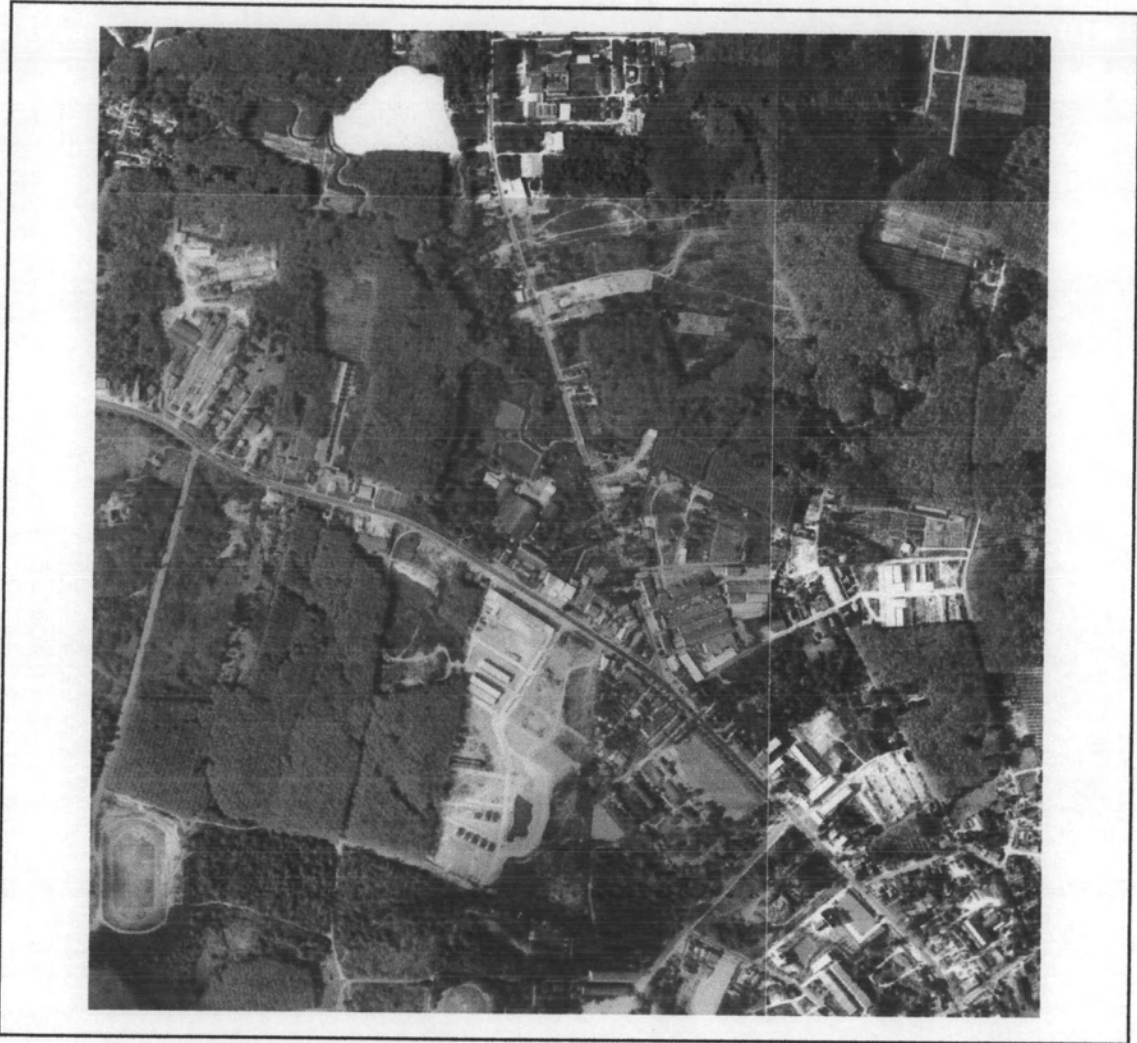
ในอดีตเมืองห้วยยอดถือเป็นชุมชนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งระดับเมืองและระดับภูมิภาค เนื่องจากเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกขนาดใหญ่และมีผลประกอบการมากที่สุด ในจังหวัดตรังทำให้สภาพเศรษฐกิจของเมืองห้วยยอดในขณะนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง จนอาจกล่าวได้ว่าเมืองห้วยยอดคือศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนั่นเองแต่เมื่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่ล่มสลายลงทำให้ฐานเศรษฐกิจของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม เพราะด้วยสภาพที่ตั้งที่อยู่ระหว่างหัวเมืองใหญ่ฝั่งทะเลอันดามัน คือ เมืองกันตัง และ หัวเมืองใหญ่ฝั่งทะเลอ่าวไทย คือ นครศรีธรรมราช ทำให้ภาคพาณิชย์กรรมสร้างบทบาทสำคัญให้กับชุมชนตลาดห้วยยอดในฐานะทางผ่านของคาบสมุทรมาลาญ จนกระทั่งรัฐบาลมีนโยบายเรื่องระบบเครือข่ายคมนาคมขนส่งในระดับภูมิภาค จึงเกิดถนนเลียบเมืองขึ้นในแทบทุกจังหวัด บทบาททางเศรษฐกิจของชุมชนตลาดห้วยยอดจึงลดน้อยลง จนกระทั่งปัจจุบัน บทบาทความสำคัญของภาคพาณิชย์กรรมระดับมหภาค ของเมืองห้วยยอดค่อย ๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่พาณิชย์กรรมระดับจุลภาคกลับเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชากรในชุมชนตลาดห้วยยอดมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นอันดับ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยของประชากร 51,139 บาท ต่อคนต่อปี ปัจจุบันเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ชุมชนตลาดห้วยยอดจะต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงนับครั้งไม่ถ้วน แต่ชุมชนที่คึกคักแห่งนี้ก็ยังคงแสดงบทบาทในฐานะศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการ

ปกครอง และศูนย์กลางความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม จากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และยังคงแสดงบทบาทเหล่านี้อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยต่อไปในอนาคต

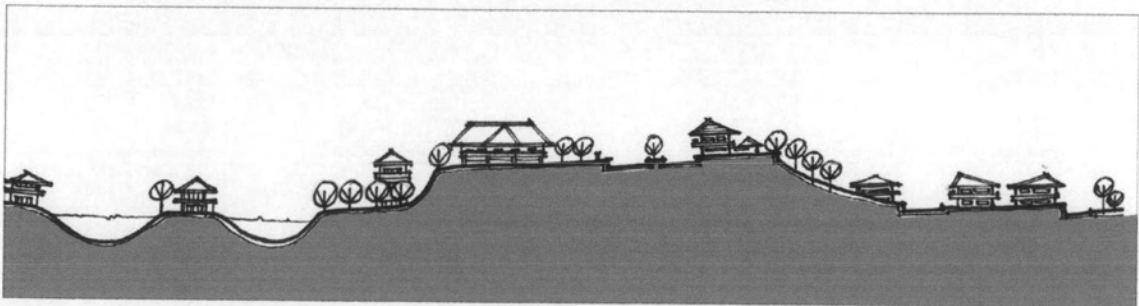
ดังที่กล่าวข้างต้นว่าชุมชนตลาดห้วยยอดนอกจากจะเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการเมือง การปกครองแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย ชุมชนตลาดห้วยยอดประกอบด้วยประชากรซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดคือมีประชากร 2,665 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีเชื้อสายจีน สภาพทางสังคมมีความเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานแบบจีน และธุรกิจการค้าพาณิชย์กรรมวิถีชีวิตของคนในชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนในชนบทหรือชุมชนในเขตรอยต่อระหว่างเมืองและชนบท สิ่งเดียวที่ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นคือ กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธา

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

ชื่อชุมชนถนนแพรกมีที่มาจากสถานที่ตั้งของชุมชนซึ่งเป็นทางแยกของถนนเพชรเกษมกับถนนเทศบาล (ถนนสายตรง - ห้วยยอด - ท่งสง) ลักษณะถนนหนึ่งสายที่แยกออกเป็นสองสาย เช่นนี้ ชาวบ้านเรียกว่า "ถนนแพรก" ชุมชนถนนแพรกมีอาณาเขตด้านทิศเหนือติดต่อกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว ทิศตะวันออกติดกับชุมชนตาชี ทิศใต้ติดกับชุมชนตลาดห้วยยอด และชุมชนหลังวัดห้วยยอด และทิศตะวันตกติดต่อกับชุมชนควนหนั่งขำ ชุมชนถนนแพรกเป็นชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งขยายตัวออกมาจากชุมชนตลาดห้วยยอดตามเส้นทางถนนเพชรเกษมไปทางทิศเหนือ เกิดเป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรขึ้นหลายโครงการ เช่น โครงการบ้านสวนรื่นรมย์ โครงการบ้านจัดสรรเวียงทอง เป็นต้น นอกจากนั้นยังประกอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรมสวนยางพารา ในบริเวณด้านเหนือของชุมชนฝั่งที่ติดกับคลองห้วยแห้งจึงอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนถนนแพรกเป็นศูนย์กลางที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ของเทศบาลตำบลห้วยยอด

ภาพที่ ข3 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก พ.ศ. 2547

ภาพที่ ข4 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศของชุมชนถนนแพรก

ที่มา : พัฒนมาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงาน
โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนถนนแพรกเพราะ ประกอบอาชีพรับราชการและรับจ้างทั่วไป ส่วนอาชีพค้าขายมีเพียงส่วนน้อยในพื้นที่บริเวณริมถนนเพชรเกษม ส่วนบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างเมืองกับชนบทถูกใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมปลูกยางพารา และมีโรงรมยางที่ยังคงเปิด

กิจการอยู่หนึ่งแห่งตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ชาวบ้านเรียกกันว่าโรงยางโกปือก นอกจากนั้นยังมี โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลตำบลห้วยยอดตั้งอยู่บริเวณเหนือสุดของขอบเขตชุมชนริมถนนเทศบาลรัฐภา บริเวณริมคลองห้วยแห่ง ปัจจุบันยังคงเปิดดำเนินการอยู่

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนถนนแพรกอยู่ในระดับที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด เพราะมีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรสูงที่สุดคือ 59,432 บาทต่อคนต่อปี จึงอาจกล่าวได้ว่าชุมชนถนนแพรกเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอีกแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลห้วยยอด

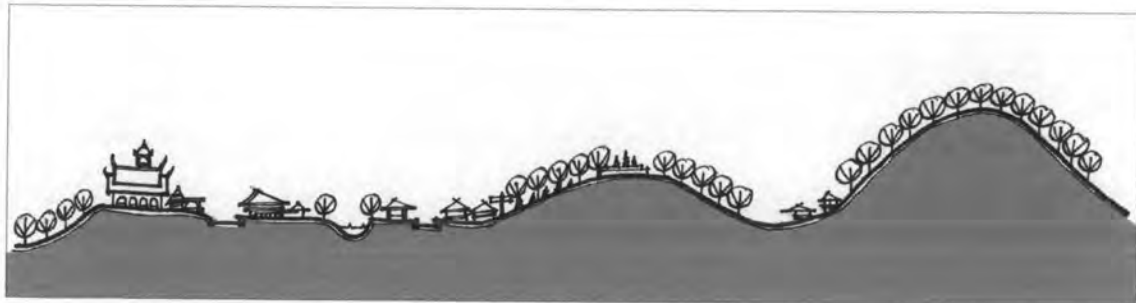
ในด้านสังคมวัฒนธรรม ชุมชนถนนแพรก ถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งเนื่องจากมีผู้นำ และระบบการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ตลอดจนได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ จากเทศบาลตำบลห้วยยอดเป็นอย่างดี ชุมชนถนนแพรกมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับที่สามารถ รองจากชุมชนตลาดห้วยยอดและชุมชนวัฒนา ในส่วนของวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่ยังคงนับถือ ปฏิบัติตามคติความเชื่อของชาวจีนอย่างเคร่งครัด

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด เป็นชุมชนขนาดเล็กมีพื้นที่ประมาณ 0.48 ตารางกิโลเมตร ด้านทิศเหนือติดกับคลองห้วยยอด ชุมชนตลาดห้วยยอด และชุมชนกวนอู ด้านทิศตะวันออกติดกับ เขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยอด ด้านทิศใต้ติดกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยอด ส่วนทิศตะวันตก ติดกับชุมชนหลังวัดห้วยยอด มีถนนสายหลัก 2 สาย เป็นแกนสำคัญของชุมชน ได้แก่ ถนนเพชรเกษมและถนนสายตรัง - น้ำผุด ติดกับบริเวณตอนกลางของชุมชนพอดี ชุมชน จะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมถนนเพชรเกษม บริเวณฝั่งตรงข้ามวัดห้วยยอด และริมถนนชุมชนหน้า วัด ซึ่งแยกออกจากถนนเพชรเกษมและเชื่อมต่อกับถนนสายเทศบาล 3 นอกจากนั้นยังมีถนนสาย ย่อยที่แยกออกมาจากถนนชุมชนหน้าวัด เป็นถนนลูกรังขนาดเล็กใช้เดินทางไปในพื้นที่สวน ยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของชุมชน มีศูนย์กลางชุมชนอยู่ที่วัด ห้วยยอด ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนเป็นเนินเขาสูงสลับกับที่ราบบริเวณริมคลองห้วยยอด พื้นที่ฝั่งตะวันออกและตะวันตกของชุมชน เป็นเนินเขาสูงสลับกันเป็นลูกคลื่นใช้เป็นพื้นที่ปลูก ยางพาราและปาล์มน้ำมัน และพื้นที่ค่อยๆ ลาดต่ำลงบริเวณทางทิศใต้ของชุมชน บริเวณ แกนกลางของชุมชนขนานกับถนนเพชรเกษมเป็นพื้นที่เขตทางของทางรถไฟสายใต้ กรุงเทพฯ - กันตัง ผ่านชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ชุมชนกวนอู และชุมชนวัฒนา จึงอาจกล่าวได้ว่าชุมชนหน้าวัด ห้วยยอดเป็นศูนย์กลางของระบบการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อกับเมืองต่างๆ ในระดับภูมิภาค

ภาพที่ ข5 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด พ.ศ. 2547

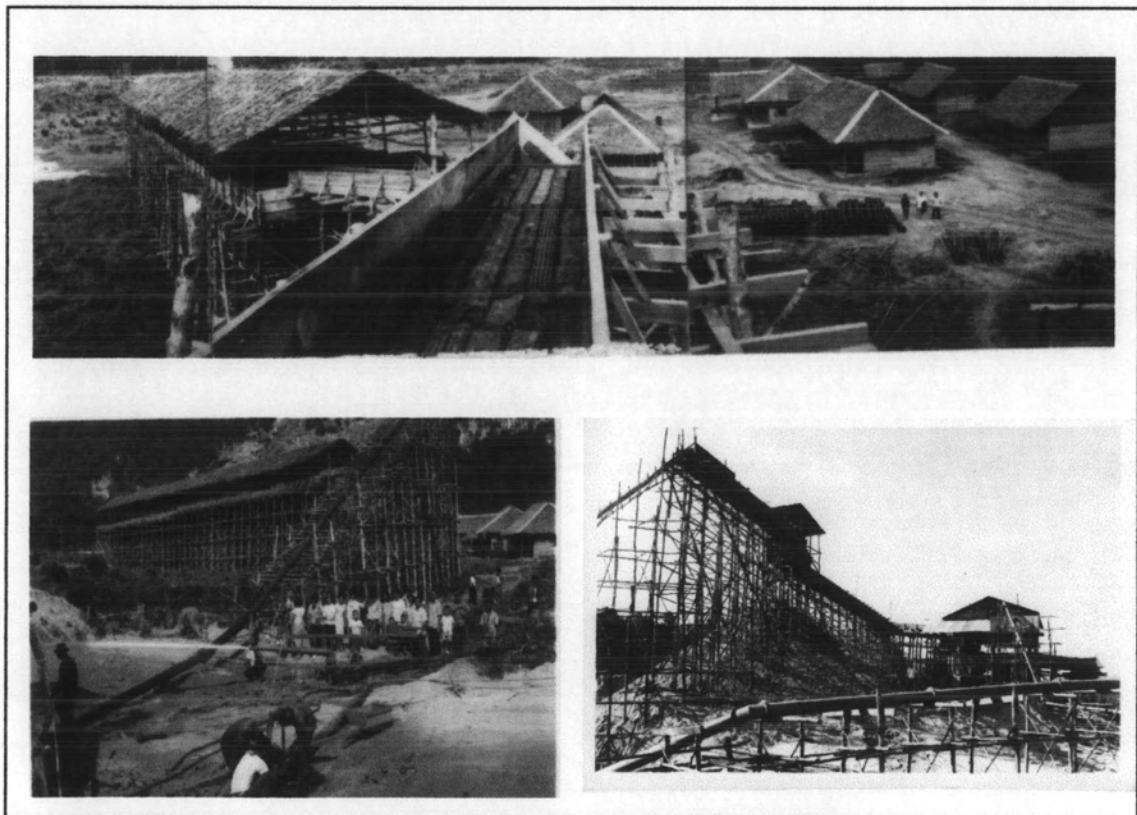

ภาพที่ ข6 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

ที่มา : พัฒนมาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่สวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน รวมทั้งสวนผัก ผลไม้ และไม้ดอกไม้ประดับอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีบางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ในอดีตชุมชนหน้าวัดห้วยยอดถือเป็นชุมชนที่มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นชุมชนที่ขยายตัวมาจากชุมชนท่ามะพร้าวซึ่งเป็นชุมชนเหมืองแร่ขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดตรัง ประกอบกับการขุดค้นพบสายเหมืองแร่บริเวณบ้านป่าชีทราย ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ทำให้เกิดตลาดขนาดใหญ่บริเวณริมถนนเพชรเกษมหน้าวัดห้วยยอด ซึ่งถือเป็นตลาดแห่งแรกในเขต

เทศบาลตำบลห้วยยอด แม้ว่าในปัจจุบันตลาดแห่งนี้จะปิดตัวลงแต่คุณค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนแห่งนี้ไม่ได้ลดลง เพียงแต่เปลี่ยนบทบาทจากชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรมเหมืองแร่มาเป็นชุมชนเกษตรกรรม และเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนหน้าวัดห้วยยอดทำให้เกิดตลาดนัดขึ้นบริเวณภายในวัดห้วยยอด ซึ่งจัดขึ้นทุกวันเสาร์ มีประชาชนจากทั่วทั้งอำเภอห้วยยอดมาจับจ่ายใช้สอยกันอย่างคึกคัก แต่ถึงกระนั้นผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการค้าขายยังไม่มากนัก รายได้เฉลี่ยของประชาชนในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดอยู่ในระดับที่ต่ำ เมื่อเทียบกับชุมชนอื่นๆ กล่าวคือ รายได้ตลอดปีของประชากร 19,282 บาทต่อคน

ภาพที่ ข7 การทำเหมืองแร่บริเวณบ้านท่ามะปรางและบ้านป่าขี้ทรายในอดีต

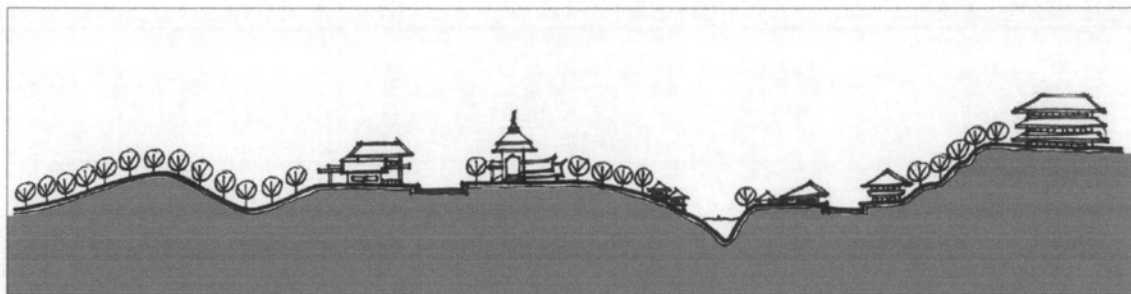
ในอดีตวิถีชีวิตของคนในชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ซึ่งเดิมเรียกพื้นที่ฝั่งตะวันออกของชุมชนว่า "บ้านป่าขี้ทราย" มีความผูกพันกับอุตสาหกรรมเหมืองแร่อย่างเหนียวแน่น และด้วยความเฟื่องฟูของอุตสาหกรรมเหมืองแร่นี้เองที่ทำให้พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนชาวจีนที่อพยพเข้ามาเป็นกรรมกรในเหมืองแร่แบบเรือชุดบริเวณบ้านป่าขี้ทราย การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนลักษณะนี้ชาวบ้านเรียกกันว่า บ้านกุลีจีน ซึ่งเข้ามาพร้อมๆ กับวัฒนธรรมและคตินิยมความเชื่อแบบจีน ด้วยเหตุนี้ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดซึ่งประกอบด้วยประชากร 1,021 คน จึงเป็นชุมชนชาวจีนที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

ชุมชนหลังวัดห้วยยอดเป็นชุมชนที่มีพื้นที่มากที่สุดในเขตของเทศบาลตำบลห้วยยอด กล่าวคือ มีพื้นที่ประมาณ 1.75 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือติดกับชุมชนควนหนังช้าง และชุมชนถนนแพรง ทิศตะวันออกติดกับชุมชนตลาดห้วยยอด และชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ด้านทิศใต้ติดกับ อบต.ห้วยยอด และ ทิศตะวันตกติดกับ อบต.ปากคม มีถนนกัลปศาศน์เป็นแกนกลางของชุมชนในแนวตะวันออก - ตะวันตก และมีถนนสายรอง แยกออกไปในพื้นที่ชุมชน ได้แก่ ถนนเพชรรัตน์ ถนนเทศบาล 5 ถนนหนองหญ้าปล้องและถนนเทศบาล 7 ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนหลังวัดห้วยยอดมีลักษณะเป็นเนินเขาสูงสลับกันเป็นลูกคลื่น โดยพื้นที่จะลาดเอียงลงสู่ตอนกลางของชุมชนตลอดแนวคลองห้วยยอด ซึ่งขนานกับถนนกัลปศาศน์ พื้นที่ริมคลองห้วยยอดเป็นพื้นที่ที่ลาดต่ำมากทำให้เกิดพื้นที่รับน้ำ เป็นบึงขนาดกลางและขนาดเล็กเกิดขึ้นหลายแห่ง ชาวบ้านเรียกบึงที่มีน้ำขังนี้ว่า "หนอง" เช่น หนองหญ้าปล้อง เป็นต้น ชาวบ้านใช้หนองน้ำเหล่านี้เป็นแหล่งน้ำกินน้ำใช้ตลอดจนใช้ในภาคเกษตรกรรม ศูนย์กลางของชุมชนตั้งอยู่ที่โรงเรียนห้วยยอด การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะกระจุกตัวอยู่ตามถนนกัลปศาศน์และถนนเทศบาล 7 เป็นหลัก และกระจายตัวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมทั่วทั้งชุมชน

ภาพที่ ข8 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด พ.ศ. 2547

ภาพที่ ๒9 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

ที่มา : พัฒนาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ในอดีตพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอดเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจในฐานะแหล่งเผาถ่านที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตรัง แต่เนื่องด้วยการปิดสัมปทานป่าไม้และการลดลงของปริมาณการใช้ถ่านในการหุงต้ม ทำให้โรงงานเผาถ่านในพื้นที่ทั้งหมดปิดตัวลง แต่ยังคงเหลือร่องรอยของอาชีพเผาถ่านให้เห็นอยู่ เช่น ซากเตาเผาถ่านดินเหนียว โรงเก็บถ่าน เป็นต้น ในปัจจุบันฐานเศรษฐกิจของชุมชนเปลี่ยนไปจากธุรกิจการเผาถ่านเปลี่ยนเป็นเกษตรกรรม ซึ่งนอกจากสวนผลไม้แบบผสมผสาน เช่น เงาะ ทุเรียนพื้นบ้าน มังคุด ลองกอง เป็นต้น ชาวบ้านเรียกสวนผลไม้ในลักษณะนี้ว่า "สวนผสม" แล้วก็ยังมีสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ซึ่งสร้างรายได้ให้เกษตรกรในชุมชนพอสมควร นอกจากนี้ยังมีประชากรบางส่วนที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอยต่อกับชุมชนตลาดห้วยยอด ประกอบอาชีพพาณิชย์กรรมและรับจ้างทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนถือว่าอยู่ในระดับดีโดยวัดได้จากรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชนซึ่งเท่ากับ 37,781 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 5 ของชุมชนต่างๆในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนหลังวัดห้วยยอดแม้ว่าจะเป็นชุมชนที่มีการกระจายตัวของที่ตั้งถิ่นฐานมากที่สุดในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด แต่ถือว่าเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งประกอบด้วยประชากร 787 คน หรือ 145 ครัวเรือน ชาวบ้านทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีสัดส่วนของคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยพื้นถิ่นในปริมาณที่เท่าๆ กัน โดยคนไทยเชื้อสายจีนมักจะตั้งรกรากบริเวณฝั่งตะวันออกของชุมชนซึ่งเชื่อมต่อกับชุมชนตลาดห้วยยอด ส่วนคนไทยพื้นถิ่นมักจะอาศัยอยู่ในพื้นที่สวนและประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าพื้นที่บางส่วนของชุมชนหลังวัดห้วยยอดจะเชื่อมต่อกับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลห้วยยอดอย่างชุมชนตลาดห้วยยอด แต่ลักษณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในชุมชนหลังวัดห้วยยอดยังคงเป็นแบบชนบทอยู่ กล่าวคือ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาติ ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความเหนียวแน่นมากกว่า

ชุมชนอื่น อีกทั้งการดำรงไว้ซึ่ง วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ก็ได้รับการยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

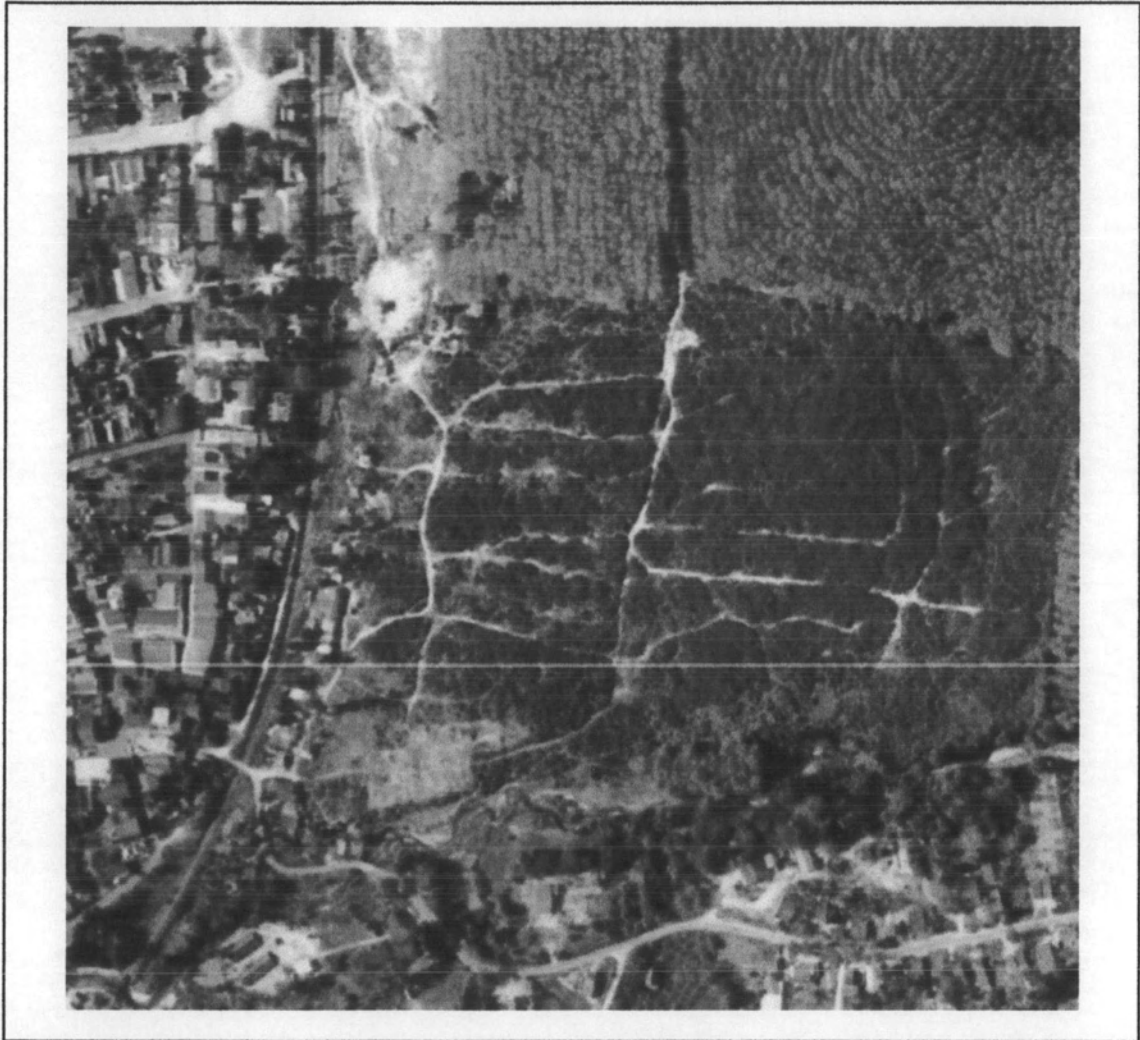
ภาพที่ ๑10 ตัวอย่างพื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

สภาพทั่วไปของในพื้นที่ชุมชนกวนอู

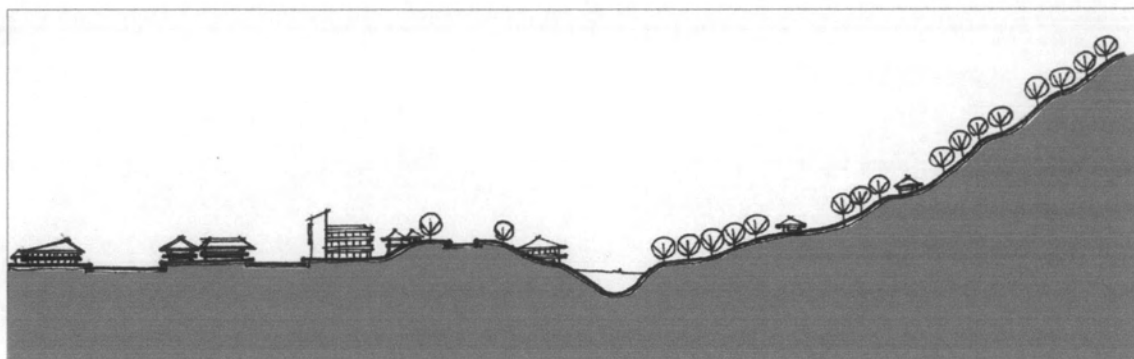
ชุมชนกวนอูเป็นชุมชนที่มีขนาดเล็กที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดกล่าวคือมีเนื้อที่เพียง 0.32 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 200 ไร่ อาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับชุมชนวัฒนา ด้านทิศตะวันออกติดกับเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยอด และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาปูน ด้านทิศใต้ติดกับชุมชนหน้าวัดห้วยยอด และทิศตะวันตกติดกับชุมชนตลาดห้วยยอด ชุมชนถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนได้แก่ ชุมชนฝั่งตะวันตกของเขตทางรถไฟเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น ส่วนชุมชนฝั่งตะวันออกของเขตทางรถไฟเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีการตั้งบ้านเรือนกระจายตัวกันตามถนนเทศบาล 6 ถนนสายหลักของชุมชนได้แก่ ถนนขุนชลอุปถัมภ์ เป็นถนนที่ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ และมีถนนสายรองแยกออกไปในแนวตะวันออก-ตะวันตกได้แก่ ถนนเทศบาล 6 ถนนนครกิจบำรุง การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของประชาชนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมถนนสายหลักและสายรองเป็นหลักสภาพภูมิประเทศของชุมชนกวนอูลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาค่อยๆยกตัวสูงขึ้น จากฝั่งตะวันตกไปยังฝั่งตะวันออกของชุมชนและต่อเนื่องเป็นเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นขอบเขตของเมืองห้วยยอดฝั่งตะวันออก ด้านทิศใต้ของชุมชนมีคลองห้วยยอดไหลผ่าน

ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนกวนอูประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก รองลงมาเป็นพาณิชย์กรรม รับจ้าง และเกษตรกรรม ตามลำดับ พื้นที่ฝั่งตะวันออกของเขตการรถไฟ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่ขนาด 2 ใน 3 ของพื้นที่ชุมชนทั้งหมด หรือประมาณ 130 ไร่ ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกยางพาราเป็นหลัก สลับกับสวนผลไม้แบบผสมผสานหรือ สวนสมรมประกอบด้วย

เงาะ ลองกอง ทุเรียน ฝรั่ง ชมพู่ และมะม่วง ส่งจำหน่ายในตลาดหัวยอดและตำบลใกล้เคียง ส่วนร้านค้าพาณิชย์กรรมเป็นร้านค้าขนาดเล็กและเป็นกิจการภายในครอบครัว เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านขายของชำ ร้านขายขนมหวาน เป็นต้น แม้ว่าความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในอดีตของชุมชนกวนอูในฐานะชุมชนเมืองแร่จะสิ้นสุดลง แต่บทบาทของการเป็นเมืองพาณิชย์กรรมและเกษตรกรรมก็ยังคงอยู่ต่อไป

ภาพที่ ๑๑ ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนกวนอู พ.ศ. 2547

ภาพที่ ข12 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนกวนอู

ที่มา : พัฒนาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ชุมชนกวนอูเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่หนาแน่นมาก เนื่องจากมีพื้นที่จำกัดและบทบาทการเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมในยุคที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่เฟื่องฟูทำให้ที่ดินมีราคาแพงชุมชนประกอบด้วยประชากร ประมาณ 800 คน หรือ 197 ครอบครัว กระจุกตัวอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของเขตทางรถไฟ เนื่องจากฝั่งตะวันออกของเขตรถไฟ ยังไม่ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนกวนอู เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน นับถือพุทธศาสนานิกายมหายาน จึงมีศาลเจ้ากระจายตัวอยู่ทั่วชุมชน อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของคริสตจักรห้วยยอดอันเป็นศูนย์กลางของคริสต์ศาสนิกชนในอำเภอห้วยยอดอีกด้วย

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนวัฒนา

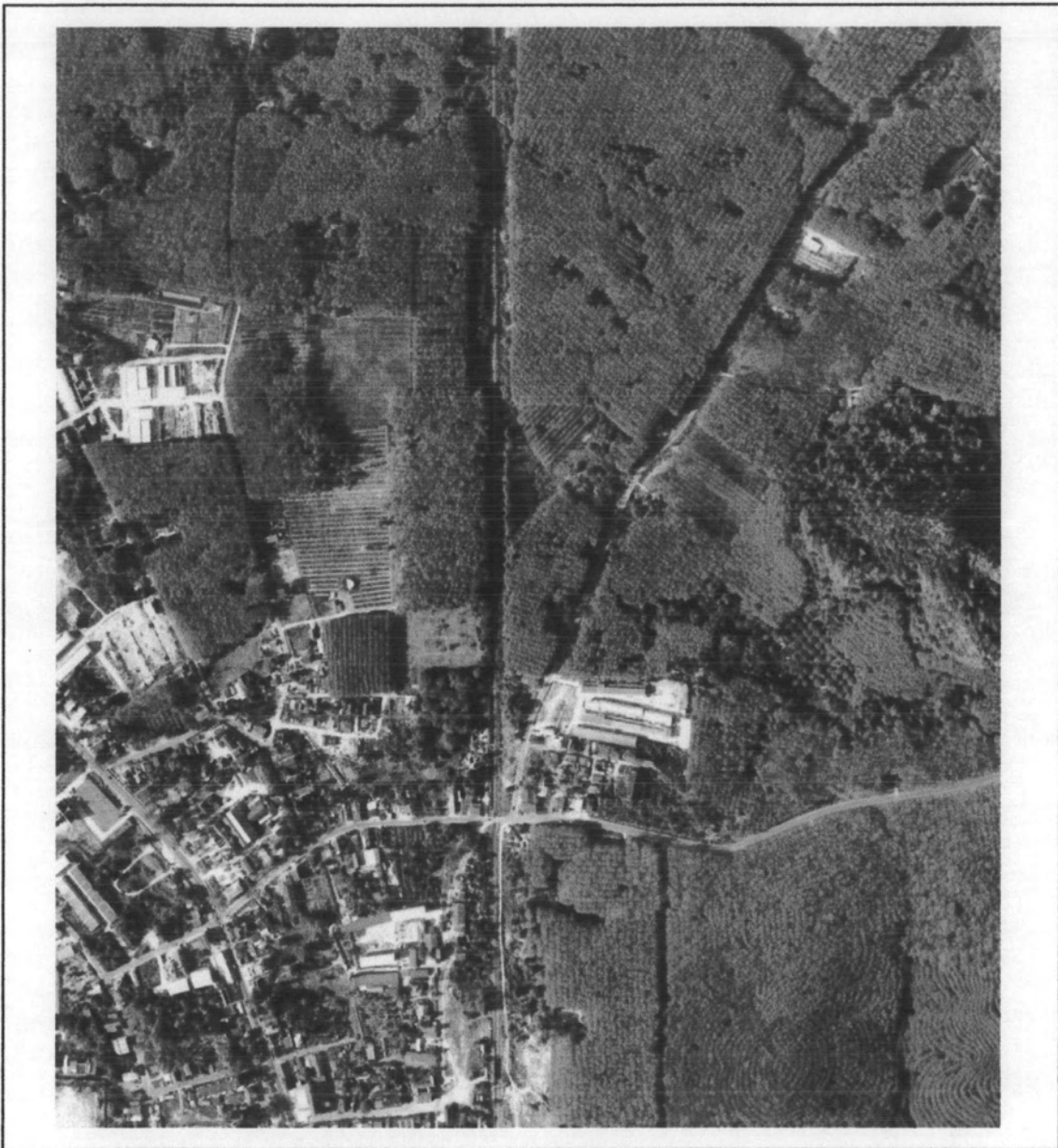
ในอดีตประมาณปี พ.ศ.2485 อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในอำเภอห้วยยอด ได้ขยายตัวจากบ้านท่ามะพร้าวและบ้านป่าซิวทราย มายังพื้นที่บ้านโนเตา ตำบลเขาปูน และตำบลท่าจิว เกิดเป็นศูนย์กลางชุมชนแห่งใหม่ขึ้น และชุมชนวัฒนาก็เป็นผลพวงจากการขยายตัวของเมืองในระยะนั้นเช่นกัน ชุมชนวัฒนาเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่มากเป็นอันดับ 4 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด คือมีพื้นที่ประมาณ 0.52 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 388 ไร่ อาณาเขตของชุมชนด้านทิศเหนือติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบล เขาปูน ทิศตะวันออกติดกับ บ้านวังสมบูรณ(วังอด) ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนตาชี และชุมชนตลาดห้วยยอด ทิศใต้ ติดกับชุมชนกวนอู

ชุมชนวัฒนามีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาหลังเต่า ค่อยๆ ลาดชันขึ้นจากฝั่งตะวันออกและตะวันตกของชุมชน โดยมีจุดสูงสุดของชุมชนอยู่ที่หมู่บ้านวัฒนา ในพื้นที่ชุมชนวัฒนามีเขตทางรถไฟซึ่งตัดผ่านกลางชุมชน ทำให้ชุมชนถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ พื้นที่ฝั่งตะวันออกของเขตทางรถไฟเป็นชุมชนใหม่ที่สร้างทับบนพื้นที่ชุมชนเก่าแก่ และส่วนที่ 2 คือ พื้นที่ฝั่งตะวันตกของเขตทางรถไฟเป็นชุมชนกลางเก่ากลางใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการก่อสร้างสถานีรถไฟห้วยยอด ในสมัย

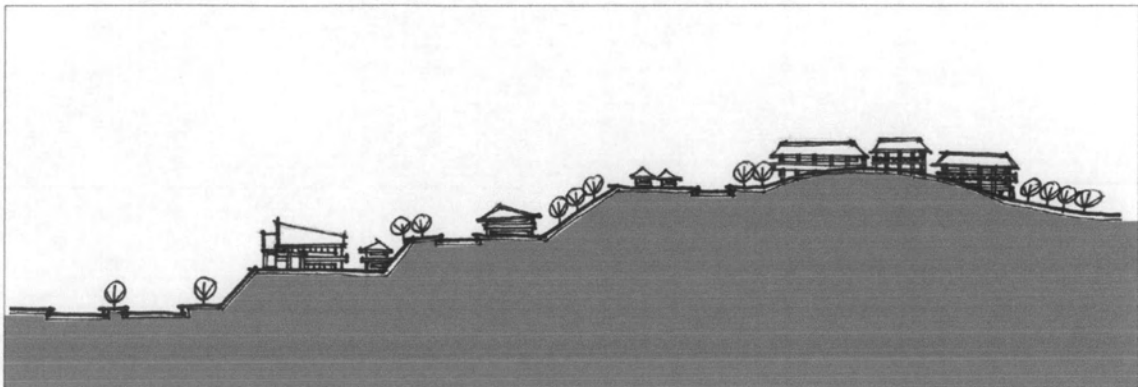

ที่พระยารัชฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นเจ้าเมืองตรัง โครงสร้างของชุมชนประกอบด้วยถนนแกนหลัก 2 แกน ได้แก่ แกนหลักแนวเหนือ - ใต้ คือ ถนนขุนชลอุทิศ และถนนทางหลวงท้องถิ่นสายห้วยยอด - ท่าจิว - บ้านในเตา แนวแกนด้านตะวันออก - ตะวันตก คือ ถนนพิศาลสิมารักษ์ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของคนในชุมชนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมถนนสายหลักของชุมชน ได้แก่ ถนนพิศาลสิมารักษ์ และถนนขุนชลอุทิศ และมีโครงการหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ริมถนนพิศาลสิมารักษ์ฝั่งตะวันออกของเขตทางรถไฟ นอกจากนี้ยังมีบ้านเรือนที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมริมถนนทางหลวงสายห้วยยอด - ท่าจิว - บ้านในเตา อีกด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ที่พักอาศัย และที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์ ปัจจุบันชุมชนพัฒนามีบทบาทความสำคัญในฐานะชุมชนที่รองรับการขยายตัวของเมืองฝั่งตะวันออกในอนาคต

บทบาทด้านเศรษฐกิจของชุมชนพัฒนาในอดีต ถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าชุมชนอื่นๆ เนื่องจากเคยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่สำคัญของจังหวัดตรัง แต่เมื่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่ล่มสลายไปทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนซบเซาลง จนกระทั่งมีการสร้างโรงเลื่อยขึ้นในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 บริเวณริมถนนพิศาลสิมารักษ์ ฝั่งตะวันออกของเขตทางรถไฟ ทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนพัฒนามากลับมาคึกคักอีกครั้ง และก่อให้เกิดชุมชนกรรมกรหรือบ้านกุลิฉินขึ้นในชุมชนบริเวณนี้ แต่ในช่วงที่รัฐบาลประกาศยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ทำให้อุตสาหกรรมโรงเลื่อยของอำเภอห้วยยอดต้องยุติบทบาทลงด้วย ในปัจจุบันบทบาททางเศรษฐกิจของชุมชนก็เปลี่ยนไปจากภาคอุตสาหกรรมมาเป็นภาคเกษตรกรรมและพาณิชย์กรรม เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นเนินเขาต่อเนื่องกับเทือกเขาบรรทัด และมีคลองห้วยแห้งไหลผ่านด้านทิศเหนือของชุมชน ทำให้พื้นที่ฝั่งตะวันออกของชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการทำสวนยางพารา ดังนั้นพื้นที่เกษตรกรรมในชุมชนต่อเนื่องไปถึงบ้านวังสมบุญและตำบลเขาปูนทั้งหมดจึงถูกปกคลุมด้วยสวนยางพารา ซึ่งกลายเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของชุมชน ซึ่งสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรพอสมควร ส่วนภาคพาณิชย์กรรมจะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณริมถนนพิศาลสิมารักษ์ และริมถนนขุนชลอุทิศ บริเวณฝั่งตะวันตกของเขตทางรถไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหน้าโรงเรียนธาดานุสรณ์ ประชากรในชุมชนพัฒนามีรายได้เฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของประชากรในชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด กล่าวคือ มีรายได้ 34,134 บาทต่อคนต่อปี

ภาพที่ ข13 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนวัดพนม พ.ศ. 2547

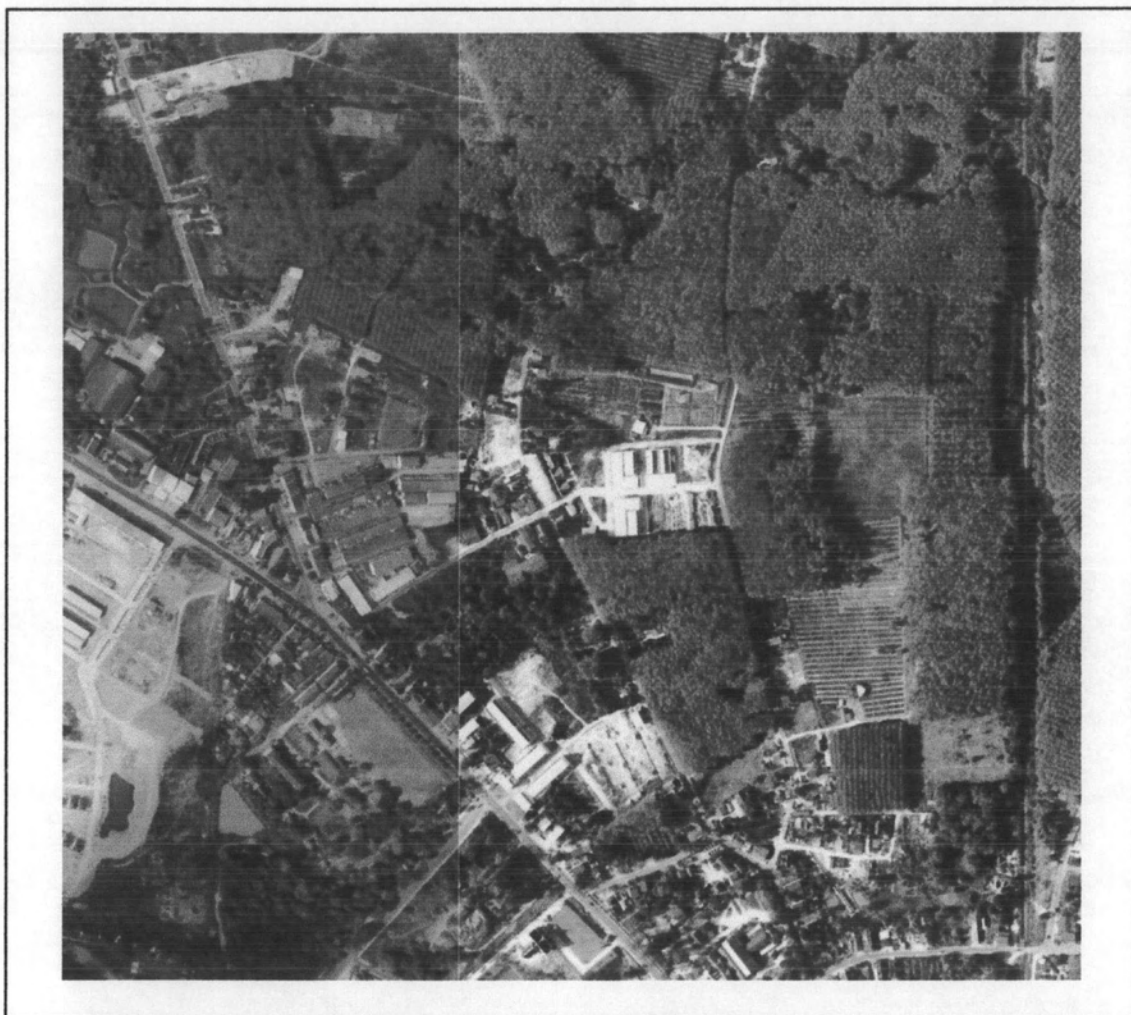

ภาพที่ ข14 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนวัดพนม
ที่มา : พัฒนจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงาน
โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

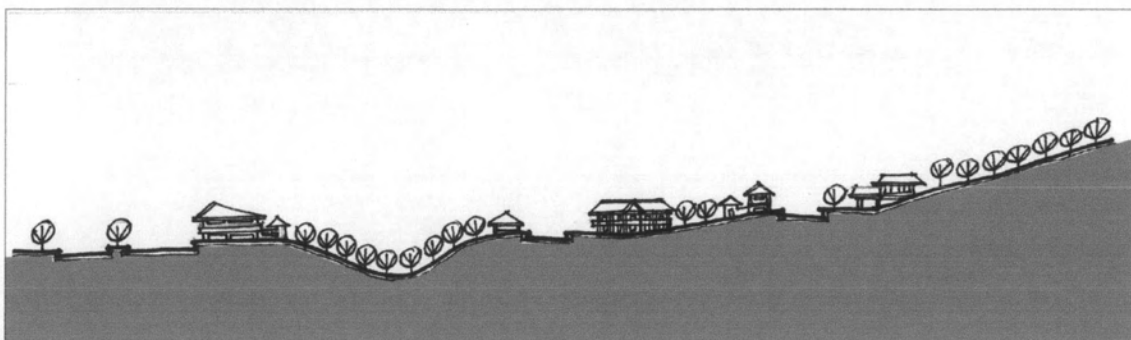
ชุมชนวัฒนาเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่มีการก่อสร้างสถานีรถไฟห้วยยอด จึงถือว่าเป็นชุมชนที่ค่อนข้างเก่าแก่ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ชุมชนเก่าแก่แห่งนี้ไม่ได้รับการดูแลรักษาและอนุรักษ์ไว้เท่าที่ควร เนื่องจากมีการสร้างชุมชนใหม่ทับพื้นที่ชุมชนเก่าแก่ทำให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของชุมชนสูญสลายหรือบั่นทอนความสำคัญลงไป ในด้านประชากรชุมชนวัฒนาประกอบด้วยประชากร 1,267 คน หรือ 266 ครัวเรือน ซึ่งมากเป็นอันดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในปี พ.ศ.2548 ของชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนตาชี

ชุมชนตาชี เป็นชุมชนที่มีขนาดพื้นที่มากเป็นลำดับที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดกล่าวคือ มีเนื้อที่ประมาณ 0.51 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 319 ไร่ ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของเขตเทศบาล อาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบล เขาขาว และ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปูน ทิศตะวันออกติดกับชุมชนวัฒนา ทิศใต้ติดกับชุมชนตลาดห้วยยอด ทิศตะวันตกติดกับชุมชนถนนแพรก ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนมีสภาพเป็นที่ราบและค่อย ๆ ยกกระดับสูงขึ้นจากฝั่งตะวันตกไปยังฝั่งตะวันออกมีคลองห้วยแห่งเป็นขอบเขตของชุมชนทางด้านทิศเหนือ โครงสร้างหลักประกอบด้วยแกนสำคัญ 2 แนว คือ แกนชุมชนในแนวเหนือใต้ประกอบด้วย ถนนเพชรเกษม ถนนเทศบาล 22 ถนนเทศบาล 16 และแกนชุมชนในแนวตะวันออก - ตะวันตก ประกอบด้วย ถนนเทศบาล 20 และถนนเทศบาล 21 เป็นหลักซึ่งรูปแบบประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินจะแตกต่างกันตามสภาพที่ตั้งของอาคาร กล่าวคือ อาคารที่ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษมจะมีลักษณะการใช้ที่ดินแบบที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชย์ ในขณะที่อาคารซึ่งตั้งอยู่ลึกเข้าไปจากถนนสายหลักจะมีลักษณะการใช้ที่ดินแบบที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นที่ที่เหลือมากกว่าร้อยละ 70 ถูกใช้เป็นที่เกษตรกรรม สวนยางพาราสวนปาล์มน้ำมัน

ภาพที่ ข15 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนตาชี พ.ศ. 2547

ภาพที่ ข16 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนตาชี

ที่มา : พัฒนมาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

สภาพเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนตาชีถือว่าอยู่ระดับที่ดีเป็นอันดับ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด กล่าวประชากรมีรายได้เฉลี่ย 38,632 บาทต่อคนต่อปี รองจากชุมชนถนนแพรก และชุมชนตลาดห้วยยอด ฐานเศรษฐกิจหลักของชุมชนตาชี คือ เกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ในอดีตพื้นที่ชุมชน

ตาซีเป็นพื้นที่ป่ารกทึบ มีการทำสวนไม้ดอกไม้ประดับอยู่บ้างประปราย จนกระทั่งในยุคสมัยที่การทำสวนยางพารากำลังเฟื่องฟู ชาวบ้านจึงปรับพื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมสวนยางพารา และยังคงยึดถืออาชีพเกษตรกรรมมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนชุมชนที่ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษมเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพาณิชย์กรรมและบริการ

ชุมชนตาซี เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองห้วยยอดทางด้านทิศเหนือพื้นที่บริเวณนี้จึงเป็นที่ตั้งของโครงการหมู่บ้านจัดสรรหลายแห่ง เช่น หมู่บ้านไขทองการ์เดน เป็นต้น ชุมชนประกอบด้วยประชากรทั้งสิ้น 926 คน หรือ 255 ครัวเรือนมากเป็นอันดับ 5 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน โดยสังเกตได้จากศาลเจ้าที่มีกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วทั้งชุมชน

สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชนควนหนังข้า

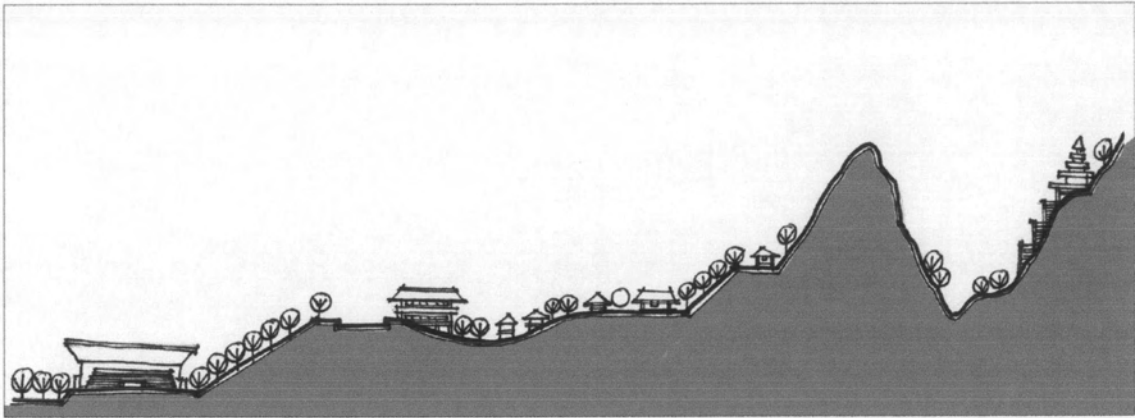
ชุมชนควนหนังข้า เป็นชุมชนที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด รองจากชุมชนหลังวัดห้วยยอด ชุมชนตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของเขตเทศบาล มีอาณาเขตด้านทิศเหนือ ติดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว ทิศตะวันออกติดกับชุมชนถนนแพรก ทิศใต้ติดกับชุมชนหลังวัดห้วยยอด และทิศตะวันออกติดกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเขาอกบ สภาพภูมิประเทศของชุมชนมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา สลับกับเนินเขาสูงเป็นลูกคลื่นค่อยๆ ลาดชันขึ้นจากด้านทิศใต้ไปยังทิศเหนือบริเวณด้านเหนือสุดของชุมชนติดกับคลองห้วยแห่งและภูเขาโดด 2 ลูกคือ เขาขาว และเขาพระยอด โครงสร้างหลักชุมชนประกอบด้วย ถนนเพชรเกษม เป็นแกนหลักในแนวตะวันออก-ตะวันตก และถนนเพชรรัตน์ ถนนนามสมมิตร และถนนชุมชนควนหนังข้าเป็นแกนหลักในแนวเหนือ-ใต้ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชุมชนจะเกาะติดอยู่กับถนนลำคัญ 2 สายได้แก่ ถนนชุมชนควนหนังข้าและถนนนามสมมิตร ลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรม 1 แห่ง คือ บริษัทคอนกรีตบางละมุง และยังเป็นที่ตั้งของสนามกีฬาากลางอำเภอห้วยยอดอีกด้วย

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนควนหนังข้าอยู่ในอันดับ 4 เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเทศบาลตำบลห้วยยอดกล่าวคือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 38,021 บาทต่อคนต่อปี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ สวนยางพารา สวนผลไม้ แบบผสมผสานและป่าไม้เศรษฐกิจ เช่น ต้นเทียม ต้นสะเดา ต้นยูคาลิปตัส เป็นต้น นอกจากนี้ ประชากรบางส่วนยังประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชนอีกด้วย ในอดีตชุมชนควนหนังข้าเคยมีสภาพเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูเนื่องจากเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการปกครองในยุคแรกประกอบกับการทำ

อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสัมปทานในพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยยอดจะหมดไปนานแล้ว แต่โรงงานอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ก็ยังคงดำเนินกิจการอยู่เพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนต่อไป

ภาพที่ ข17 ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ พ.ศ. 2547

ภาพที่ ข18 รูปตัดแสดงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ชุมชนควนหนั่งข้า

ที่มา : พัฒนาจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2547 ของกรมแผนที่ทหารและแผนที่digital พ.ศ. 2539 ของ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง

ในอดีตชุมชนควนหนั่งข้าเป็นส่วนหนึ่งของแขวงเขาขาว ซึ่งเป็น 1 ใน 4 แขวงของเมืองภูราตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำตรัง ต่อมาเมื่อย้ายที่ว่าการอำเภอเขาขาวไปตั้งบริเวณตลาดเข้าชุมชนควนหนั่งข้าจึงลดบทบาทความเป็นศูนย์กลางที่อยู่อาศัยลงจนกระทั่งมีการยกระดับสุขาภิบาลห้วยยอดเป็นเทศบาลตำบลห้วยยอด จึงแยกพื้นที่บางส่วนของตำบลเขาขาวมาเป็นชุมชนควนหนั่งข้าให้เข้ามาอยู่ในเขตเทศบาล ชุมชนควนหนั่งข้าเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ต่อเนื่องของเมืองและชนบท วิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน จึงยังคงยึดความเรียบง่ายและผูกพันกับธรรมชาติ บ้านเรือนประชาชนกระจายตัวเข้าไปในพื้นที่สวน นับเป็นชุมชนเดียวกันในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดที่มีลักษณะเป็นชนบทอย่างแท้จริง

ภาคผนวก ค คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับชุมชน

คุณค่าและเอกลักษณ์ทั้งคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าด้านความงาม คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลห้วยยอดจะกระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ และเพื่อให้ง่ายต่อการวางแผนไปปฏิบัติจึงจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของคุณค่าและเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนตลอดจนวิเคราะห์ ศักยภาพ ปัญหาและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง เพื่อเลือกพื้นที่เป้าหมายเป็นกรณีศึกษา ในขั้นตอนการศึกษาเพื่อประเมินคุณค่าและเอกลักษณ์ ณ ระดับชุมชน เป็นการแบ่งพื้นที่ ในเขตเทศบาลออกเป็นพื้นที่ย่อย เพื่อสำรวจมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ย่อยหรืออีกนัยหนึ่งคือแต่ละชุมชน โดยการแบ่งชุมชนมีหลักเกณฑ์สำคัญได้แก่ 1) ภาพรวมด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ 2) การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในบริบทต่างๆ เช่น ในบริบทเมือง ชุมชนดั้งเดิมในอดีต ชุมชนเกษตรกรรม เป็นต้น 3) การเจริญเติบโตของเมือง ความเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโครงสร้างเมือง (Urban Structure) และ 4) สภาพแวดล้อม และสัญญาณของเมืองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณลักษณะทางกายภาพ สภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ปรากฏเป็นคุณค่าและเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนโดยในกระบวนการศึกษาแบ่งชุมชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดเป็น 8 ชุมชนได้แก่ ชุมชนตลาดห้วยยอด ชุมชนถนนแพรง ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด ชุมชนหลังวัดห้วยยอด ชุมชนควนอุ ชุมชนวัฒนา ชุมชนตาชี ชุมชนควนหนังข้า

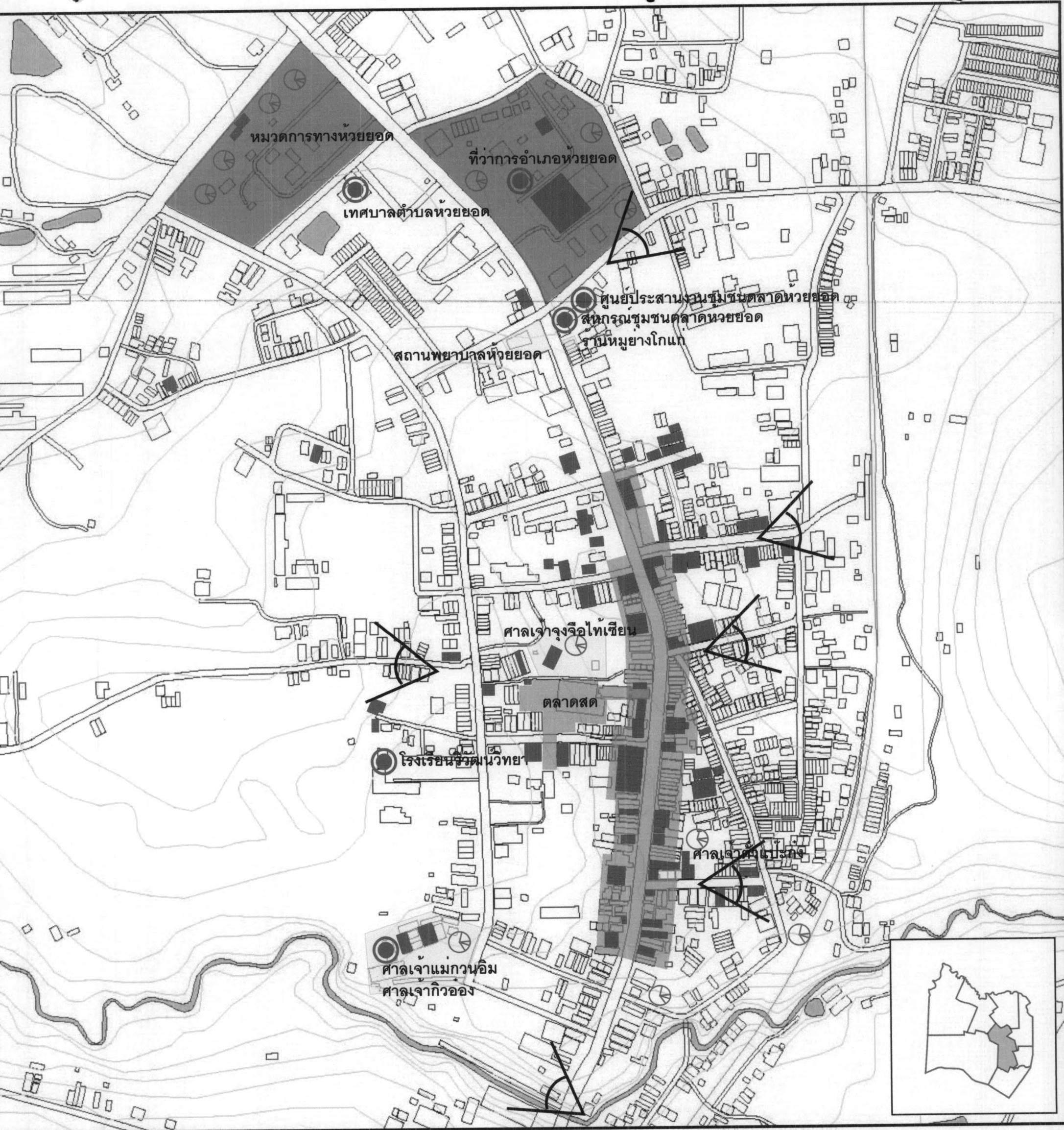
1) คุณค่าและเอกลักษณ์พื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

ชุมชนตลาดห้วยยอด เป็นชุมชนศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองของเทศบาลตำบลห้วยยอดเนื่องจากเป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงานของรัฐ และตลาดสดรวมถึงร้านค้าต่างๆ จึงถือเป็นชุมชนที่มีคุณค่าความสำคัญมากที่สุด การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมถนนแพรงเกษม และถนนสายหลักอื่น มีความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรมสูงมากเนื่องจากประกอบด้วยชาวไทยเชื้อสายจีนหลายเชื้อชาติ ปัจจุบันยังคงคุณค่าความสำคัญในฐานะศูนย์กลางของเมืองต่อไป

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนตลาดห้วยยอดเป็นชุมชนที่อยู่ในบริบทของเมืองอย่างแท้จริง กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบของเมืองที่สลับซับซ้อนและมีความหลากหลายของรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพภูมิประเทศและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ แต่ท่ามกลางความหลากหลายนั้นกลับพบว่าชุมชนตลาดห้วยยอดเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างของเมือง

สัญลักษณ์

- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
- ▲ มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
- ป่าและต้นไม้สำคัญ
- สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค1 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด		น
	ที่มา :	4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
หมายเหตุ			

ที่มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือโครงสร้างถนนที่ตัดกันแบบตารางทำให้เกิดแปลงที่ดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขึ้นกระจายทั่วทั้งชุมชน แปลงที่ดินรูปสี่เหลี่ยมลักษณะนี้ทำให้เกิดรูปแบบการจัดกลุ่มอาคารที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคืออาคารจะเรียงตัวบริเวณริมถนนโดยรอบด้านนอกของแปลงที่ดินโดยเว้นที่ว่างตรงกลางแปลงที่ดินเอาไว้เพื่อใช้เป็นพื้นที่สาธารณะนอกจากนั้นการตั้งบ้านเรือนทำเป็นอาคารตึกแถวในสภาพภูมิประเทศที่เป็นเนินเขาก็ทำให้เกิดการจัดวางอาคารที่ค่อย ๆ ลดระดับตามชั้นความสูง ซึ่งเป็นคุณค่าและเอกลักษณ์ที่พบเห็นได้ยากในพื้นที่อื่น ๆ

ภาพที่ ค1 ทศนิยมภาพของชุมชนตลาดห้วยยอดในอดีต

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในชุมชนตลาดห้วยยอด เริ่มขึ้นในสมัยที่มีการเริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่บริเวณบ้านป่าซี้ทรายเมื่อประมาณร้อยกว่าปีก่อนจนกระทั่งขยายตัวกลายเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรมของเทศบาลเมืองห้วยยอด ในปัจจุบันความยาวนานของประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในชุมชนก่อให้เกิดการสั่งสมรากฐานทางสถาปัตยกรรมอย่างมั่นคง ซึ่งในชุมชนตลาดห้วยยอด ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น ชิโน - โปรตุเกส ชิโน - โปรตุเกสประยุกต์ แบบนั้นถึงตลอดจนอาคารแบบอาคาร ซึ่งสามารถจำแนกอาคารที่สร้างคุณค่าและเอกลักษณ์กับชุมชนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรก กลุ่มสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าสูง และกลุ่มที่ 2 คือ สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าปานกลาง โดยจากการสำรวจ ภายในชุมชนตลาดห้วยยอดประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

5.2.1.2 คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนตลาดห้วยยอด เป็นชุมชนที่มีบทบาทความสำคัญทางเศรษฐกิจมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ๆ ในเทศบาลตำบลห้วยยอด เนื่องจากมีประวัติศาสตร์การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและระดับเมืองมาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่ช่วงที่

อุตสาหกรรมเหมืองแร่เริ่มขยายตัวจากบ้านน้ำพรายและบ้านท่ามะปราง เข้ามายังบ้านป่าซี้ทราย จนกระทั่งมีการก่อตั้งบริษัทที่มีเจ้าของเป็นนายทุนชาวจีนขึ้นในบริเวณชุมชนตลาดในปัจจุบัน ทำให้เกิดตลาดขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณนี้ จนกระทั่งอุตสาหกรรมเหมืองแร่ตื้นุในอำเภอห้วยยอดค่อย ๆ ชบเซาลง ฐานเศรษฐกิจของชุมชนตลาดห้วยยอดจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นภาคพาณิชย์กรรมแทน ด้วยสภาพที่ตั้งและประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ทำให้ชุมชนตลาดห้วยยอด กลายเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งในภาคใต้เนื่องจากเป็น ทางผ่านระหว่างหัวเมืองสำคัญหลายเมืองได้แก่ ภูเก็ต กันตัง นครศรีธรรมราช จนกระทั่งมีการ สร้างถนนเลียยเมือง ทำให้การขนส่งสินค้าระหว่างหัวเมืองต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องผ่านชุมชนตลาด ห้วยยอดอีกต่อไป ส่งผลให้ภาคพาณิชย์กรรมของชุมชนต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง กล่าวคือ จากการเป็นบทบาทของศูนย์กลางพาณิชย์กรรมระดับมหภาคมาเป็นศูนย์กลางพาณิชย์ กรรมแบบจุลภาค

การเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมในระดับอำเภอของชุมชนตลาดห้วยยอดก่อให้เกิดคุณค่า และเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ ขึ้นหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจการค้าที่เกี่ยวกับอาหาร ชุมชนห้วยยอดถือเป็นต้นกำเนิดของอาหารที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่งของจังหวัดตรัง นั่นคือ ขนมเค้ก และหมูย่าง ขนมเค้กเมืองตรังหรือชาวบ้านเรียกกันว่า "เค้กไหหล่า" มีต้นกำเนิดจากชาวจีน ไหลหล่า ที่อพยพเข้ามาทำงานในอำเภอห้วยยอด ซึ่งชาวจีนไหหล่าส่วนใหญ่จะมีฝีมือด้านการ ประกอบอาหารจึงเข้ามาเป็นพ่อครัวในภัตตาคารหลายแห่ง พร้อมกันนั้นก็ได้นำเอาสูตรการทำ ขนมเค้กแบบไหหล่าเข้ามาเผยแพร่ครั้งแรกในประเทศไทยด้วย จนกระทั่งเค้กไหหล่าเป็นที่รู้จักกัน อย่างแพร่หลาย และมีชาวจีนไหหล่าบางส่วนย้ายรกรากไปอยู่ที่บ้านลำภูรา โดยนำเอาสูตรการ ทำขนมเค้กไหหล่าไปเผยแพร่จนปัจจุบันตำบลลำภูราจึงกลายเป็นศูนย์กลางผลิตขนมเค้กเมือง ตรังที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป แต่คงมีไม่กี่คนจะทราบว่าต้นกำเนิดที่แท้จริงของขนมเค้ก เมืองตรังหรือเค้กไหหล่านั้นแท้ที่จริงแล้วอยู่ที่ชุมชนตลาดห้วยยอดนี้เอง ในปัจจุบันขนมเค้กของ เมืองห้วยยอดยังคงได้รับความนิยมและมีการผลิตกันอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชน ตลาดห้วยยอดซึ่งมีร้านเค้กลักษณะนี้อยู่หลายแห่ง เช่น ร้านเค้กสองพี่น้อง ร้านเค้กบุญจวน เป็น ต้น นอกจากนี้ชุมชนตลาดห้วยยอด ยังเป็นต้นกำเนิดของหมูย่างเมืองตรังอีกด้วย หมูย่างเมือง ตรังเป็นหมูย่างที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือ เป็นหมูย่างที่ย่างด้วยเตาถ่านทั้งตัว หนึ่งบางและ กรอบ หมักด้วยเครื่องเทศตามสูตรต้นตำรับจนได้หมูย่างเมืองตรังมีรสชาติหอมหวานต่างจากที่อื่น จนกลายเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงมากที่สุดอย่างหนึ่งของจังหวัดตรัง หมูย่างเมืองตรังมีต้นกำเนิด จากชาวจีนไหหล่าที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอำเภอห้วยยอดและอำเภอเมืองตรัง ดัดแปลงการ ย่างหมูแบบจีนไหหล่าซึ่งใช้ลูกหมูย่างทั้งตัว โดยเลือกเครื่องเทศหลายชนิดและน้ำผึ้งมาหมักหมู จนกลายเป็นรสชาติที่มีลักษณะเฉพาะและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ชาวไทยเชื้อสายจีนจะใช้

หมวย่างทั้งตัวในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ งานแต่งงาน งานวันเกิด งานศพ เทศกาล
ตรุษจีน และเทศกาลแข่งม้ง จึงทำให้เกิดร้านหมวย่างขึ้นมากมายในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด
และพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด ซึ่งมีร้านหมวย่างที่มีชื่อเสียง
หลายแห่ง เช่น ร้านหมวย่างโกแก่ ร้านหมวย่างโกศักดิ์ เป็นต้น นอกจากนี้ขนมเค้กและหมวย่างเมือง
ตรัง ซึ่งเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติแล้ว ในชุมชนตลาดห้วยยอดยังมีอาหารอีก

โกอย่างมุสลิม (ไก่ทอดและ)

หมวย่างเมืองตรัง

ขนมจีนน้ำยาตรัง

ชุดอาหารเช้าแบบจีน

ปาท่องโก๋ (ซาโก้ย)

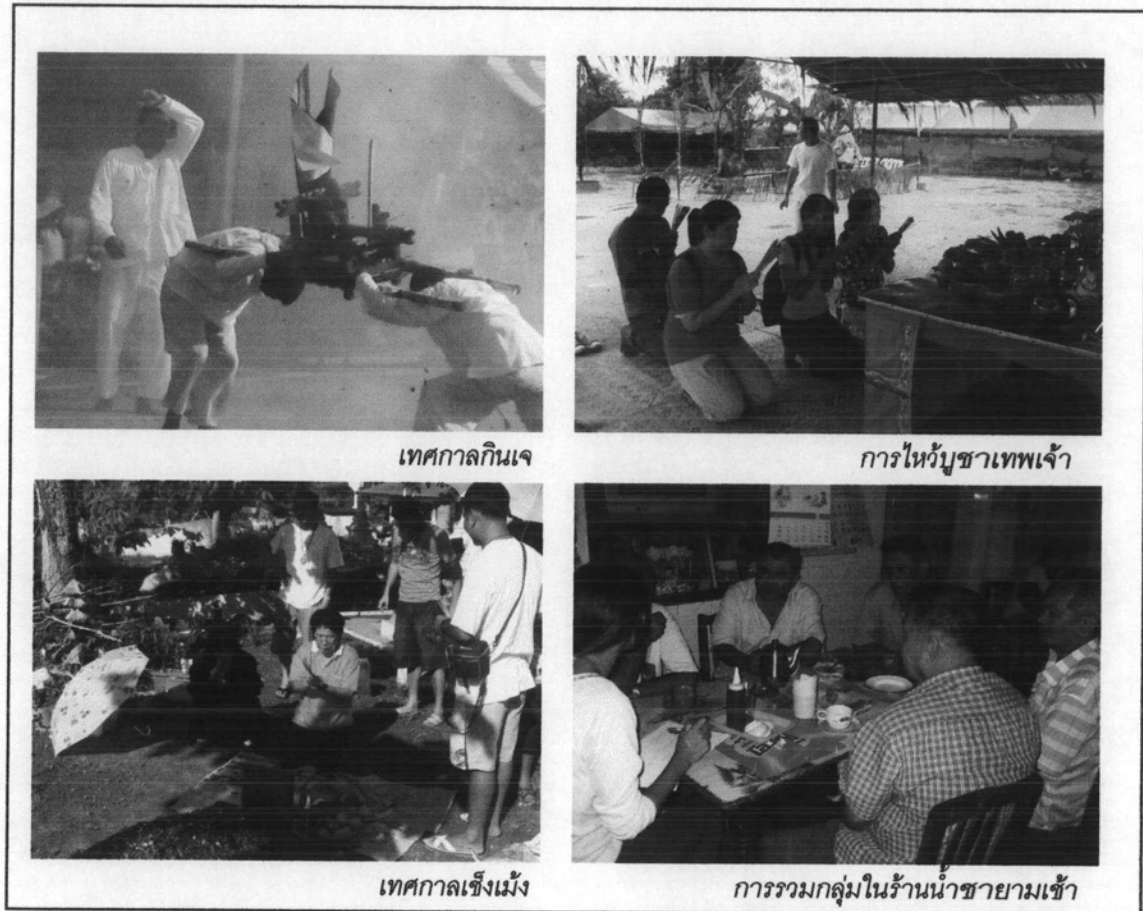
ขนมเค้กเมืองตรัง

ภาพที่ ค2 ตัวอย่างวัฒนธรรมด้านอาหารในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

หลากหลายชนิดที่เก่าแก่และเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองห้วยยอด เช่น ขนมจีนน้ำยาตรัง ขนมเต่าไหว้เจ้า ขนมปาท่องโก๋ ผักนึ่งใส่หมู ก๋วยเตี๋ยวประเภทต่าง ๆ ข้าวมันไก่ไหหลำ ไก่กอบและรวมถึงร้านกาแฟซึ่งถือเป็นหนึ่งในกิจวัตรประจำวันของชาวห้วยยอด ด้วยปัจจัยข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่าอาหารสำหรับชาวห้วยยอดไม่ได้เป็นเพียงวิถีชีวิตเท่านั้น อาหารยังเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สะท้อนประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของชุมชนศูนย์กลางเศรษฐกิจแห่งนี้อีกด้วย

คุณค่าด้านเอกลักษณ์และสังคมวัฒนธรรม

ชุมชนตลาดห้วยยอดเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ที่ยาวนาน อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นที่ตั้งรกรากของชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งชาวไทยมุสลิมก่อให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าและเอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับหลักศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา ในชุมชนตลาดห้วยยอดมีสถานที่สำคัญและศาสนสถานหลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ ศาลเจ้าตัวแปะกิ่ง ศาลเจ้าแม่กวนอิม ศาลเจ้ากิวอ้อง ศาลเจ้าจุงจือไท้เซียน และศาลร่างทรงในท้องถิ่น อีกหลายแห่ง สถานที่เหล่านี้เป็นแหล่งกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่ในชุมชนตลาดห้วยยอดล้วนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา พิธีกรรมความเชื่อเป็นหลัก นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนตลาดห้วยยอด ยังมีกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมในด้านการเมืองการปกครองอีกด้วย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ จะเป็นการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อสนองต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป โดยมีสถานที่รวมกลุ่มทางสังคมในรูปแบบนี้หลายแห่ง ส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหารและร้านกาแฟในชุมชน ซึ่งเปิดบริการในช่วงเช้าและช่วงเย็นของทุกวัน เช่น วันโกเหนียว ร้านหญ่ย เป็นต้น

เทศกาลกินเจ

การไหว้บูชาเทพเจ้า

เทศกาลแข่งม้ง

การรวมกลุ่มในร้านน้ำชายามเช้า

ภาพที่ ค3 ตัวอย่างเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนตลาดห้วยยอด

ในด้านของวัฒนธรรม ชุมชนตลาดห้วยยอด ประกอบด้วยชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธาของชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นหลัก ได้แก่ ประเพณีการถือศีลกินเจ เทศกาลแข่งม้ง เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีงานศพ เทศกาลไหว้ขนมบ๊ะจ่าง วัฒนธรรมชาวจีนในชุมชนห้วยยอดยังคงถูกสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษจนกระทั่งถึงคนในยุคปัจจุบัน การเคร่งครัดในหลักปฏิบัติ พิธีกรรม และความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเทพเจ้ามิได้ลดน้อยถอยลงไปตามกาลเวลา แต่กลับยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นวันแล้ววันเล่า และยังคงสืบทอดรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมผ่านกาลเวลาอันยาวนานของประวัติศาสตร์อย่างไม่รู้จบสิ้น

2) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนถนนแพรก

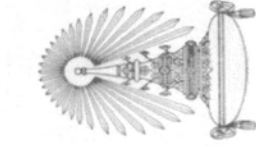
ชุมชนถนนแพรก เป็นชุมชนใหม่ที่ขยายตัวมาจากชุมชนตลาดห้วยยอดถือเป็นศูนย์กลางที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ มีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขาสูงสลับกับที่ราบเป็นลูกคลื่น ประชาชนส่วน

สัญลักษณ์

- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าทางความงามและสุนทรียภาพ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
- ▽ มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
- ⊙ ป่าและต้นไม้สำคัญ
- สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค2 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนถนนแพรง

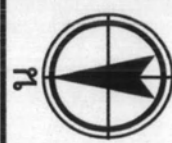
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดตรัง

หมายเหตุ

ใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการและเกษตรกรรม ชุมชนถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ ส่วนใหญ่เป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรแยกตัวออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนถือว่ายังคงเหนียวแน่น เป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการคุกคามเนื่องจากการขยายตัวของเมืองอย่างรุนแรง แลอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนถนนแพรกเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนเนินเขาคล้ายกับที่ราบเชิงเขาและบึงน้ำขนาดใหญ่ ด้านเหนือติดกับคลองห้วยแห้งซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ศูนย์กลางของชุมชนตั้งอยู่บริเวณทางแยกถนนเพชรเกษมและถนนเทศบาล (ถนนสายตรง - ห้วยยอด - ทุ่งสง) บริเวณโรงเรียนห้วยยอดดงวิทยาลัย การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชุมชนจะหนาแน่นบริเวณริมถนนสายหลักและกระจายตัวออกไปในถนนสายรอง โดยการปลูกสร้างอาคารจะลดหลั่นกันตามระดับความสูงโดยไม่ปรับแต่งลักษณะภูมิประเทศมากนัก ทิศนียภาพเมื่อมองจากพื้นราบขึ้นไปยังพื้นที่ชุมชนบนเนินเขา จึงมองเห็นอาคารที่แทรกตัวอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติลดหลั่นกันเป็นชั้นๆ อย่างสวยงาม การตั้งถิ่นฐานชุมชนบ้านเรือน สามารถแบ่งออกได้เป็นสองช่วง คือ ชุมชนระยะแรก คือชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนห้วยยอดดงวิทยาลัย และสวนสาธารณะตำหนักร่มเย็น รวมทั้งบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ชุมชนระยะหลังเป็นชุมชนที่เกิดจากการขยายตัวของชุมชนตลาดห้วยยอดส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งดำเนินการโดยนักธุรกิจในพื้นที่

กลุ่มบ้านระยะแรกของชุมชนถนนแพรก เกิดขึ้นประมาณ 60-80 ปีก่อน รูปแบบสถาปัตยกรรมในบริเวณนี้จึงมีคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ประกอบสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในระดับสูง ซึ่งยังคงความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบอาคารแบบดั้งเดิมเอาไว้เป็นอย่างดี ซึ่งภายในชุมชนถนนแพรกประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนถนนแพรกในปัจจุบันมีบทบาทความสำคัญมากขึ้นในฐานะพื้นที่รองรับการขยายตัวของโครงการบ้านพักอาศัย จากพื้นที่ศูนย์กลางเมืองคือ ชุมชนตลาดห้วยยอด จึงคาดการณ์กันว่าชุมชนถนนแพรกจะกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจแห่งใหม่ของเทศบาลตำบลห้วยยอด ลักษณะเด่นที่สำคัญด้านเศรษฐกิจของชุมชนถนนแพรก ประกอบด้วย

1) การเป็นศูนย์กลางรับซื้อยางพารา เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงงานยางพาราขนาดใหญ่ ซึ่งรับซื้อแผ่นยางพาราจากพื้นที่อำเภอห้วยยอดทั้งหมด ผ่านกระบวนการต่างๆ แล้วจึงส่งออกไปขายยังตลาดต่างประเทศ นับเป็นโรงงานรมยางที่เก่าแก่ และเป็นศูนย์กลางรับซื้อยางพาราในอำเภอห้วยยอดมาตั้งแต่อดีตสหกรรมยางพาราเริ่มเฟื่องฟูในสมัยพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นเจ้าเมืองตรัง

2) ศูนย์กลางรับซื้อปศุสัตว์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลตำบลห้วยยอด ซึ่งมีอายุเก่าแก่กว่า 50 ปี และได้รับการปรับปรุงให้ใช้งานได้ต่อเนื่อง ในปัจจุบันยังเปิดดำเนินการอยู่โดยรับเอาสัตว์เลี้ยงในพื้นที่ตำบลห้วยยอด และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อแบ่งจำหน่ายในตลาดสดทั่วทั้งอำเภอห้วยยอด

นอกจากนั้นรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของคนเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการเป็นชุมชนขยายตัวด้านที่พักอาศัย ฐานเศรษฐกิจของเมืองที่เดิมเคยติดอยู่กับการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นภาคธุรกิจก่อสร้าง เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัยในลักษณะบ้านจัดสรรขึ้นจำนวนมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงฐานเศรษฐกิจนี้เองที่อาจจะทำให้คุณค่าและเอกลักษณ์ทางเศรษฐกิจของเมืองที่มีมายาวนานถูกลดคุณค่าความสำคัญลงจนอาจจะสูญสลายไปในที่สุด

คุณค่าและเอกลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรม

ชุมชนถนนแพรกเป็น ชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนนับถือศาสนาพุทธ เป็นส่วนใหญ่ ได้รับการยกย่องว่าเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับชุมชนขึ้นหลายแห่ง เช่น ที่ทำการประสานชุมชน สหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน สาธารณสุขชุมชน เป็นต้น ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและเทศบาลเป็นอย่างดี แม้ว่าชุมชนจะถูกแยกออกเป็นชุมชนย่อยเนื่องจากการเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรรที่แยกตัวออกไปจากชุมชนดั้งเดิม แต่ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนก็ยังคงเหนียวแน่น โดยรูปแบบกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการประชุม การพูดคุย ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวันสำคัญ รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธา โดยมีการรวมกลุ่มทางสังคมในหลายสถานที่ เช่น วัดห้วยยอด โรงเรียนห้วยยอดดกถึงวิทยาคาร ศูนย์ประสานงานชุมชน ศาลเจ้าแม่กวนอิม ศาลเจ้ากิวอ้ออง สวนสาธารณะตำหนักรัตนมัย และร้านกาแฟ หรือร้านอาหารภายในชุมชน เป็นต้น

ในส่วนของคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชนถนนแพรกส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ชุมชนดั้งเดิม บริเวณด้านเหนือของโรงเรียนห้วยยอดดกถึงวิทยาคาร และริมถนนเพชรเกษม คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมชุมชนถนนแพรกโดยส่วนใหญ่จะมีความ

เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับการประกอบอาชีพพาณิชย์กรรม เช่น การขายขนมเค้ก - ขนมพัฟฟ์ซึ่งเป็นขนมโบราณที่อยู่คู่มืองห้วยยอดมากกว่า 100 ปี เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกี่ยวพันกับศาสนา ความเชื่อ และศรัทธา อีกด้วย เช่น ประเพณีการชักพระ ประเพณีงานศพ เทศกาลแข่งเม็ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสถานการณ์คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรมของชุมชนถนนแพรงอยู่บนพื้นฐานสำคัญ 2 อย่าง ได้แก่ วิถีชีวิตและความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน และการเปลี่ยนแปลงบทบาทของชุมชน ที่รวดเร็วและรุนแรงในอนาคตอันใกล้

3) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด เป็นชุมชนเก่าแก่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในพื้นที่บ้านท่ามะพร้าว เกิดเป็นชุมชนและตลาดขนาดเล็กขึ้นบริเวณวัดห้วยยอด ลักษณะภูมิประเทศในชุมชนเป็นเนินเขาสลับกับที่ราบมีคลองห้วยยอดไหลผ่าน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาของเมืองห้วยยอด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของวัดห้วยยอด ประชาชนมีความสัมพันธ์กันพอสมควร ส่วนใหญ่การรวมกลุ่มทางสังคมจะมีความเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนา

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดเป็นชุมชนที่เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบท เช่นเดียวกับชุมชนถนนแพรง เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่อาคารจะเห็นได้ว่า พื้นที่อาคารมีเพียงประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่เหลือเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดนอกจากพื้นที่ริมคลองห้วยยอดที่ถูกกั้นไว้ เพื่อเป็นการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของคลอง ด้วยสภาพภูมิประเทศทั้งเป็นเนินเขาสูงสลับกันเป็นลูกคลื่น ประกอบกับการทำเกษตรกรรมสวนยางพาราและสวนปาล์มบนพื้นที่เนินเขา โดยไม่ปรับพื้นที่ให้เรียบเหมือนที่อื่น ทำให้เกิดทัศนียภาพของทิวไม้ยางพารา ที่สูงลดหลั่นกันเป็นชั้นๆ ลดระดับสูง - ต่ำตามแนวเขาเป็นภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่เกิดจากการตกแต่งของมนุษย์ที่งดงามและเป็นเอกลักษณ์ ผนวกกับรูปแบบการปลูกยางพาราเกษตรกรในพื้นที่เนินเขาเป็นรูปก้นหอย ก่อให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ซึ่งยากที่จะหาได้จากชุมชนอื่นๆ นอกจากนี้บริเวณโดยรอบชุมชนด้านทิศตะวันออกซึ่งเดิมเคยเป็นที่ตั้งของเหมืองแร่ดีบุกขนาดใหญ่ ยังพบหนองขนาดใหญ่ อันเป็นผลมาจากการขุดผิวดินเพื่อทำเหมืองแร่ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ขุมเหมือง" เป็นแหล่งน้ำกินน้ำใช้ของชุมชนซึ่งมีฉากหลังเป็นเทือกเขาบรรทัด กลายเป็นทัศนียภาพอีกมุมหนึ่งที่งดงามและมีคุณค่าของชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

- สัญลักษณ์**
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
  - มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
  - ป่าและต้นไม้สำคัญ
  - สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค3 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :	
หมายเหตุ	

คลองห้วยยอดบริเวณวัดห้วยยอด

ชุมเหมือง

ภาพที่ ค4 ตัวอย่างแหล่งน้ำในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอด

การตั้งถิ่นฐานของคนจีนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดเป็นชุมชนที่เก่าแก่และเต็มไปด้วยสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่ามากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาปัตยกรรมหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ และศรัทธา ซึ่งจากการประเมินคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพบว่า ภายในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า ชุมชนหน้าวัดถือเป็นชุมชนที่มีบทบาทความสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเมืองห้วยยอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากในอดีตของชุมชนที่มีบทบาทในฐานะศูนย์กลางอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของจังหวัดตรังจนกระทั่งเป็นศูนย์กลางเกษตรกรรมในปัจจุบัน ในพื้นที่ของชุมชนเกือบ 300 ไร่ ถูกใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันกว่า 2 ใน 3 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ฐานเศรษฐกิจหลักของชุมชนคือภาคเกษตรกรรม นอกจากนั้นชุมชนหน้าวัดห้วยยอดยังเป็นพื้นที่ปลูกผลไม้แบบผสมผสานที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดตรังอีกด้วย แม้ว่าในปัจจุบันพื้นที่สวนผลไม้หลายแห่งจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน แต่ยังคงมีสวนผลไม้แบบผสมผสานแทรกตัวอยู่ในสวนยางพาราหลายแห่ง นอกจากภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชย์กรรมก็เป็นอีกหนึ่งฐานเศรษฐกิจที่สร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นในชุมชนกล่าวคือ ร้านค้าหลายร้านยังคงค้าขายสินค้าที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ เช่น กาแฟโบราณ ไข่เป็ด ขนมะจีน และร้านรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรในชุมชนเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานยางพาราในชุมชนถนนแพรกต่อไป พบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะกลุ่มแม่บ้านทำขนม โดยอาศัยอาคารเอนกประสงค์ของวัดห้วยยอดเป็นที่ทำการชั่วคราว เป็นต้น

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรม

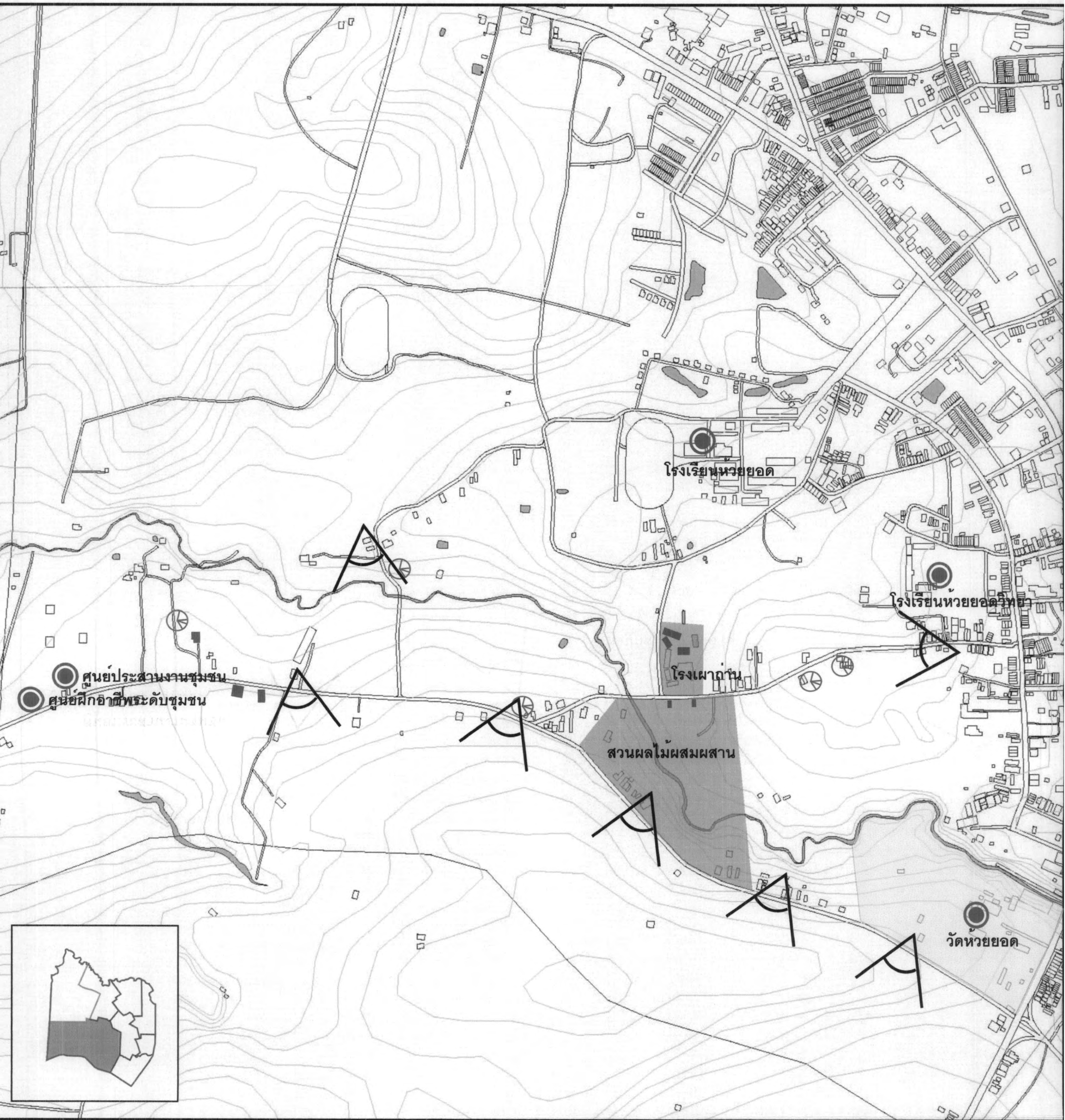
ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดถือเป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านสังคม วัฒนธรรมมากที่สุดอีกแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลห้วยยอด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางศาสนาถึง 2 แห่ง คือ วัดห้วยยอด และศาลเจ้าปูนเก่า กง สภาพทางสังคมของชุมชนเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนที่เก่าแก่ที่สุดในเมืองห้วยยอด ซึ่งกระจุกตัวอยู่บริเวณหน้าวัดห้วยยอดเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากอีกชุมชนหนึ่ง เนื่องจากคนในชุมชนมีลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมที่กลมกลืนกันอย่างมาก โดยกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มทางศาสนา และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธา เช่น เทศกาลแข่งม้ง เทศกาลวันสารทไทย (ชิงเปรต) เทศกาลกินเจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มทางการเมืองการประชุมในระดับชุมชน การพูดคุยปรึกษาหารือปัญหาในชุมชน โดยมีสถานที่สำคัญในการรวมกลุ่มทางสังคมได้แก่ วัดห้วยยอด ศาลเจ้าปูนเก่า กง สมาคมห้วยยอดการกุศล ศูนย์ประสานงานชุมชน และร้านอาหารหรือร้านกาแฟภายในชุมชน

ชาวบ้านในชุมชนหน้าวัดห้วยยอดมีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับศาสนาและความเชื่อแบบจีนอย่างแยกไม่ออก พิธีกรรมทางศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ และยังคงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในปัจจุบัน ผู้คนในชุมชนยังคงมีรูปแบบวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายการใช้ชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับสภาพธรรมชาติโดยรอบ แทบจะไม่ถูกคุกคามจากการขยายตัวของเมืองเหมือนชุมชนอื่นๆ

คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เกี่ยวพันกับหลักศาสนา ความเชื่อ และประเพณีปฏิบัติแบบจีนทั้งสิ้น ดังนั้นการยึดถือและหวงแหนวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนนี้เองจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองอย่างเป็นรูปธรรมในขั้นตอนต่อไป

4) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

ชุมชนหลังวัดห้วยยอด เป็นชุมชนที่คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเมืองและความเป็นชนบท ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นบริเวณที่ติดกับชุมชนตลาดห้วยยอด สภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขา สลับกับที่ราบและภูเขาสูง มีคลองห้วยยอดไหลผ่านชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน และสวนผลไม้แบบผสมผสาน ความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชนมีความใกล้ชิดกันแน่นแฟ้นเครือญาติ มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมแบบชนบท

สัญลักษณ์

	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
	มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
	ป่าและต้นไม้สำคัญ
	สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค4 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น

ที่มา :	
หมายเหตุ	

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตชุมชนหลังวัดห้วยยอดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมถึงร้อยละ 75 ในขณะที่สถาบันการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนพื้นที่ร้อยละ 15 ได้แก่ โรงเรียนห้วยยอด โรงเรียนวิวัฒน์วิทยา และบ้านพักอาศัยคิดเป็นสัดส่วนพื้นที่ร้อยละ 10 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของประชาชนกระจายตัวออกไปในพื้นที่เกษตรกรรมมีลักษณะ เป็นบ้านของชาวสวนที่ชัดเจน สามารถแบ่งอายุของการตั้งถิ่นฐานออกได้เป็นสองช่วง คือ ชุมชนดั้งเดิม เป็นชุมชนชาวสวน บ้านเรือนจะกระจายตัวในพื้นที่เกษตรกรรม ในขณะที่ชุมชนใหม่เกิดขึ้นภายหลังการตัดถนนกัลปาศาสตร์ ชุมชนเหล่านี้จะตั้งเรียงรายตามถนนสายหลัก และสายรอง ด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นเนินเขาทอดตัวในแนวยาวจากฝั่งตะวันออก - ตะวันตก และค่อยๆ ลาดเอียงลงสู่พื้นที่ตอนกลางของชุมชน บริเวณตลอดแนวคลองห้วยยอด ทำให้เกิดโตรกธาร แอ่งน้ำ และแก่งขนาดเล็ก ประกอบกันขึ้นเป็นภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่งดงามประกอบกับเรือกลสวนที่เป็นทิวลดหลั่นตามระดับความสูงของที่ดินและบ้านเรือนที่แทรกตัวอยู่ในพุ่มไม้และช่องเขาเกิดเป็นคุณค่าและเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่ยากจะหาที่ใดเหมือน

แม้ว่าชุมชนหลังวัดห้วยยอดจะเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นไม่นานนัก แต่ด้วยลักษณะเฉพาะตัวของพื้นที่ทำให้เกิดสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าขึ้นมากมาย แต่น่าเสียดายที่สถาปัตยกรรมเหล่านี้สภาพที่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา บางหลังก็ถูกปรับแต่งให้เข้ากับยุคและสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ยังคงมีเพียงอาคารบ้านเรือนเพียงบางแห่งที่ได้รับการยกย่องในฐานะสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าระดับปานกลาง ภายในชุมชนหลังวัดห้วยยอดประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูง 5-6 หลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนหลังวัดห้วยยอดมีฐานเศรษฐกิจหลักคือ ภาคเกษตรกรรม สวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมันและสวนผลไม้แบบผสมผสาน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นเนินเขาสูงน้ำท่วมไม่ถึง และระบบการชลประทานที่ดีมีการเก็บกักน้ำไว้ในช่วงฤดูแล้ง ทำให้พื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอดเป็นแหล่งปลูกผลไม้ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในจังหวัดตรัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลไม้พื้นเมือง ได้แก่ เงาะโรงเรียนทุเรียนบ้าน (ทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง) มังคุด ลองกอง แม้ว่าในปัจจุบันราคาผลผลิตของผลไม้ประเภทนี้จะตกต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบกับราคายางพารา แต่ชุมชนแห่งนี้ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของสวนผลไม้ผสมผสานแบบพื้นเมืองเอาไว้ ดังนั้นภายในชุมชนจึงสามารถพบสวนผลไม้ที่มีอายุมากกว่าชั่วอายุคนอีกหลายแห่ง ประกอบกับการประกอบอาชีพทำสวน

ยางพารา และสวนปาล์มน้ำมันซึ่งเข้ามาในระยะหลัง ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในชุมชน นอกจากอาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชนหลังวัดห้วยยอดซึ่งผูกพันกับเกษตรกรรมแล้ว ในปัจจุบันยังมีการสร้างรายได้เสริมจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีการรวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อผลิตขนมมอบจำหน่ายในตลาดทั่วทั้งอำเภอห้วยยอด และอำเภอใกล้เคียง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ที่ทำการชุมชนหลังวัดห้วยยอด

กลุ่มแม่บ้านทำขนมมอบ

ภาพที่ ๓๕ ตัวอย่างการรวมกลุ่มในพื้นที่ชุมชนหลังวัดห้วยยอด

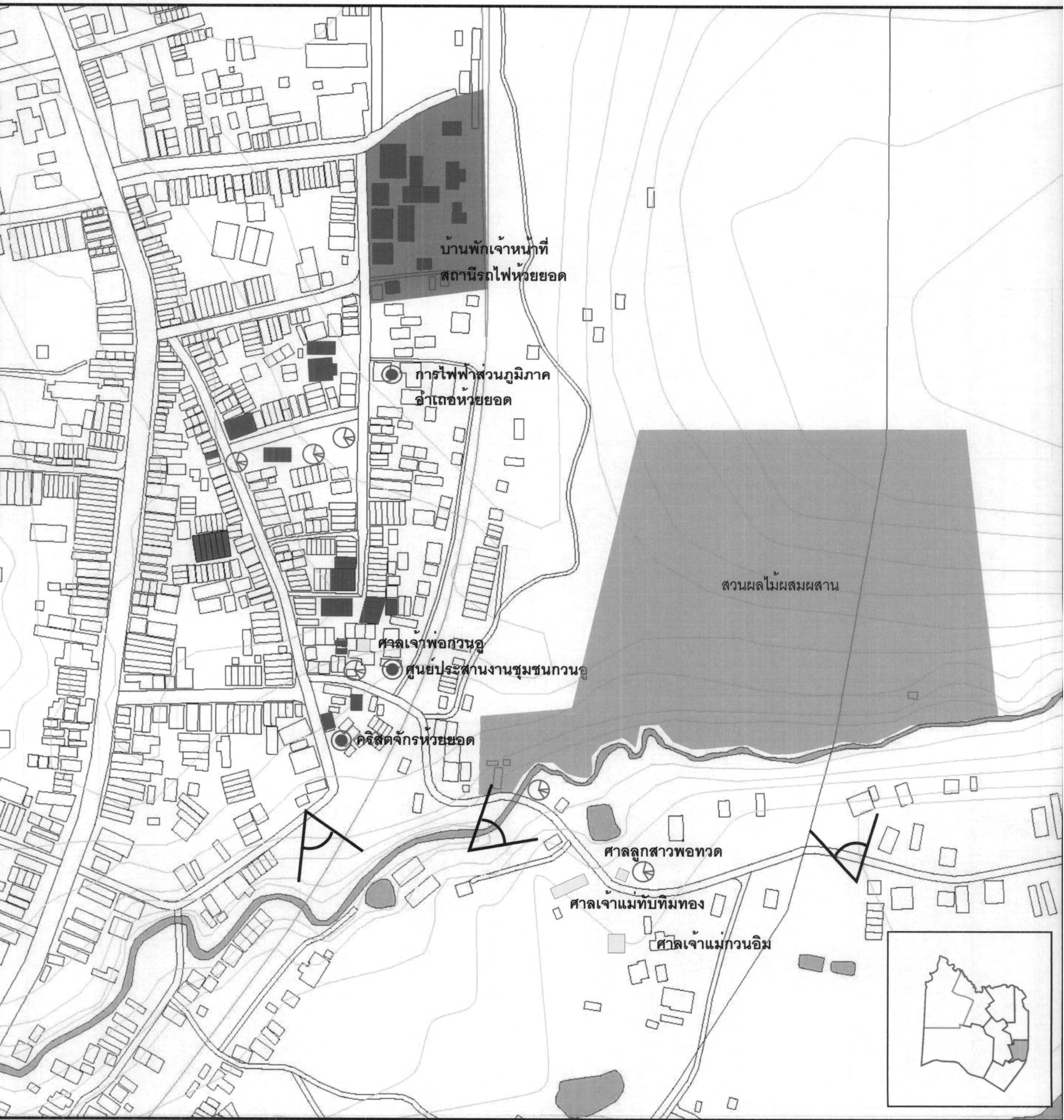
คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรม

ด้วยฐานเศรษฐกิจหลักของชุมชนซึ่งก็คือ เกษตรกรรมทำให้ชุมชนหลังวัดห้วยยอดเป็นชุมชนที่มีพื้นฐานทางสังคมแบบชุมชนชาวสวนประชาชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสัมพันธ์อันที่เครือญาติกันทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองสูง โดยรูปแบบกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่จะเกี่ยวเนื่องกับศาสนาความเชื่อ และการรวมกลุ่มทางการเมือง โดยมีสถานที่สำคัญที่รองรับกิจกรรมเหล่านั้น ได้แก่ ศูนย์ประสานชุมชน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพของชุมชน โรงเรียนห้วยยอดวิทยา โรงเรียนห้วยยอด ลานเอนกประสงค์ของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนหลังวัดห้วยยอดเป็นชุมชนเพียงไม่กี่แห่งในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด ที่ชาวบ้านยังคงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับแม่น้ำ ลำคลอง เช่น การใช้น้ำในลำคลองห้วยยอดเพื่ออุปโภคบริโภค การจับสัตว์น้ำในลำคลองและบึงธรรมชาติ เป็นต้น

5) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนกวนอู

ชุมชนกวนอู เป็นชุมชนเก่าแก่ซึ่งเกิดขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในพื้นที่บ้านป่าขี้ทราย การตั้งถิ่นฐานอาคารบ้านเรือนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมถนนสายหลักและบริเวณโดยรอบศาลเจ้าพ่อกวนอูซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน สภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับภูเขาสูง มีคลองห้วยยอดไหลผ่านชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและ

สัญลักษณ์

- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
- มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
- ป่าและต้นไม้สำคัญ
- สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค5 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนกวนอู

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน
วันที่ 17-19 ธันวาคม 2548

หมายเหตุ

เกษตรกรรม สวนยางพาราและสวนผลไม้แบบผสมผสานถือเป็นศูนย์กลางด้านความเชื่อความศรัทธาต่อศาสนาของเมืองห้วยยอด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าถึง 4 แห่ง คริสตจักร 1 แห่ง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความใกล้ชิดพอสมควรเนื่องจากมีกิจกรรมทางศาสนาต่อเนื่องตลอดทั้งปี

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนกววนคูถือเป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เนื่องจากเป็นแหล่งต้นน้ำของคลองห้วยยอด มีสภาพดินที่มีแร่ธาตุสูงเหมาะแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะการทำสวนผลไม้ซึ่งให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ นอกจากนี้สภาพภูมิประเทศของชุมชนที่เป็นที่ราบเชิงเขาต่อเนื่องเป็นเนินเขาและเทือกเขาสูง มีระดับลดหลั่นกันเป็นขั้นๆ ทำให้เกิดทัศนียภาพของชุมชนที่เป็นเสมือนภาพวาดโดยมีเทือกเขาบรรทัดเป็นฉากหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีหมอกหนาจัด ชุมชนทั้งหมดจะถูกปกคลุมด้วยกลุ่มเมฆหมอกที่ลอยตัวต่ำลงมาจากภูเขา จนได้รับการขนานนามว่า "เมืองในสายหมอก" ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่งดงามขึ้นในชุมชนเล็กๆ แห่งนี้

ชุมชนกววนคูเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานเป็นอันดับแรกๆ รองจากชุมชนควนหนังช้างและชุมชนหน้าวัดห้วยยอด กล่าวคือ ในช่วงที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกได้ขยายตัวจากชุมชนท่ามะปรางมายังหมู่บ้านป่าขี้ทราย จึงได้มีการก่อสร้างบ้านพักคนงานชาวจีนหรือที่เรียกกันติดปากว่า บ้านกุลิจีน และมีการสร้างศาลเจ้าตัวแป๊ะกั้งและศาลกววนคู ขึ้นบริเวณทางเข้าเหมืองริมถนนเพชรเกษม และถนนเทศบาล 6 จนทำให้เกิดชุมชนชาวจีนขึ้นหนาแน่นในบริเวณนี้จนกระทั่งปัจจุบัน หลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงความยาวนานของการตั้งถิ่นฐานในชุมชนได้ชัดเจนมากที่สุดคือ สถาปัตยกรรม ภายในชุมชนกววนคูประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนกววนคูเป็นชุมชนที่มีฐานเศรษฐกิจหลักอยู่ที่พาณิชย์กรรมขนาดเล็กและเกษตรกรรม ก่อให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าและเอกลักษณ์ที่เกิดจากพาณิชย์กรรมที่สะท้อนความเป็นอยู่ในอดีตของชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองห้วยยอดได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ร้านค้าในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่เก่าแก่ และค้าขายสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เช่น กาแฟโบราณ ขนมจีบไส้สังขยาแบบจีน ขนมหน้าแตก ขนมเบ็องญวน รวมทั้งร้านขายของชำหรือที่ชาวบ้านเรียกเป็นภาษาจีนว่า "ฉับโปย" ล้วนแล้วบอกเล่าถึงความยาวนานในการตั้งรกรากของชุมชนชาวจีนใน

ชุมชนกวนอูแห่งนี้ ในขณะที่อาชีพพาณิชย์กรรมสร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของชุมชน อาชีพเกษตรกรรมก็สร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่น้อยไปกว่ากันในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของชุมชน พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 ในพื้นที่ชุมชนกวนอูถูกปกคลุมด้วยด้วยสวนผลไม้แบบผสมผสาน หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "สวนสมรม" เป็นสวนผลไม้ที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่เลือกปลูกผลไม้ที่เหมาะสมกับภูมิประเทศที่ค่อยๆ ลดหลั่นลงมาจากภูเขาสูงจนถึงที่ราบลุ่มริมคลองห้วยยอด จนเกิดเป็นสวนผลไม้แบบผสมผสานที่ให้ผลผลิตทั้งปี สร้างรายได้อย่างพอมือพอกินให้กับเกษตรกรในพื้นที่ อีกทั้งยังสร้างทัศนียภาพที่งดงามซึ่งสามารถพัฒนาเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอนาคต

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรม

การตั้งถิ่นฐานอันยาวนานของชาวจีนในพื้นที่ชุมชนกวนอู ก่อให้เกิดวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล และพิธีกรรมซึ่งมีคุณค่าและเอกลักษณ์ที่งดงาม อันเป็นผลมาจากความเชื่อ ความศรัทธาต่อเทพเจ้าของชาวจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทพเจ้า "กวนอู" หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า เจ้าพ่อกวนอู (กวงกง หรือ เจ้าพ่อกวนอู เป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ปลายสมัยราชวงศ์ฮั่น เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ลาภยศสรรเสริญ ยึดมั่นตามคำสอนของขงจื้อ ภายหลังจึงได้รับยกย่องให้เป็นเทพ กวงกงเป็นผู้ที่มีความสามารถทางบู๊และนูน รูปเคารพของกวงกงแบบบู๊จะถือง้าว เป็นเทพที่ขับไล่สิ่งไม่ดีงามทั้งหลายให้พ้นไป ส่วนรูปเคารพฟานนูนจะเป็นรูปถือหนังสือ เป็นเทพที่รักษาความเที่ยงธรรมและความถูกต้อง) ดังนั้น ศาลเจ้าพ่อกวนอูจึงเป็นเสมือนศูนย์รวมด้านจิตใจของชาวบ้านในชุมชนกวนอู และยังเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอีกด้วย นอกจากนี้ ชาวจีนไหหลำที่ตั้งรกรากในชุมชนกวนอูส่วนใหญ่ยังให้เคารพศรัทธาต่อเทพเจ้าองค์อื่นอีกหลายองค์ แต่องค์ที่มีความสำคัญรองลงมาจากเจ้าพ่อกวนอูคือ เจ้าแม่ทับทิมหรือเจ้าแม่ทับทิมทอง (สุ่ยเว่ยเหินยงหรือเจ้าแม่ทับทิม เป็นที่เคารพนับถืออย่างมากในกลุ่มของชาวจีนไหหลำ เรียก ตูยโป๊ยเหินยง และชาวจีนแต้จิ๋ว เรียกจุกยิวยเหินยง เชื่อว่าเจ้าแม่สุ่ยเว่ยเหินยงชอบช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่มีภัยพิบัติและขยันขันแข็ง และถือเอาวันที่สร้างศาลเจ้าแม่ตู่ยิวยเมื่อครั้งแรกเป็นวันเกิดของเจ้าแม่สุ่ยเว่ยเหินยง ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ของจีน) และเจ้าแม่กวนอิม ด้วยปัจจัยที่กล่าวข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนกวนอูเป็นศูนย์กลางของความเชื่อความศรัทธา ในเทพเจ้าของชาวจีนอย่างแท้จริง เพราะในชุมชนเล็กๆ ที่มีเนื้อที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด แต่กลับเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าถึง 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อกวนอู ศาลเจ้าแม่ทับทิมทอง ศาลเจ้าแม่กวนอิม และ ศาลลูกสาวพ่อทวด (ศาลร่างทรงในท้องถิ่น) นอกจากนี้ชุมชนกวนอูยังมีบทบาทเป็นศูนย์กลางคริสตศาสนาของอำเภอห้วยยอดอีกด้วย เพราะเป็นที่ตั้งของคริสตจักรห้วยยอด หรือที่ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า

“โบสถ์คริสต์” ซึ่งสร้างขึ้นในยุคที่มีนายช่างชาวออสเตรเลีย เชื้อสายอังกฤษ เข้ามาประกอบกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ในขณะที่เดียวกันในพื้นที่บริเวณกววนอุและพื้นที่ใกล้เคียงยังเป็นที่ตั้งของบ้านเรือนชาวมุสลิม ซึ่งมีอยู่ประมาณ 5 – 6 ครัวเรือน และมีความเคร่งครัดในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามอย่างยิ่ง ชุมชนกววนอุจึงไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางด้านจิตใจของชาวไทยสายจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์แห่งความเชื่อความศรัทธาของหลักศาสนาอื่นที่อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนและสงบสุข

การรวมกลุ่มทางสังคมในชุมชนกววนอุ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวพันกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น พิธีกรรมไหว้เจ้าซึ่งทำเป็นประจำทุกวัน การสวดขอพรจากพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าทุกวันอาทิตย์ การละหมาดรวม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มทางการเมืองการปกครองที่ค่อนข้างคึกคักเนื่องจากคนในชุมชนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างยิ่ง มีการปรึกษาหารือ หรือวิพากษ์วิจารณ์ ความเป็นมาเป็นไปในท้องถิ่นของตน โดยมีสถานที่รองรับกิจกรรมทางสังคมหลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อกววนอุ ศาลเจ้าแม่ทับทิมทอง ศาลเจ้าแม่กววนอิม ศาลลูกสาวพ่อทวด คริสตจักรห้วยยอด บ้านพักอาศัยชาวมุสลิม ศูนย์ประสานงานชุมชนและร้านอาหาร หรือร้านกาแฟในชุมชน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนกววนอุ อีกประการหนึ่ง คือ การใช้น้ำในการอุปโภค บริโภคจากบ่อหลวง ซึ่งเป็นบ่อสาธารณะขนาดใหญ่ของชุมชน ซึ่งมีคนในชุมชนเข้ามายืดใช้ตลอดทั้งวัน เกิดเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะตัวอีกรูปแบบหนึ่ง จากการศึกษาการรวมกลุ่มทางสังคมในชุมชนกววนอุ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลอย่างยิ่งในการสนับสนุนการรวมกลุ่มทางสังคม คือ ความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติ และวิถีชีวิต ของคนในชุมชนนั่นเอง

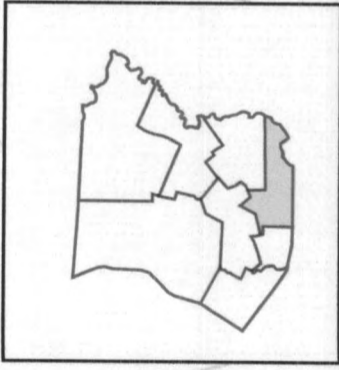
6) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนวัฒนา

ชุมชนวัฒนา เป็นชุมชนเก่าแก่ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการเปิดเส้นทางเดินรถไฟสาย กรุงเทพฯ – กันตัง และการก่อสร้างสถานีรถไฟห้วยยอด การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ ส่วนพื้นที่ฝั่งตะวันออกของทางรถไฟส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับกับเนินเขา มีคลองห้วยแห่งไหลผ่านชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการและเกษตรกรรม สวนยางพารา ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีไม่มากนักเนื่องจากชุมชนถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยทางรถไฟ ชุมชนวัฒนาถือเป็นหนึ่งในหลายชุมชนที่กำลังถูกคุกคามจากการขยายตัวของเมืองอย่างไร้การควบคุม โครงการที่พักอาศัยสร้างทับบนพื้นที่เมืองเก่าในยุคที่อุตสาหกรรมไม้แปรรูปเจริญรุ่งเรือง ปัจจุบันจึงถือว่าอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลง

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนวัฒนาเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สูงที่สุด ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับเขาห้วยแห้ง เขาปูน และเทือกเขาบรรทัด และค่อยๆ ลาดต่ำลงในพื้นที่บ้านวังสมบูรณ์ (วังยอด) ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนยางพาราของชาวบ้านทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชนที่ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงและมีเทือกเขาบรรทัดเป็นฉากหลัง บ้านเรือนถูกจัดวางลดหลั่นตามระดับชั้นความสูงจากเชิงเขาค่อยๆ ไหลระดับสูงขึ้น จนกระทั่งถึงที่ราบด้านบนสุดของเนินเขา ดังนั้นหากมองจากบ้านวังสมบูรณ์มายังบริเวณชุมชนวัฒนาจะมองเห็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนภูเขา โดยมีถนนพิกุลสีมารักษ์ช่วยนำสายตาไปยังชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งอยู่บนสุดของภูเขาท่ามกลางทิวแถวของยางพาราที่ปลูกเป็นชั้นลดหลั่นตามระดับความสูง เกิดเป็นภูมิทัศน์ที่ผสมผสานกันระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างลงตัว มีคุณค่า และเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์เมืองที่โดดเด่นไม่น้อยไปกว่าชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในชุมชนวัฒนา สามารถแบ่งยุคสมัยของชุมชนได้เป็น 3 ช่วง คือ ชุมชนระยะแรก เป็นชุมชนโบราณตั้งอยู่ริมถนนพิกุลสีมารักษ์ (ฝั่งตะวันออกของเขตทางรถไฟ) เป็นชุมชนชาวสวนและกรรมกรเหมืองแร่ ชุมชนระยะที่สอง คือ ชุมชนบริเวณริมถนนขุนชลอุทิศ (ฝั่งตะวันตกของเขตทางรถไฟ) เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นภายหลังการเกิดทางเดินรถไฟสายกรุงเทพฯ - กันตัง และชุมชนระยะหลัง คือ ชุมชนที่เกิดจากการขยายตัวของเมืองฝั่งตะวันออก ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรรสร้างทับบนพื้นที่ ชุมชนโบราณ ภายในชุมชนวัฒนาประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่า

- สัญลักษณ์**
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
  - มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
  - ป่าและต้นไม้สำคัญ
  - สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค6 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนวัดนา

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู
สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน

หมายเหตุ

น

ระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนวัฒนาเป็นชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจตลอดมาตั้งแต่มีการตั้งชุมชนในยุคที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกกำลังเฟื่องฟู โดยชุมชนมีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกที่ขยายตัวมาจากชุมชนบ้านท่ามะพร้าวและชุมชนบ้านป่าซี้ทราย จนกระทั่งเปลี่ยนบทบาทเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และเป็นชุมชนเกษตรกรรมและพาณิชย์กรรมในปัจจุบัน คุณค่าและเอกลักษณ์ทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัฒนาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำสวนยางพารา สวนผัก ซึ่งเป็นรายได้หลักของคนในชุมชน แต่ด้วยขยายตัวของเมืองที่รวดเร็วทำให้มีความต้องการบ้านพักอาศัยที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดการรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมอันจะส่งผลให้คุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนวัฒนาเสื่อมสลายไปในอนาคต

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคม

สภาพที่ตั้งของชุมชน วัฒนาซึ่งตั้งอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบท ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนมีลักษณะการดำรงชีวิตแบบชนบทอยู่มาก แต่ด้วยการรุกคืบของพื้นที่เมืองเข้ามาในพื้นที่ชนบท ทำให้เกิดกลุ่มหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่ขัดแย้งกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่โดยรอบอย่างสิ้นเชิง แต่ถึงกระนั้นชุมชนวัฒนาก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคนในชุมชนมีความกระตือรือร้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชุมชนอย่างจริงจัง โดยอาศัยสถานที่ในการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมหลายแห่ง ได้แก่ โรงเรียนราดาอนุสรณ์ ศูนย์ประสานงานชุมชน ลานเอนกประสงค์ของชุมชน และร้านค้าแพหรือร้านอาหารภายในชุมชน ส่วนเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมในชุมชนวัฒนา อาจจะสามารถแบ่งเป็นวัฒนธรรมของคนเมืองและวัฒนธรรมของคนชนบท ซึ่งแยกออกจากกันค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากการขยายตัวของโครงการจัดสรรที่ดินแบบทันทีทันใด จึงทำให้คนในชุมชนไม่มีเวลาปรับตัวทางวัฒนธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทั้ง 2 แบบจึงมีน้อยมาก

7) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนตาสี

ชุมชนตาสี เป็นชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นความต้องการบ้านพักอาศัยที่ขยายตัวออกมาจากชุมชนตลาดห้วยยอด ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับภูเขาสูง มีคลองห้วยแห้งไหลผ่านชุมชน การตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณถนนสายหลัก และถูกแยกออกจาก

- สัญลักษณ์**
- อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
  - อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
  - A มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
  - ⊗ ป่าและต้นไม้สำคัญ
  - สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค7 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนตาชี

บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด	
4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน	
หมายเหตุ	

กันด้วยพื้นที่เกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนประเภอบอาชีพเกษตรกรรม สวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน และสวนไม้ดอกไม้ประดับ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนค่อนข้างเหนียวแน่น แต่ยังคงมีความขัดแย้งของชุมชนที่มีโครงสร้างทางสังคมแบบเมืองและชุมชนที่มีโครงสร้างทางสังคมเป็นชนบท มีปัญหาการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยรุกเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ขาดความต่อเนื่องของทัศนียภาพที่สวยงาม

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

พื้นที่ชุมชนตาชีแทบทั้งหมด ถูกปกคลุมด้วยพื้นที่เกษตรกรรมสวนยางพารา และสวนไม้ดอกไม้ประดับที่มีอายุเก่าแก่ รวมทั้งยังมีพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ยังคงหลงเหลืออยู่บริเวณตอนเหนือของชุมชนริมคลองห้วยแห้ง ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่ค่อย ๆ ลาดเอียงจากฝั่งตะวันออกลงไปยังฝั่งตะวันตกของชุมชนก่อให้เกิดภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ กล่าวคือ ทัศนียภาพ ของกลุ่มบ้านที่มีฉากหลังเป็นป่าไม้และสวนรกรังและมองเห็นเทือกเขาบรรทัดที่สลับซับซ้อนไกลสุดลูกหูลูกตาในช่วงฤดูหนาวพื้นที่ชุมชนตาชีจะถูกปกคลุมด้วยหมอก ซึ่งเกิดจากความชื้นบริเวณผิวดินเกิดเป็นทัศนียภาพที่งดงามอีกรูปแบบหนึ่ง ทัศนียภาพของถนนในชุมชนก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงาม เนื่องจากถนนเหล่านี้ตัดผ่านพื้นที่เกษตรที่เต็มไปด้วยต้นยางพาราสูงใหญ่ตลอดสองข้างฝั่งถนน ทำให้เสมือนเดินอยู่ท่ามกลางอุโมงค์ต้นไม้ที่รกรัง องค์ประกอบของชุมชนเหล่านี้สร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นขึ้นในชุมชนตาชี ซึ่งหาไม่ได้จากชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

ชุมชนตาชีถือเป็นชุมชนใหม่ที่มีการตั้งถิ่นฐานไม่นานนัก แต่ก็มีอาคารบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษมที่เป็นอาคารเก่าแก่และยังคงรักษาคุณค่าทางสถาปัตยกรรมเอาไว้จนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้จากการศึกษายังพบสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าในพื้นที่อื่น ๆ ของชุมชนอีกด้วย ภายในชุมชนตาชีประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนตาชีเป็นชุมชนใหม่ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของเมืองฝั่งทิศเหนือ ทำให้เป็นชุมชนศูนย์กลางที่อยู่อาศัย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจของชุมชนของจึงมีความเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม ลักษณะเด่นที่ทำให้ชุมชนตาชีแตกต่างจากชุมชนเกษตรกรรมอื่น ๆ คือ ความเก่าแก่ของสวนทั้งสวนยางพารา สวนไม้ดอกไม้ประดับ และด้วยสภาพภูมิประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกทำให้ชุมชนแห่งนี้ เป็นแหล่งผลิตไม้ดอกไม้ประดับที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากการประเมินข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอดระบุว่าชุมชนตาชีเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด กล่าวคือ ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับ ปัญหาความต้องการของคนแต่ละกลุ่มในชุมชน โดยมีสถานที่สาธารณะรองรับกิจกรรมดังกล่าวได้แก่ ศาลเจ้าพ่อตาชี ศาลเจ้าห้วยแห้ง ศูนย์ประสานตนชุมชน ศาลาเอนกประสงค์ ศาลาริมทาง และร้านอาหารหรือร้านกาแฟภายในชุมชน ส่วนคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธนิกายมหายาน และคติความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่นเดียวกับหลาย ๆ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด

8) คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนควนหนังชำ

ชุมชนควนหนังชำ เป็นชุมชนด้านเหนือสุดของเทศบาลตำบลห้วยยอด การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณถนนนามสมมิตรซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน สภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับภูเขาสูง และภูเขาโดด ได้แก่ ภูเขาขาว มีคลองห้วยแห้งไหลผ่านชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนยางพาราและสวนปาล์มเศรษฐกิจ เป็นชุมชนที่คาบเกี่ยวระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบท ความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชนมีความใกล้ชิดกันแนบแน่นเครือญาติ มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมแบบชนบท

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสุนทรียภาพและความงาม

ชุมชนควนหนังชำถือเป็นอีกชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดที่มีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม เนื่องจากภูมิประเทศที่หลากหลายทั้งที่ราบเชิงเขา เนินเขาสูงที่ปกคลุมด้วยสวนยางพาราและป่าเศรษฐกิจ บึง หนองน้ำ คลอง และภูเขาโดด เป็นชุมชนที่มีระดับชั้นความสูงในพื้นที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนต่างกันมาก ก่อให้เกิดภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงาม บ้านเรือนของผู้คนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขา โดยมีเขาขาวและเขาพระยอดเป็นฉากหลัง ในช่วงฤดูหนาวบริเวณเชิงเขาจะมีหมอกหนาจัดโดยเฉพาะบริเวณหนองน้ำธรรมชาติ และพื้นที่ป่าพรุ ซึ่งมีความชื้นในดินสูง พื้นที่เป็นเขาน้อยใหญ่ที่สลับกันเป็นลูกคลื่นถูกปกคลุมด้วยสวนยางพาราและป่าไม้เศรษฐกิจลดหลั่นกันเป็นชั้น ๆ และมีบ้านชาวสวนซึ่งเป็นเรือนไม้พื้นถิ่นแทรกตัวอยู่ท่ามกลางต้นไม้ที่ครึ้ม เป็นทัศนียภาพที่งดงามของชุมชนที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

ในอดีต ปี พ.ศ. 2435 เมื่อมีการรวมพื้นที่ฝั่งตะวันออกและตะวันตกของแม่น้ำตรัง เข้าด้วยกันเป็นเมืองตรังมีการแยกพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำตรังออกเป็นแขวงต่าง ๆ 4 เขต

สัญลักษณ์

	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านความงามและสุนทรียภาพ
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ
	อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม
	มุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามมีเอกลักษณ์
	ป่าและต้นไม้สำคัญ
	สถานที่สำคัญ

แผนที่ ค8 คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนควนหนังข้า

 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด	
	4774126425 นายตรีชาติ เล่าแก้วหนู สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	ที่มา : การสำรวจร่วมกับชุมชน วันที่ 10 -11 มกราคม 2549	
หมายเหตุ		

ด้วยกัน ชุมชนควนหนังข้าอยู่ในพื้นที่แขวงเขาขาว ซึ่งเป็นศูนย์กลางเมืองห้วยยอดในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ ชุมชนควนหนังข้าจึงเป็นชุมชนเก่าแก่เต็มไปด้วยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์มากมาย ภายในชุมชนควนหนังข้าประกอบด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่คุณค่าระดับสูงหลายหลัง (ดูรายละเอียดได้ใน ภาคผนวก ก ทะเบียนอาคารและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า)

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนควนหนังข้าเป็นชุมชนที่มีฐานเศรษฐกิจหลักคือ เกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวนยางพารา สวนผลไม้แบบผสมผสาน และป่าเศรษฐกิจ คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจจึงมีความเกี่ยวพันกันภาคเกษตรกรรมมากกว่าภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม เหมือนในอดีต สวนยางพาราและสวนผลไม้แบบผสมผสานในชุมชนควนหนังข้าเป็นสวนที่มีอายุเก่าแก่ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ร่มครึ้ม อีกทั้งยังมีคลองห้วยแห่งไหลผ่านทำให้สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ผลผลิตของเกษตรกรรมมีคุณภาพที่ดีและสร้างรายได้กับชุมชนได้อย่างพอเพียง ในขณะเดียวกัน คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมนี้เองจะเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอนาคต

คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรม

ชุมชนควนหนังข้าเป็นชุมชนชนบทที่แยกตัวจากความวุ่นวายในบริเวณของเมืองออกมาอย่างสันโดษประชาชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและผูกพันกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมีความใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคนในชุมชนมีความคล้ายคลึงกัน ด้วยปัจจัยเหล่านี้ทำให้ชุมชนควนหนังข้าเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีความเข้มแข็งและมีเอกภาพภายในชุมชนที่ชัดเจน ประชาชนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มทางสังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยมีสถานที่รองรับกิจกรรมทางสังคมหลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ ศูนย์ประสานงานชุมชน วัดเขาพระยอด ศาลาเอนกประสงค์ภายในชุมชน ศาลตาข้า ศาลาวิมทาง และร้านอาหารหรือ ร้านกาแฟภายในชุมชน ในส่วนของวัฒนธรรมภายในชุมชนหนังข้าประกอบด้วยคนไทยพุทธเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ค่อยพบวัฒนธรรมแบบจีนเหมือนในชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด วิถีชีวิตประเพณี เทศกาล และพิธีกรรมต่าง ๆ จึงเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความเชื่อ ความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถิ่น มากกว่า รูปเคารพเทพเจ้าแบบจีน ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้นในชุมชนที่แยกตัวออกมาอย่างสันโดษแห่งนี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด เขียนโดย นายตรีชาติ เล่าแก้ว
หนู เกิดเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 บ้านเลขที่ 234 ถนนเพชรเกษม ตำบลห้วยยอด อำเภอห้วย
ยอด จังหวัดตรัง อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนธาดานุสรณ์ อำเภอห้วยยอด
จังหวัดตรัง จบชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง และจบชั้นปริญญาบัณฑิตจาก
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย